IVSTI LIPSI

EPISTOLARVM SELECTARVM CENTVRIA SECVNDA MISCELLANEA.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
cIↃ. IↃC. V.
Cum Priuilegiis Cæſareo & Regio.

Digitized by Google

Digitized by Google

Ad Illuſtrem virum

THOMAM BVRGIVM BARONEM, ET BRIELANVM PRÆFECTVM.

ALTERAM Centuriam epiſtolarum nunc emittimus, Vir illuſtris, & nomini tuo meritiſſimò eam dedicamus. Si amor aut beneficia huc me vocant: ille in me magnus, & hæc crebra. ſi dignitas aut virtus: vtrâque ornatus es inter gentis tuæ primos. Genus tibi nobiliſſimum, & antiquâ ſtirpe decôrum: magnitudo animi & prudentia eximię, & cuius vtriuſque ſpecimen dediſti in his Belgicis quoque turbis. Ad arma quoties te hoſtis aut occaſio duxit, tu manu ſtrenuus, conſilio prouidus: & quies cùm fuit, Præfectura tua te habuit cum ciuium militúmque veneratione pariter & amore. Quinetiam in illâ nocte temporum, cùm homines quidam maioris animi quàm conſilij hæc noſtra turbarent, & vno velut filo appenderent publicam ſalutem: ea moderatio & prudentia tua fuit, vt in mediis

flammis flamma te non tangeret, & pænè vnus firmus quietúſque ſtares in communi illo motu. Magna iſta ſunt: & maiora futura, ſi maior aliquis aut latior virtuti tuæ campus. Quod voueo: & te, Vir illuſtris, rogo, vti inſcriptionem hanc accipias velut animi cultúſque mei in te pignus. Vtriuſque quidem eximij exiguum: ſed quid faciam? vt Vlyſſes ille apud Alcinoum nihil habet quod rependat pro ingentibus meritis, præter vota & grates: ita ego, quem cetera deſtituunt præter munera hæc mentis. Quæ tamen vobis magnis quoque ſępè magna. & meritò: quoniam fama & æternitas ab iſtis: &, vt ait Pindarus,

* ῥῆμα δ᾽ ἐργμάτων χρονιώτερον βιοτεύει,
ὅ, τι κε σὺν χαρίτων τύχᾳ
γλῶσσα φρενὸς ἐξέλοι βαθείας.

** Sermo factis diutiùs viuit, quem cum Gratiis volentibus lingua extulerit è profundâ mente.*

Vale III. Idus Apr. ∞.Iↄ. XC.

AD

AD LECTOREM.

HABE *etiam hanc* CENTVRIAM *Lector, ſed puram, ſimplicem, & ſine mixtione. In priore illâ alienas aliquot inſeruimus: nunc diſplicet, & detraxi. Non ergo digna illa edi? digna, ſed non à me: & mali exempli, arbitrium hoc ſibi ſumere in ſcripta aliena. Mihi fieri nolim: & tamen faciunt. atque ecce edunt alibi hanc aut illam epiſtolam, me non ignaro ſolùm ſed inuito. Quæ hæc temeritas, ſiue improbitas, eſt? Clamo & teſtor apud homines qui ſunt, qui erunt, inimicus mihi quiſquis hoc facit.*

QVICVMQVE QVODCVMQVE MEVM, PRÆTER ME, DIVVLGAT AVT DIVVLGABIT, PRÆSES LITTERARVM ET FAMAE DEVS VINDICATO.

*Homo imperite & * φρένας ἠλεέ. verba aliquot apud te familiaria, aut libera, aut blanda effudi: ſed apud te: & in lucem tu hæc calidè effers?* Quid hoc eſt aliud (*vtar diſertiſſimi viri verbis*) quàm tollere è vitâ vitæ ſocietatem? tollere amicorum colloquia abſentium? Quàm multa ioca ſolent eſſe in Epiſtolis, quæ prolata ſi ſint, inepta eſſe videantur! quàm multa ſeria, ne-

* *mentem vacue.*

 que

que tamen vllo modo diuulganda! *Abi igitur inhumane, inepte: nec ſic me produce, imò traduce. En, cùm cautè omnia & circumſpectè ſcripſimus (vt hoc æuum eſt) non effugimus morſum: tu ſubitaria mea prodis, id eſt, latus pectusq́; meum nudum obiicis ad omnem ictum? Abſtine. & tu Lector, mea ama, ſed mea.*

INDEX

Digitized by Google

INDEX

EPISTOLARVM SELECTARVM CENTVRIÆ II.

MISCELLANEÆ.

ABRAHAMO *Mylio epiſtola* xxvij.
Abrahamo Ortelio xxxvij, lix, xcix, c.
Æmilio Roſendalio xix.

C.

Carolo Cluſio xxiiij.
Caſpari Voſbergio lxxxviij.
Chriſtoph. Plantino xxviij, lxxiij.

D.

Dionyſio Gothofredo xxxiij.
Dominico Baudio xxiij, lxxx.
Dominico Lampſonio xv, l, lxxxvj.

E.

Elberto Leonino xij.
Euerardo Pollioni xiij, xxxix.
Euerardo Reidano xcv.

F.

Federico Morello lxix.
Franciſco Benſio lxxv.
Franciſco Hildesheimio lxxij.
Franciſco Iunio xiiij.
Franciſco Nanſio xxxvj.
Franciſco Raphelengio Filio vij, xxxiiij, lij, lxv, lxxj, lxxiiij, lxxxvij.

G.

Gerardo Tuningo lxxvj.
Gulielmo Cripio Filio lxxxij.

H.

Hadriano Sarauiæ xx, lxx.
Hadriano Turnebo Hadriani Filio j.
Henrico Borbonio Principi Dumbarum lviij.
Henrico VViltzio viij, liij.
Hieronymo Groſlotio Liſlæo xj.
Hieronymo Mercuriali xlvij.
Hugoni Blotio xciv.

J.

Iacobo Auguſto Thuano Amerio iij, lxj.
Iacobo Corbinello v.
Iacobo Cuiacio xvij.
Jacobo Monauio lxxviij, xcviij.
Iano Douſæ V. N. lvij.
Jano Douſæ Filio xliiij.
Iano Duyſtio xxxij.
Iano Grutero xlj.
Jano Lernutio ix, xviij, liij, lxvij.
Ioh. Arcerio xxv, lxxxiij.
Joh. Guhel. Stuckio xxvj.
Ioſepho Conſalues lxiij.

Joſepho

Ioſepho Scaligero xxj.
*Ioſeph. Scaliger Iuli Cæſaris F. Franciſco Vertuniano xlv.
Ioſiæ Mercero xxxj.
Iſaaco Caſaubono lxxxiv.
*Iul. Scalig. Ferrerio xlvj.

L.

Læuino Caluardo lxxix.
Lamberto Culenio xlviij.
Lamberto vander-Burch vj.
Lanceloto Brunio xcvj.

M.

Mariæ Gornacenſi, virgini nobili lvj.
Martino Lydio xc.
Matthæo Dreſſero xxxviij.
Michaëli Forgacz, libero Baroni de Gimes lxxxj.
Michaëli Huralto Hoſpitali lxiv.
Michaëli Montano xlj, lv, xcij.

N.

Nathani Chytræo lxxxix.
Nicodemo Friſchlino xxxv.
Nicolao Oudaerto xciij.

P.

Paullo Meliſſo xxx.
Petro Aloſtano xl.
Petro Brachio lxvj.
Petro Pauvvio lx.
Petro Regemortero xxij, xlix.
Petro Villerio x.
Petro Villerio Filio iiij.
Philippo Marnixio lxxxv.

R.

Regnero Grutero xcj.

T.

Theodoro Bernardi xlij.
Theodoro Cantero lxij, lxxvij.
Theodoro Leevvio xvj, xliij, lxviij.
Theodoro Marcilio xxix.
*Typographus Lectori xcvij.

V.

Victori Giſelino ij.

IVSTI LIPSI EPISTOLARVM SELECTARVM CENTVRIA SECVNDA

MISCELLANEA.

EPISTOLA I.

HADRIANO TVRNEBO HADRIANI F.

MERVM mel,non epiſtolam, à te, Clariſſime Turnebe, accepi. Tu mihi gratias? ego tibi, qui tam gratè & benignè interpretaris officium,quod ſine ſcelere non omiſiſſem. Qui vir diuinus ille parens tuus fuerit, nôrunt & fatentur omnes, quos ſtupor non præpedit,aut liuor. Ego à puero,velut aſtro quopiam inclinante, iui in amorem illius & laudem: nec grandior mutaui affectum,ſed auxi. Nonnemo inuidet? eſto: ille viuet in ſummâ æternaque gloriâ,quamdiu res Græcæ aut Romanæ. Nec plura hîc de illo: de te, germaniſſime Turnebe,ſic habe. non ambire me amicitias, naturâ & iudicio propẽſum ad tenebras & quietem: ſed triumphare in tuâ, quem iure amo purum aurum ab illo auro. Plura libet, non licet. teſtis mihi iſte Hier. Groſlotius veſtrâs, inſignis iuuenis, qui iamnunc mihi adeſt, & abit. At nobis haut ſæpè opportunitas mittendi, ſcribendi tamen ſemper voluntas. quod crebrò & magis ſeriò faciam, ita amor hic inter nos perennet, quem coïmus auſpice & teſte immortali tuo patre. Poſtrid.Id.Mart.

EPISTOLA II.

VICTORI GISELINO.

INVITI à vobis abiimus,inuiti. Quid vis ampliùs? apud amicum hoc ſatis eſt: ceterùm, calceum hunc vide,nemo veſtrûm

ſcit vbi me premat. Apuleium tuum ſcriptum conferre cœpi: quædam in eo valdè bona. Venationes etiam noſtras attigimus, ſed frigidè imò contemptim. A peregrinatione enim hac ſupinus & aliarum cogitationũ, vagè adhuc in ſtudijs erro. nec facilè inſiſtam lineæ, niſi recreatus aduentu veſtro: qui, per omnes deos, ne me fallat. Hoc communiter rogamus, Douſa, Hautenus, ego. Varias Lectiones ..... legi, editas in Galliâ nuper. placet ingenium adoleſcentis, placet aliquot locis noſtri imitatio, ſi non furtum. Idem in libello ······. Quid dicam? diſcipulos habeo, & breui faciam ſectam. Sed vt ait Pindarus,

* Τὸ δὲ φυᾷ κϱάτιστον ἅπαν.

**Optimum omne quod à naturâ eſt.*

Sanè ſiquid in oratione noſtrâ aut ſtilo probandum: totum à naturâ eſt, vix à curâ. Rationem meam ſcribendi ſcire vis? fundo, non ſcribo. nec id niſi in calore & interno quodam impetu, haud aliter quàm poëtæ. Siquid operoſius paramus; rem meditamur, diſponimus. verba facilè ſuccedunt, ac pænè præcedunt meam mentem. Iſtos rideo, qui etiam epiſtolas, ſi dis placet, lentè & velut ad numerum componunt. Verba examinant, circumſpiciunt, traijciunt: & miſelli cùm omnia fecerint, vmbras putes non homines loqui. Ita tenuis tota ſcriptio, ſine ſanguine, colore, carne. Sed diffundor. peccatum meum ſollenne, cùm ad te ſcribo. Nunc emendo, & ſileo; & te valere iubeo, ac venire. Ni facis, Amor Giſelini res tuas tibi habeto. Lugd. Bat. XV. Kal. Iun. ∞.IↃ.LXXXI.

EPISTOLA III. *Lutetiam.*

IAC. AVGVSTO THVANO AMERIO.

DISTVLI ad te ſcribere, V. C. dudum: præter morem meum, & præter votum. Amantes redamare non ego neglegens: & tu merueras, non amore ſolùm, quem benignè vltrò attuliſti, ſed ingenio, ſed doctrinâ, ſed probitate: quæ tria in vno Carmine tuo clarè vidi. Sed amabo te, ita perpetuùm Fama te amet & Virtus, ignoſce: & morbum hunc noſce, qui non ſinit me eſſe mei iuris aut moris. Verba non dedi, non miſi: dedi animum, miſi affectus mei ſæpè auras, qui apud te & duos illos quos in extremo Carmine tuo mecum iungis. O cæleſtem pænè dixeram

Digitized by Google

dixeram. Trigam! niſi de terrâ & luto meo aliquid afferrem ego, funalis ille tertius equus. Nam iugales duo, reuerà ſupra homines: & tu item auriga, qui iunxiſti. Nos Epiſtolas dedimus nuper: & valdè hauebam exemplar tibi illisque mittere, niſi qui has ferret, recuſaſſet. Noſti per hoc bellum, nec tuta, nec trita nunc viarum. Valetudo mea meliuſcula: ſic tamen, vt extra morbum potiùs videar, quàm languorem. Damus nunc & edimus *De Pronuntiatione Latinæ linguæ Dialogum*, tenue in re tenui opus, nec dignum meliori veſtrâ aure. Tu ex animo à me ſalue: qui æternùm tuus ſum. ita ſim ſaluus. Clariſſimis Cuiacio & Scaligero ſalutem. Lugduni Bat. III. Id. Februar. ∞. IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA IV.

PETRO VILLERIO *Filio.*

VERE ſcribis. ſemper tu mihi curæ, & nunc es: ita ingenium tuum & mores, & pater etiam, merentur. Vtinam aliquâ curâ meâ te curem, & à morbo iſto releuem, qui pertinaciter vrget! Quid facias? feres. certus ad ſalutem tuam hęc dirigi, etſi non ad voluntatem. Si vulgi more loquerer; querelas miſcerem, & dolorem meum oſtenderem in caſu, quo hæc ætas tua & tu indigni. Non faciam. fortiorem eſſe te & me volo: nec te cupere ſolatia ex alienâ ſympathiâ, nec me promere dolorem, etſi doleam. Nam hoc non nego: ſi deo viſum eſſet, aliũ te malim. cùm non viſum; quod ipſe vult, nolens, (vt ſic dicam) volo. Hoc de te ſcribo. in me nónne idem? languor hic biennalis me tenet, & abijcit in validiſſimâ hac æui parte. Annum enim trigeſimum-nonum vix attigi. quid tamẽ angar, aut opponam? facit ille, qui me fecit. Nónne in figuli manu eſt, effingere leui rotâ vaſculum, & idem frangere? Et hoc melius, quòd figulus noſter nos non frangit, ſed refingit, & è miſeris beatos, ex inferis ſuperos reddit. Sed hęc talia aut tu tibi ſępè, aut òmnium optimè pater dicet. De iuris ſtudio, quid nunc cogites? profectò ſolitudinem id non amat, cui forum ſemper propoſitum & turba. Ad Philoſophiam magis te nunc ducam, quæ non delectet ſolùm in hoc tædio, ſed firmet. Eloquentia & ſtilus rus tuum non ſpreuerint; in quibus ſi tempus hoc ponis (donec melior tibi valetudo) id non perdis. Scripſimus

Digitized by Google

mus De Pronunciatione, leui manu, vt in re leui. en habes, vide, & à me ſalue, qui ex animo tibi cupio. Lugduni Batauorum, Kalend. April. ∞.IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA V. *Lutetiam.*

IACOBO CORBINELLO.

LITTERAS ad me mittis, non adfectus ſolùm plenas, (leue id verbum ſit) ſed amoris. Benignè ad amicitiam prouocas, laudes adiungis: è quibus has vix agnoſco, illam appeto pari tecum voto. Gentem veſtram amaui ſemper: & ex eâ illos maximè, qui vetere illâ Italiâ digni. Qualem te eſſe, mi Corbinelle, nō ſolùm ex igniculis litterarum tuarum, quos ſparſos colligo, video: ſed etiam ex teſtimonio viri magni P. Victorij, qui de indole tuâ ad virtutem magna prædicat, nec vana. Atque vtinam peſſima hæc tempora concedant nobis liberum eundi redeundi iter! profectò viderem vos, (lumina illa Galliæ etiam includo:) & nectar illud ſermonum veſtrorum haurirem auidâ aure. Sed nos iactamur: nec Æolo etiam vos, vt video, litaſtis. Venti vbique & tempeſtates: quæ, mirum, niſi hoc anno euertant, certè conuertant, hanc Europam. Fratris tui μεγαλοψύχου hiſtoriam & triſtem exitum legi. quid miremur? hodie illæ viæ, & nil niſi σκολιῶν videmus à plerisque his dynaſtis. O Italia, Italia illa priſca, vbi es? At tu, vir nobiliſſime, ſolare te cùm alijs rationibus, quas litteræ & ſapientia tibi ſuppeditant, tum maximè communi eo Fato, quod iniquum hîc ſemper in bonos. Exempla tibi prompta ſcio. tu ſcito & hunc animum: quem iamnunc ſeriò deuoueo in tui amorem. Lugduni Batauor. ∞. IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA VI. *Vltraiectum.*

LAMBERTO VANDER-BVRCH, *Decano.*

AMO iure tuas litteras, amoris & prudentię ſimul plenas. Amorem enim interpretor, meas laudes: quas adfectus tibi magis certè, quàm iudicium dictat. Quid enim ſumus? conari me magis ſcio quàm efficere, velle quàm poſſe in publicum prodeſſe. Quidquid tamē id eſt (& eſſe aliquid vobis tam fidis amicis

cis credo) gratum mihi, quòd gratiæ ſaltem locum parit apud tales viros. At prudentia tua, in ijs mihi clara, quę de publicâ iſtâ re ſcribis: quæ ſanè confuſa, turbida, & vtinam non vicina ad occaſum. Quis bonus non queritur de eâ tecum? ſed hoc vnum relictum eſt, quoniam mederi non in noſtrâ manu. Imò fortaſſe nec humanâ. Deus ille eſt, qui publicas has clades immittit, qui alit, & fouet; & tum finiet, cùm nos earum cauſſas. Eæ autem peccata ſunt. quæ adeò apud nos non deſinunt aut minuunt, vt augeri mihi & adcumulari videantur vnà cum pœnis. Iritamus cottidie magnum illud numen; & quaſi puniendi iuſtæ cauſſæ non ſint, damus nouas. Quando luxus, faſtus, libido maior, impunitior? & religio paſſim nunc in ore, improbitas in corde. Verba pietatem ſonant, facta ambitionem, auaritiam: nec in vno alteróve, ſed apud plerumque ordinem, ætatem, ſexum. Itaque de pace aut tranquillitate, nihil ego ſpero. —— *bella horrida, bella* exſpecto: aut certè tyrannidem non optabiliorē quouis bello. Illi ad quos Victoria inclinare ſe videtur, irati veniunt: & ſi qui moderari volent, neſcio an audientur. In omni bello cruda poſt victoriam principia: magis in ciuili, vbi odia & acerrimæ factiones. Sed Deus videbit: cui, quod ad me, curas has ex animo relinquo. Sicut & illam de valetudine meâ: quam non ego quidem, Vir amiciſſime, neglego, nec mortem vltrò appeto: ſed cùm feci quæ humanitus poſſum; ſecurus exſpecto euentum. Hoc curo, vt vitam meam corrigam, vt deo meo placeam, vt ſedē ab his nimbis quietam in ſuperâ illâ arce poſſideam: vnde adſpiciam humana hæc omnia, & contemnam. Intereà tamen nec ſtudia prorſus omitto, nec ea omnia per quæ publicè aut priuatim humano generi videor poſſe prodeſſe. Oſtendent id breui quædam etiam ſcripta noſtra, quæ iterùm paramus. De Floro tuo manuſs. quem offers, valdè gratum. multa ſanè reperio, non animaduerſa Vinetò aut Stadio ante me cenſoribus: & reperiam plura, ſcio, ſi auxilium mihi tui libri. Itaque ſi eum quamprimùm ad me miſeris, beneficio adficies me & poſteros: nec id celabo. Vale, & fratrem tuum Graphiarium amanter à me ſaluta, cum gratiarum actione pro munuſculo nuper ad me miſſo. Lugd. Batauorum. ∞.IↃ.LXXXVI.

Digitized by Google

EPISTOLA VII. *Antuerpiam.*

FRANCISCO RAPHELENGIO *Filio.*

TVAS reuerſus vidi libens: non etiam ea, quæ in ipſis. Languorem præferunt, & nauſeam in rebus omnibus ſerijs & honeſtis. Vidi, mi Franciſce, iam olim inſitum tibi hoc vitium: quod ratione & curâ, quæſo te, vince. Iaces, niſi facis. Quid hominis tam proprium, quàm erigi & ſpectare alta? Alta dico, id eſt, quæ ad æthercam illam partem pertinent, cælitùs immiſſam nobis mentem. Hæc colenda. nec poteſt ſine meditatione, ſine actione: neque iſta, ſine labore. Hunc igitur vſurpa: quidquid reclamet faſtidiens illud tædium, haud longè à veterno. Tu deo, tu auo, tu mihi, curæ & cordi es: nec te deſeremus, ſi non te ipſe. Doctoris illius noui diem quòd obieris, benè factum: quòd cum verſu celebraueris, nec malè. Sapientiæ pars eſt leuiter deſipere, & paullùm extra viam rectam ire, ad vitandum violentum aliquem occurſum. Vidésne vt nautæ vela ſinuent & obliquent: & teneant nihilominus ſuum portum? imitare. Pietas tibi interna & vera ſit propoſita, Modeſtia & Virtus: in externis, perſonam interdum ſume aut pone, pro re aut pro æuo. Studia tua calere velim (ætas iſta hoc poſtulat) & videbimus quid in rem tuam maximè ſit vnà cum auo. Surge tantùm, & cōfide. Ineptias ········ vidimus, & riſimus. quis comprimet Criticorum hunc luxum? Satyra mea frenos non dedit: opus lege aliâ aut rege. Vale. Ex vrbe, in quâ tu olim, XVI. Kal. Decemb. ∞. IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA IIX. *Biturigas.*

HENRICO WILTIO IC.

CANTERVS apud me erat, cùm tuas accepi. dicam gratas? gratiſſimas, ita me Deus amet, vel hoc nomine quod à ſex menſibus primas & ſolas. Et tu de me quereris? bellè. at ego pluries ſcripſiſſe me ſcio (vide an deceat) quàm te reſpondiſſe. Excuſabis non redditas. credo: feramus igitur inter nos & excuſemus, non tam culpam communem, quàm temporum ſortem. Valetudo tua & ſtudia proſpera, mihi gaudio. perſeuera. Nónne

apud

apud illum virum es, qui ſæculi decus? vide ne fruſtrà: frequenta, audi, diſce. Pollio meus honore ab illo auctus: quòd ab illo, iure ante honorem ipſum céſeat. Scripſi ad eum, & quàm grata mihi Dedicatio illa, oſtendi. Vos, quæſo, inter vos cõcorditer & amicè viuite: quia Belgæ, quia ex meâ domo, quia ſacrorum eorũdem & ſtudiorum. Senectus mea, ſi ad eam pertingo, ſolatiũ ſibi ſpondet in vobis. Sed quando videbo? quãdo reditis? mihi placet non porrò vos currere, in Germaniam flectere, illinc lares. Iuno Iuga vos exſpectat, & Quies. Etſi patria hæc etiamnunc turbulenta. ſed ſi non antè peregrinandi vobis finis, quàm hîc quies, quis finis? Tua ad Nonium grata, proba. Sed litteras vrge, & ſapientiæ ſtudium ne omitte: ad quam metam dirigi velim omnia tua. Infelix ſemper erro, ſi ab illâ aberras. Vt nauis quæ inter fluctus ſine clauo iactatur, ſic mens quæ in hac vitâ ſine ſapientiæ gubernaculo. Mores illi plebeij, ſtolidi, vani, ne te inficiant caue. Alphæus mare Siculum ſubterlabi dicitur, ſine mixtione vndarũ, ad ſuam Arethuſam: tu per leuitates, per vanitates, ad amatam illam Diuam. Vidiſſe ea vtile, non ſe inſeruiſſe: tranſiſſe, non miſcuiſſe. Edidimus nuper Centuriam Epiſtolarum. magni illius viri mihi illic mentio, & ſæpiùs fuiſſet niſi impediſſet ille vir quem hîc noſti. Scænæ ſeruiendum eſt, quamdiu ego in hoc Theatro. Sed verum meum ſenſum breui aperiã magis & diffundam. Nec vos quidem omiſi, te & meum Pollionem, vt videbitis, aut potiùs iam vidiſtis. Nam libri, credo, allati. Etiam nunc edidi De pronunciatione Latinæ Linguæ Dialogum, mihi probum. Tu salue, & redi ſi parenti tuo ita viſum. De Italiâ, non tibi, non Pollioni noſtro nunc ego auctor, ponite vana cogitationum. XVI. Kalend. Maijas. ∞. IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA IX.

IANO LERNVTIO S. *dico.*

ITA perpetuus inter nos amor ſit, mi Lernuti, vt cum aculeo diſceſſi à vobis. Curſim, inquies. Quid facerem? aliud animus, aliud res ſuadebat. Vitam meam noſti, & ſcænam cui ſeruimus. Si vnquam aliquid verè ſcripſi, hoc eſt. quaſi anima à corpore, auulſus ſum à vobis. Fuge aliud ſuſpicari in me: quem, culpa

culpa tua eſt, ſi nondum noſti. Nam apud amicos nihil me vno ſimplicius: apud alios, ſanè ſim quod Vlyſſes. Nónne & aulam, & Etruriam ego vidi? ſed ijs non vtor apud ſimplices & candidas iſtas mentes. De colligendis & digerendis poëtarum noſtrorum verſibus, ego verò tibi iterùm auctor. Famam tuam cum alienâ auctum ibis (quanti enim eſt, putas, illa recti iudicij gloria? apud me, ſuper ingenij aut doctrinæ,) decus item Germaniç & noſtræ Galliæ. quarum intereſt, non omnia ingenia intra Alpes clauſa videri. Non exemplum nuperum illius vidiſti, qui Italos poëtas digeſſit? ſed vellem eius, imò ipſorũ cauſsâ, magis cum dilectu. Inter noſtros Lotichium amo: Ianum Pannonium æſtimo: Scaligerum patrem admiror. qui ſi felix illud ingenium & inuentionum inuidendum acumen curâ temperaſſet & limâ, coronari contra omnes poëtas poſſet ab illo ipſo æuo priſco. Hac, niſi fallor, deficitur: nec in edendis quidem eius adhibitum, quod debuit, diſcrimen. Eò ſuaſerim, illius & aliorum optima quæque ab optimo iudice ſelegi: & tu is eris. Reliqua in ſermonem reijcio, qui inter nos proximo menſe. Ita enim ſcribo, ita impero. Venies inquam ad hunc Iunium: & iamnunc aures claudo ad omnem excuſationem. Extra iocum, Lernuti, in hac breui fugacique vitâ fruamur hunc fructum. Ferrum noſtrum in igni eſt. Vale. xv. Kal. Iun. ∞. Iↄ. LXXXI.

EPISTOLA X.

P. VILLERIO.

SOLATIO mihi anteà amicorum litteræ, nunc remedio: nec vlla medicina magis leuat hunc languorem, quàm alloquia hæc à vobis. A te inter primos: qui me ſeriò amas, quem ſeriò ego amo. Vultum tuum videre nuper cùm Hagæ eſſes, optabam. Fefelliſti. contentus manu ſum, quia ſcio quæ negotia te circumſtent & implicent, atque abripiant ſæpè inuitum. Ego hoc vno felix, quòd meus. Sed nimirum, vt qui ſemel nauim & mare ingreſſi, in arbitrio ventorum ſunt, nec redeunt ad terram, cùm volunt: ſic vos, qui in remp. Tenet illa inuitos; & cùm terram maximè ſpectatis, retrahit aliquis æſtus. Atq; vtinam tui ſimiles teneat ſemper! Remiges & ſentinatores plerique ſunt, qui nunc ad clauum.

Digitized by Google

clauum. Hinc iactatio, & ad extremum, naufragia: niſi ab alto dirigat ille Deus. Inuitatio tua in Zelādiam, grata: & puto, parebo. non illi alteri conſilio, de Galliâ. Nec vera nego quæ de opportunitate, ſalubritate, & ſuauitate locorum hominumque narras: ſed peregrinandi mihi nunc vna cauſſa, Valetudo. Eam meliorem poſſe fieri per acidas illas aquas medici ſuadent, & (vt in ſpem noſtram proni ſumus) perſuadent. Tentaſſe quid nocuerit? eo certè animo, vt nihilo abiectior illînc redeam, quàm eam, etiamſi omnia ſint contrà. Vitam hanc magnifacere Chriſtiani non puto, quem manet vita illa melior: ſed nec abijcere, & remedia ſpernere, quæ data huic fini. Gallia veſtra, ſi deo ita viſum, ſanū me videat; & exoſculer magnas illas animas, quas ignotas amo: imò etiam, queis ignotus amor. Nam ſi vſquā in Europâ, amicos mihi in eâ gente eſſe, hoc ſcio. Busbequius meus iamdiu inuitauit, differo. In grandi illâ Epiſtolâ tuâ, de ſtilo & imitatione quod monuiſti, verum eſt. Quàm multi in iuuentute nos æmulātur! & rideo: quia aut à me procul illi, aut procul certè ego à recto. Nihil magis breuitate amo, ſed ſi ſimplex: nihil magis breuitate odi, ſed ſi adfectata. Quid etiam, ſi fucata? nam verba emendicāt, & abſtruſiores aliquot phraſes: ad quæ, non dicam riſum nō teneo, vix iram. Comprimam publico aliquo ſcripto, & de Imitatione totâ. quid mihi videatur, monebo. Nam ego vt mutem, ſerum eſt. arbuſcula hæc, ſiue recta, ſiue aliter, creuit & induruit in hanc formam. Ciceronem amo. olim etiam imitatus ſum: alius mihi ſenſus nunc viro. Aſianæ dapes non ad meum guſtum, Atticæ magis. De Lemouicenſi: an fruſtrà monueris, vide. Miſi enim exemplar ad filium tuum, nō ad te: quia parùm dignum te argumentum. Sed tamen cùm ad filium, nónne & ad te? qui imago vera tui, imò tuipſe. Sanitas tantùm ei adſit. quam Deus ille dabit, ſi ſalutare: & in eâdem te Vir amiciſſime ſeruabit. Lugd. Batauor. Kalend. April. ∞. IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA XI.

HIER. GROSLOTIO LISLAEO.

TANTVM non in procinctu iam eram iturus Vltraiectum, & inde in Germaniam; cùm me litteræ tuæ inuenerūt. Di-

cam gratas eas?non gratior Gratiarum ipſa diua: per ſe,& nonnihil à clauſulâ illâ, quæ de Mercero. Illéne illîc? hîc mallem: & iamnunc vos inuitem, niſi abeam. In reditu fiet, ſi viri eſtis; & tam vicini videbitis & libabitis ſaltem oram Batauiæ noſtræ. Mihi valetudinis vnius cauſsâ ſuſceptum hoc iter. imus enim ad acidos, qui iuxta Confluentiam, fontes. Valebo per eos fortaſſe, aut valere iubebo hæc omnia humana. Ad alta illa ibo, nec ibi quoque me amor veſtrûm deſeret, qui altè in pectore iſto hæret.

* —— θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἔςων.

* *dij verò ſint mihi teſtes.*

Lugd. Batauorum. VI. Kal. Maias. ∞.IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA XII.

ELBERTO LEONINO *Geldriæ Cancellario.*

PECCARE mihi viderer, ſi expertem te habeam conſilij, quod firmandæ valetudini meæ cepi. Iter in Germaniam inſtitui ad acidos fontes: in quo iam ſum, ſed forte non nimis fauſtâ. Diſcrimen quidem adhuc nullum, ſed in hoc opidulo, circumcludor à turmis equitum, quæ in Belgium parantur. Ita differtur mihi via, imò pænè aufertur: quia perit opportuniſſima pars anni, & hyemi ſuſtinendæ haud planè firmum hoc corpus. Ambigo an pergam, an ſub tectum me dem, & reſiſtam in aliquâ maritimâ vrbe. ad vos quidem bonâ fide redibo, niſi impediat me, vt vos Iuriſconſulti loquimini, vis maior. Ego vir ampliſſime, amorem & officium omne tibi offero, ab animo non ficto: & iure debeo, quia te comperi mei amantem. Vale. Oldenburgi, Non. Octob. ∞.IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA XIII. *Francofurtum.*

EVERARDO POLLIONI.

QVID ais? ſiluiſſe me? erras. Nullas ego à te vidi, ad quas non ſedulò reſponderim: & habui te, mi Euerarde, ſemper inter primas curas. In languore tuo doleo: & miror quid illud mali morbi, quod vires tam valdè afflixit. Sed ætas tua eſt, quæ facilè reſurget: & ſi quid ſpirituum aut ſanguinis perierit, reponet. Tu modò te cura, ſed ſine curâ: & quidquid Deus ille noſter

dabit,

Digitized by Google

dabit, excipe libenti, imò & hilarâ fronte. Viuere te vult? velis. Mori? non nolis. finis & initium noſtri ab illo ſunt: felices, ſi in illo. Σκευάρια quædam ſumus à magno illo figulo: quid querimur, ſi fingit nos & refingit? Hæc tibi, & per te mihi dico: qui & ipſe valdè inter imbecilles. Febris quidem nupera vix vitam mihi reliquit: & eam ipſam, præter ſpem omnem medicorum. Baſiléam meam placuiſſe tibi, gaudeo: vrbem eo nomine planè dignam. In Gallijs nondum γαλήνη: & ſanè doleo Wiltzium noſtrum inuolui, nonnullâ ſuâ culpâ. Vt quid enim deſidet & cunctatur, præter noſtram & parentis mentem? Nam de abſceſſu in Germaniam, ſuaſi pridem. At quod ad te nunc, mi Euerarde: ego de reditu ſeriò tibi auctor: ſiue quia pater ita poſcit (ſcis quid illi debeas) ſiue quia tua valetudo. Amicus hîc & familiaris aër, facilè tibi dederit nouas vires. Et quid ibi hæreas? inter bonos & doctos, ſcio: ſed ſine magno tuo vſu. Meta itineris quæ tibi fuit, eam iam attigiſti: nec tu mihi Vlyſſes aliquis eſto aut Philoctetes. Terrent te hæc ambigua? quî magis, quàm nos? Sanè infirmus hic patriæ ſtatus, fateor, & qui ſine manu Dei palàm ruit: ſed valdè erras, ſi his pereuntibus, ſperas illîc firmitatem. Europæ libertas corruit, ſi ſemel hoc vallum. Ego hoc non ſuadeo ſolùm, ſed hortor: & fac, vt in viciniore te aliquando conquieſcamus. * Ατεκνον eſſe me ſcis: tu, & qui alij probi è diſciplinâ noſtrâ, mihi * τέκνα. De genere vitæ quod capias; hoc vnum dico, vt nullum. Late nunc & quieſce, donec deſæuiat ciuilis hæc tempeſtas. Plura coràm. nam me ſpero in primis videbis. Prid. Kalend. Mart.

*Sine liberis.

*Liberi.

EPISTOLA XIV.

FRANCISCO IVNIO S. D.

NON amore me prçueniſti, ſed ſignificatione ſaltem amoris. Quis paullò humanior, te non nouit? & qui nouit, quis non amet? At tu tamē affectum in me largiter ſanè declaraſti, cùm epiſtolâ ſuauiſſimè ſcriptâ, tum munere adiuncto, quod meritò mihi carum. Monumentum enim ingenij tui eſt. parùm illud ad guſtum vulgi, fateor: ſed ambroſia & nectar nobis, quibus paullò acrior iudicij ille ſenſus. Sanè in implicatiſſimo ſcripto vtilē ſubtilemq́ue operam nauaſti: & lumen prætuliſti locis, in queîs æter-

nūm fortaſſe caligaſſemus. Multiplex notitia linguarum hoc tibi dedit, vt talia iſta interpretari noſtro ęuo poſſis vnicè, & dixeram pænè, vnus. Iam de affectu tuo in Georgium noſtrum quàm mihi ſuaue! Viuit enim in animo meo ille adoleſcens, magni ingenij, magni acuminis, & qui ad ſumma omnia veniſſet, niſi Deus ad verè ſumma illum euexiſſet. Felix, qui ereptus tot inſtantibus malis, & tot futuris. Nam fauillę huius noſtri incēdij ſpargi mihi videntur, & iam ad vos ire, comprehenſuræ (vtinam fallar!) Germaniam totam acri igne. Sed publica omitto. De ijs quæ Epiſtolis ad Atticum obſeruitaſſe te ſcribis, & offers mittere: valdè velim. Nunc tamen in alijs curis ſum, vt videbis. Nam, cùm abſoluero, mittam. In tuis ad Curopalatem de Aſpro Turcarum lêgi: addas opportunè notulā è priſcis Gloſſis, Δλευκὸν λευκὸν, *Aſprum*. & iterùm: Ἀσπρότης, *candor*. Vberiùs aliâs. nunc ſalue, vir magne: & tui amantem ama. Lugduni Batauorum.

EPISTOLA XV. *Leodium.*

DOMINICO LAMPSONIO.

SPERABAM & aſpirabam ad vos, mi Lampſoni: ſed, heu, ſperabam. Conſilia illa omnia euertit is, qui meliùs nobis, nobis it conſultum. Redij, & acquieſco: niſi quòd lepidiſſima tua epiſtola ſaliuam mihi ſæpiùs mouet, & * πτερυγίζειν iterùm ad vos facit, Amoris & Venerum ita plenos. O ſermones nectarei, quos promittis! ô fabulæ! ô epulæ! ô Iunonem tuam mihi non timendam, quam placem nô verbulo vno, ſed ocello! Nullo Ioue opus ad iram eius leniendam in hunc Æneam: qui paratus eſt ſatisfacere, & altera tanta ſcribere aut dicere in viros. Viles mihi, & domi naſcuntur tales ſermones. Dic illi, ſaluta, diſſuauia. Quid ais? ſatin' familiariter? non excuſo, talis apud te volo eſſe. Noſter * αἰδέσιμος éſtne Antuerpiæ? vbicumque, ille meus. Imaginem noſtram mittam breui. quam ſculpi iuſſimus à Goltzio, qui te amat & multum ſapere in iſto quoque genere ait nō falsò. Amici quidam in Germaniam, & vltra, me vocant: ego delibero, & caueo nequid temerè. * ζώει δ' ὁ μᾶσσον ὄλβος ὀπιζομένων. Quid ni circumſpiciam? vbique ſunt quæ arceant, quæ alliciant: nec ad guſtum humana omnia, quamdiu erimus in humanis. Contentus ergò

* *Alas quatere.*

* *Venerabilis, ſiue Reu^mus.*

* *Durat magis felicitas circūſpectorum.*

ego

ego meo Catone. Tamen Auſtelli nonnulli nos hîc turbant: ſed adhuc occultè. ſi pergunt, & magis ſe aperiunt, mihi quoque ad alia conſilia viam. Politica dogmata pango, ſelecta ex antiquis. Minus gloriæ ea ſcriptio habebit, ſcio: ſed & minus inuidiæ, & fidei pluſculum apud eos, quibus homines magni (vt poëta ait) *Propter mille annos.* Valetudo vacillat. ſuſtentamus eam quantum poteſt, remiſſionibus, peregrinatiunculis, & præſertim hortuli delicijs: in quo leges ecce meas vide. nam inſerui, vt rideas. Vale. XIII. Kal. Iul. ∞. IↃ. LXXXVII.

LIPSIANI HORTI
LEX
IN IPSO ADITV, SVB PERSONA
BIFRONTIS IANI.

*B. F.

* *Bonum factum.*

Quiſquis es, STA, LEGE, PARE.
IANVS ad hoc limen ſic EDICO.

K. I. HORTO & HERO *fruendi tibi ius eſto:*
Sed illo ad ASPECTVM, *iſto ad* SERMONEM.
Niſi OCVLIS, *quidquid heic ſatum aut natum, ne* LIBATO.
TIRO *eſto*, MANVM *apud te habeto.*
Si effers ad TACTVM *aut ad* RAPTVM:
Verbo dicam, te EFFERTO.

K. II. *Sed nec* HERO *vſquequaque* FRVITOR.
Ante SEXTAM *veſpertinam ne* ADITO:
Poſt SEPTIMAM *ne* MANETO.
Horæ aliæ, ad alias illi curas.
Heic cogitat, heic pangit:
STILVS *heic eſt*, *Abi* MVSCA.
Quid ſi & CAENA? *Abi* MVSCA.

Digitized by Google

K. III. SERMONES *etiam ne exléges.*
IOCARI *licet:*
NARRARE *licet:*
ROGARE *licet:*
Sed nihil SERIVM.
GRATIARVM *hic locus eſt.*

K. IV. *Siquid* AMOENIVS *tamen in* STVDIIS,
Inter AMBVLANDVM
Diſſere, doce, diſce.
Et MVSARVM *hic locus eſt.*

K. V. *Tu qui* SERIOSVS,
Tu qui RIXOSVS,
EXESTE.
CLVSIVS *ego ſum vobis.*

K. VI. CANIS, *præter vnam*, EMANETO.
HECVBA, *præter vnam*, EMANETO.

Habes? hoc etiam.
QVOQVÒ TE AGIS, TE VIDEO.

EPISTOLA XVI.

Hagam.

THEODORO LEEWIO.

ERGO tamdiu te exſpectamus fruſtrà? non hoc pollicitum, cùm nuperrimè iſtìc eſſemus. Præſta age fidem, imò & amorem: & veni non quia promiſiſti ſolùm, ſed quia cupis. Certè debes, quid iucundius quàm cum amicis verſari, diu non viſis, aut vix viſis? Nam aſpicere & non alloqui, nec videre quidem eſt: ſi non fallit ille Sapiens, *Loquere vt te videam*. Verborum ſatis habes, ſi vir bonus es qui ſoles: ſin degeneraſti, nec preces quidem te adducent. Quibus abſtineo, quia amicis ſummum precandi genus eſt, Velle. Ego te die Dominicâ exſpecto veſperè in cænâ, cum Douſâ & Hauteno. Hæc, vt iuris priſci verbis vtar, ſumma dies eſto. Vale & ambula, aut vehere potiùs. poſtrid. Kal. nouas. ∞.IↃ. LXXXVII.

EPI-

Digitized by Google

EPISTOLA XVII. *Biturigas.*

IACOBO CVIACIO IC.

DIV ſilui, ſed inuitus. Bella hoc faciunt, quæ viam nobis omnem intercludunt, pęnè & vitā. Ego Germaniam meditabar nuper, & tentaui, ſed non volente Euentu. Nunc huic epiſtolæ ſpem fecit ad tranſitum Hier. Groſlotius, egregius adoleſcens, & quod inter laudes eius pono, tui amans: ideò amatus eſt mihi. Vtinam ipſi mihi os illud intueri coràm aliquando fas: quod vnum miror hodie (Scaligerum tamen adiungo) in Europâ. Vidi nuper Iuonis in miſellum Titium. Perijt infeliciſſimus hominum, hoc vno tamen felix, quòd ab illâ manu: tuáne an Scaligeri, an vtriuſque? Nam præter vos, fallor, aut nemo ſic ſcribat. Excitaſtis ſanè quoſdam, imò nō excitaſtis: quia, certum habeo, immorientur ambitioſo illi veterno. *Admonere poſſum*, aiebat ille olim ad Galbam, *corrigere non poſſum*: hoc hîc valet. Elogium tuū quo me conſecraſti, legi. & ab amore amplector, à iudicio & admiratione(nam & eâ voce vteris)quî auſim? Debeo tibi, Cuiaci, debeo: & falſa in me dictio, *Beneficia tam diu grata eſſe, donec videantur poſſe exſolui*. Ego non poſſum, & quia non poſſum, vt inſani illi amantes, hoc magis volo. Thuanum amo. vbi is eſt? Scaligerum depereo. quid agit? quid non agit? vtrūuis enim poteſt & debet: illud ex voto noſtro, hoc pro æuo. Politica neſcio quæ ego molior, non à me, ſed à priſcis. illorum gnomas filo quodam verborum meorum necto, &, irriſo olim verbo, ferrumino. Vellem quædam de Iunonis filio, qui apud nos: ſed differo, ne differar. Ventura enim hæc ad te quis ſpondet? Vale vir maxime. Lugduni Batauorum poſtrid. id. Mart. ∞. IↃ. LXXXVII.

EPISTOLA XIIX.

IANO LERNVTIO.

IMBVISTI me liquore litterarum tuarum ſuauiter aridum & iamdiu earum ſitientem. Reuixi. Te tuoſque viuere & valere gaudeo: ego quoque vtrumque. etſi iſtud mediocriter. Animus me ſuſtentat, & concepta opinio non fore perpes diſcidium

hoc

hoc noſtrum. Nónne ab Albione ſpem faciunt albæ deæ? hîc narrant. Politica etiam nunc me tenent, neſcio an cœptum opus bonâ aui, certè lentâ. Pennas ſuas non habet. quin vellico & carpo eas vndique ex alieno ſcriptorum corpore: eoque res tardior. Quale futurum opus ſit, nec ipſe adhuc ſcio: & tamen auguror, melius quàm laudatius: id eſt, maioris rei, quàm famę. ſed vos iudicabitis. In Senecam poëtam haud pauca notaui: quem legi his diebus, & nimis me cepit. vtique Medea & Thebais: quas ſupra omnes alias eſſe, nec eiuſdem vatis, mihi certum. Tu quid cenſes? quid iuuas? nam aut ipſum dare molior, aut ad eum Notas. Idem de Liuio. in quo nimia nobis bona. Senecam propriè meum, id eſt Philoſophum, præripuit mihi is, cui ego olim Tacitum, vt aiebat. Quamquam non tam ille me abſterret, quàm hic Lutetianus Faber, qui politè poſt illũ dedit, & ne quid ſpei relinquat, pollicetur etiam Prætermiſſa. De rebus Amici apud Amicum ſecurus eſto: excipio Fatum aut Vim. Victoriolo noſtro iámne melius? ſpero. cauſsâ duplici: quia & ſedes ei pinguior, & in Autumno iam meſſis. Reuireſcite, me amate, planè planè tuum, & tuum. Proprid. Kal. Septemb. ∞. IↃ. LXXXVII.

EPISTOLA XIX.

ÆMILIO ROSENDALIO.

Vix legi tuas, & reſpondi. Quid ais, aut quid cenſes? illuſiſſe me? Non is ſum, nec qui amo verba, vt ille ait, blandicella. Strictim laudaui te, ſed ex animi mei ſenſu: nec hîc vela te aut excuſa. Dijs gratia, ego is ſum & eò veni, vt ſaltim iudicare poſſim de meliore & elegantiore ingenij venâ. Nec tamẽ feci aut facio, vt te attollam: quin contrà, promouiſſe te cenſe, non perueniſſe. Modeſtia eſt, mi Roſendali, & pudor iſte ipſe quem in te amo, quæ ſiſtere te debent in candidâ illâ Virtutis & Sapientiæ calce. Si iſta deſerunt, non velis vllis peruenies aut ventis. Peſtem hanc video in pleraque iuuentute noſtrâ hodie, quæ ſimul ſapere cœpit, iam ſapit: & vix limen libauit arcanæ huius domus, putat penetraſſe. Tu caue, quod facis: & ſponſorem me cape feliciſſimæ tuæ viæ, quem anteà in parte ductorem. Seriæ quidem beniuolentiæ meæ hoc ſymbolum habe. quòd tardè ad pleraſque litteras & vix reſpondeo:

Digitized by Google

ſpondeo: libenter & auidè ad veſtrûm talium, qui à nobis ſemel inducti in Viam hanc rectam, calcatis eam conſtanter pede recto. Pergite, creſcite, viuite, in veſtrum & patriæ bonum. Fratri vota eadem reddo, quæ mihi. Leidæ, in hortulo meo, quem cùm voles, vide; proprid. Kal. Iul. ∞. IↃ. LXXXVII.

EPISTOLA XX.

HADRIANO SARAVIAE.

CERTE mihi iucundum fuit litteras tuas, & in ijs te, reguſtare ex interuallo. Tamdiu cur ſiluiſti? Scire debes me tui & fuiſſe, & eſſe, ex quo ſemel te noui, peramantem. Collegæ fuimus, iuncti ſermonibus ſæpè & conſilijs: & vt illa nunc non ſint (Deo viſum aliter) manebimus tamen iuncti animo, optimâ illâ parte noſtri. Diſſident quidam à te, qui mihi aſſident? nihil ad rem. Amare, & iudicare, ego poſſum: nec probo ſanè omnia, quę fero. Naturâ mitis & lenis ſum, vt noſti: nec facilè me oppono, præſertim ſine ſpe vllâ profectus. Me & mea, quantum poſſum, compono & curo: publica fateor me numquam tangere, niſi inuitum. Perpetuum hoc mihi iudicium eſt, nec facilè vlla Suada aut Sophia eripient mihi hunc errorē. Stoïcos illos, quos ſępè miror, ſcio hac in parte eſſe alios: qui in rem eunt, &, vt poëta ait, ciuilibus vndis ſe merſant, ſed mihi ingenium meum dictat aliud, & inprimis valetudo: quorum neutrum ſuadet mihi trahere hoc iugum. Itaque priuatim amicus eſſe didici, & fidus amicus: iuuare patriam aut rempublicam, animo & voto poſſum, vix conſilio aut facto. Quòd me in ea loca inuitas: vellem, ſed valetudo nunc quidem arcet. Videbo quid hęc æſtas feret: animus quidem iamdiu auet videre pulcherrimam & maximam inſularum. Vale. x. Kal. April. ∞. IↃ. LXXXVIII.

EPISTOLA XXI.

IOSEPHO SCALIGERO.

ADOLESCENS hic cùm ad te iret, mi Scaliger, nefas putaui vt ſine meis litteris. Vtinam ego cum illo! ſed * ἀνεμώλιον hoc votum: ita Gallia veſtra, & noſtra item, turbat. Quis pru- * irritum.

dens pedem nunc domo? & tamen ardet mihi animus amplecti te ante fatalem illum diem. Si vlla quietis aura adſpirat; certus eſto, nos ad te rectà. Iamdiu ne publicè quidem nos alloqueris: quid tibi factum? Per deum noſce te, & ſperne hoc æuum maior hoc æuo. Pungunt aut allatrant? qui? nempe ij qui palum non digni figere præ te in parietem. At nos amamus, miramur, & quicumque ſumus * τοῦ ἀμείνονος πηλοῦ. facturi hoc æternùm, ita amet me ille Æternus. Ad Senecam Tragicum aliquid meditatus ſum. habes. niſi ferre grauabitur hic ipſe, qui olim ait fuiſſe tuus: & vt nunc per me ſit, rogo. Vale. Lugduni Batauorum, XI. Kalend. Maij. ∞.IↃ.LXXXIIX.

** è meliore luto.*

EPISTOLA XXII.

P. REGEMORTERO S. D.

EPISTOLAE ego tuæ * πρωθύστερον reſpondebo, & quæſtiunculam libabo quam proponis, ſed breuiter & cum Homero * ἐπιτροχάδην. Quid enim hîc vela pandam? hoc ipſum timidè, quòd pedem omnino pono in hâc cymbam. Quæris, an ſapienti fas aut ius conſciſcere ſibi mortem? Olim id diſputatum: nunc deciſum. & ſcis quid hac in re ſtatuant religionis noſtræ leges, quas improbè ſolicitemus. Tamẽ vis aliquid pro veterum mente? diſtinctè & breuiter. Stoïcis adhæream; quibus * αὐτοχειρία placuit, ſed nõ * ἀορίστως aut ſemper. Cùm neceſſitas ſuprema ingruit, puta à tyranno aut aliâ vi violentâ, nec mori tibi fas decorè aut honeſtè: putant arbitrij noſtri eſſe vitam noſtram. Pauculos dies aut horas quídni præueniam, non metu aut ignauiâ, ſed honeſto illo fine? non, inquam, vt euadam, ſed vt aliâ viâ vadam. Quid ſi morbus etiã vrgeat difficilis, pertinax, & ſine ſpe medicorum? videatur haud improbũ, non diu iactari in hoc mari, & trãſire compendio ad portum. Idem in acerbitate temporum, & cùm omnia miſeriarum plena, ſine ſpe alleuationis. Atqui durare melius eſt, inquiunt alij: & hoc viri fortis. Non negamus, vbicumque breue aliquod malũ eſt, & quod habere poſſit medicinam: vbi aliter, ô ignauiam mori toties, & nõ mori! *Rebus ſecundis ſeruare* nos poëta iubet: ſed non per aduerſa aduerſis. Vt in domo conducticiâ ſi habitem, nihil peccem ſi paullùm exeam ante diem penſionis:

** prius-poſterius.*
** curſim.*
** ſui interfectio.*
** indefinitè.*

nis : ita hîc videtur. ſed videtur : & nihil definio (abſit, abſit) præter definita pijs ſapientibusque viris. In Thraſeâ noſtro locum hunc magnificè tractauimus, & vt viro illo dignum. quem tamen premimus, quia nimis nos premant iudicia aut voces calumnioſi æui. An iamnunc non pecco, quòd hęc *ἀποφώλια βάζω? ſed apud te vnum, & ex lege dictâ. Scribis ampliùs de Galliæ rebus: quæ hercules incertæ, & neſcio an id quoque regnum venerit ad fatalem metam. Nos quieti per illas turbas : nec pręter votum etiam mors illius Albionij, quem putant parùm in nos fuiſſe æquum. Adoleſcens, quem mihi commendas, ita erit : & ex vultu ac moribus iudico mereri. Vale. Lugduni Batauorum, IX. Kalend. Febr.

*vana profero.

EPISTOLA XXIII.

DOMINICO BAVDIO.

DOLOREM tuum quòd apud me effundis, gratum : certè apud amicum, & de amico. Collegæ illi meo nō ego volo, & ſemper volui? ex animo. nec moror quid maligni ſuſpicentur aut effutiant pro ſuo more. Deus, ego, res mihi teſtes : & tempus quædam aperiet, quæ nunc latent. Eò dico, quia hæc res ita geſta eſt, vt me celata omnia ſint, & nunc adeò celentur ab ijs, qui nihil aliarum rerum me celarunt. Non credunt? eſto. hilum non ego deterior, ſed nec triſtior: qui ſto apud iudicem, cui nemo mentitur. Curuæ illæ mentes ſunt, quæ de me tam curua. At tu Baudi eſto quod ſemper: id eſt, bonus & volēs, & æquus in eum, qui talis in bonos. Sed de ſermunculis parùm eſt, quos nemo par mihi vitauit, nemo maior: res magis ipſa me angit, cui vtinam à me medicina. Nec de cauſsâ inquiro, quam tu tangis: vulnus ipſum quî coïbit tam grande, tam patens? Auctoritas alterius partis agitur, alterius honor : & ſcis alioqui quàm lenti cedere iſti noſtri. Heu multa in hoc æuo quà publicè, quà priuatim moleſta! illud in primis, quòd rebus miſcentur, ſuſpicione aut voluntate vulgi, illi ipſi qui extra res omnes ſe proijciunt animi quodam decreto. Talis ego, nec mentior. ſed rarum tamen aliquid in hac vrbe, non ſolùm Scholâ, cui Lipſij nomen non inſertum, verò ſiue falsò. Douſam noſtrum ama, excuſa, &

inter plures ſcito eſſe vnum: aut certè ne damna (quod in hac miſſione maximè damnatur) inauditâ cauſsâ. Ego eum à diebus aliquot non vidi: & me ſubtraho, & manum cum Milone haud temerè inſero inter hiantes has rimas, quæ (Deus ita faciat) coibunt. niſi, quòd ea quæ munus Recturæ & officium amici mihi imponunt, non deſero, non deſeram, nec cum offenſâ. Salue mi Baudi. III. Non. Maij. ∞. IↃ. LXXXVII.

EPISTOLA XXIV. *Viennam.*

CAROLO CLVSIO.

SCRIBERE me ad te, mi Cluſi, mirum eſt: & non ego, non alius quiſpiam id cenſuiſſet, ante menſem. Ipſo enim natali meo XIV. Kal. Nouemb. acris & feruida febris me inuaſit; quæ corpus per ſe haud validum ita duos menſes pęnè afflixit, vt omnium iudicio iam in ipſo Fati limine ſtarẽ. Viuo tamen, clementis dei beneficio palàm —— * θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξας. Meas accepiſſe te gaudeo, & quæ in Senecam adiunxi. Ea nata mihi ſubitò, nec otium habuiſſe aut animum plura exẽplaria conferendi, tute facilè vides. Gratum mihi quòd Excerpta tui codicis miſeris, quæ inſpiciam opportunè. Lapidem Ancyranum accepi. & iam antè habebam deſcriptum à Busbequio: ſed tamen gaudeo firmari eius fidem & induſtriam alterius etiam deſcriptione. Nam tua hæc, parùm aut nihil mutat ab illius. Vſui ea nobis in volumine Antiquitatum Smetij (vbi crebra tui quoque mentio) quod hîc edimus elegantibus typis, nec ſine publico, vt ſperamus, bono. Vnde vos illud nacti? inquies. Dicam quod rideas, Prædones à prædonibus. Milites, inquam, noſtri in tumultu hoc Belgico res Marci Laurini diripuerunt, inter eas, hunc Theſaurum. Centurio qui habuit, in Angliam venalem detulit: emerunt illîc Academiæ noſtræ (cùm caſu pro legatis adeſſent) Curatores. Ego auctor diuulgãdi, & adiutor. Auctuarium enim addidi Inſcriptionum aliquot, quas Smetius aut non vidit, aut omiſit. Vtinam tu propior nobis fuiſſes! nec enim dubito, quin iuuare largiter potuiſſes, & bonam ſymbolam conferre ex ære, quod peregrè collegiſti. At nunc ſerũ: nam liber lucem iam ſpectat. Quòd deſides, me cruciat: & vtinam agere ac peragere tibi fas vtiliſſimè cœpta!

— Fato ſeruatus ab ipſo.*

Dacia

Dacia non miror ſi te trahit. me quoque, ſi deus meus pateretur, in primis delectaret ea loca luſtrare, quæ trita ſcio veſtigijs Romanis. Quot illîc lapides & monumenta priſca! Lazius me docuit, qui multa adfert, nec adfert: ita exſcripſit parùm fidè aut curioſè. Nos etiamnunc in ſpe de Irene. Illa quæ Albioni præſidet, legatos miſſura, imò iam miſiſſe dicitur ad Principē ſcuti equeſtris. Tu quid ais? diffidis. Ego illud cogito, *Optare liceat, ſi potiri non licet*. Ill[ri] viro Vincentio Pinello cùm ſcribes, quæſo te, ſalutem ei à me dicito, ignoto de facie, non de famâ. Amo virum, magnum meritò apud omnes magnos. Idem te rogo de Hier. Mercuriali, quem Felicitas mihi dedit vt coràm etiam Romæ noſſem. Vale. Poſtrid. Id. Ianuar. ∞. IƆ. LXXXVIII.

EPISTOLA XXV.

IOANNI ARCERIO.

LITTERAE tuæ honeſtiſſimi amoris indices, mi Arceri, an gratæ mihi fuerint ne quære. Gratiſſimæ. & in ijs ἀφελότης illa tua & candor, quem haud minùs quàm doctrinam amo. Pauci hodie tales: & pleræque, quod doleo, * σκολιαὶ aut curuæ mentes. De morbo meo, & eius grauitate, nihil vanum audiſti. Pæniſſimè factum (cum Plauto meo loquor) vt irem ad beatos. Sed tamen viuo, imò & dei benignitate meliuſculè etiam habeo, quàm ante morbum. Quòd autem rogas vt te quoque in cohortem meam adſcribam amicorum, fruſtrà rogas: quia reuerà iam adſcripſi. Notitia mihi aliqua tecum dudum fuit, & nuper inſtituta etiam amicitia, idque in ſacrâ menſâ: nec violabo, quamdiu me violenta illa dea non violabit. Spondeo. & arram velut pacti huius mitto ſyntagma noſtrum ad Senecam, haud magnæ rei aut molis, in quo tamen (niſi mea me fallunt) non vulgariæ aliquot Notæ. Vale mi Arceri, & vxorem tuam à me meaque ſaluta. Leidæ. Kalend. ipſis Ianuarij: quas ſalutares tibi precor & fauſtas. ∞. IƆ. LXXXVIII.

* *obliquæ.*

Digitized by Google

EPISTOLA XXVI.

IOH. GVLIEL. STVCKIO.

QVOD gaudes & gratias mihi agis, Vir Clariſſime, pro teſtimonio quod in Epiſtolis meis tibi reddidi: ego quoque gaudeo, &, ſi pateris, gratias etiam tibi ago. Quídni pro tantâ & tam rarâ gratitudine? præſertim quam elicuit beneficium à me nullum. Quid enim mi Stucki in te contuli? paucorum verborum teſtimonium, doctrinæ & induſtriæ tuę ita debitum, vt non qui dixerit benignus exiſtimetur, ſed qui tacuerit, malignus. Abeſt autem à me hoc vitium, & abſit in omne æuum. Candidum mihi valdè ingenium fateor, & quod alienas virtutes ſiue dotes videt facilè, & viſas amplectitur atque amat. Hæc mihi cauſſa eius elogij, à naturâ meâ profecta: nec magis de te demerendo cogitaui, quàm ſol ille cùm nobis lucet. Tamen hoc quoque laudibus tuis nunc accedito, quòd non ſolùm doctus, probus (hoc ſciuimus,) ſed etiam mirificè gratus eſſes: quod nunc diſco, & eò magis exemplum exoſculor, quò rarius in hoc æuo. Paſſim ambitio, inſidia, detractio; & commune paruis magniſq́; ingenijs vitium, ingratitudo. A veteribus haurimus cottidie, quæ ſcribimus: quotuſquiſque fatetur aut meminit? A nouis multa ſubducimus: & diſſimulamus callidi, quaſi hoc vno magni, ſi nemo prę̨ter nos magnus. Sed quod mimis, hoc iſtis ſæpè euenit: & veſtis ijs detrahitur in publico hoc theatro. Sed quorſum iſta? vt producam, & paullisper tecum fabuler: quem æſtimatum mihi anteà, certum eſt iam dehinc amare. Tu me quoque Vir clariſſime, & salue. XI. Kal. Sept. ∞. Iↄ. XC.

EPISTOLA XXVII.

ABRAHAMO MYLIO.

LITTERAE tuæ quomodo mihi non gratæ? Adfectus in ijs vndique elucet: ſed vereor, vt adfectus. pro ſcriptis meis & pro famâ pugnas: ſed rem audi, amanter magis quàm prudenter. Quid enim acri hoc amore tibi vis? probare me aut mea ijs, qui non probant? fruſtrà. & hoc eſt quaſi cibum aliquem conciliare illis,

illis,qui abhorrent. Vt palati inclinationes quædam ſunt, quas haud mutes: ſic iudicij.nec in probãdo minùs differimus, quàm in agendo. Vt hæream in hac ſtili lineâ:age, quis inter veteres, & inter nouos, eâdem ratione ſcripſit, aut ſcribit? Similes fortaſſe aliquos reperies,& id ęgrè:nullos pares. Natura in corporibus rarò hoc commenta eſt, vt vel ab eâdem parente fœtus aſſimilent: vis tu à diuerſiſſimis ingenijs ſtilum? Quòd ſi ille variat:neceſſum eſt & iudicia.quia quiſque optima aſſequi,aut certè ſequi ſe, cenſet. A fonte ingenij interno, Myli,iſta ſunt: & diffuſa oratio, ſtricta;læta,ſeuera;quemq. delectat aut indelectat,vt quiſque eſt talis. Hinc nationes olim totæ diſſederunt de optimo genere dicendi:& noſti oratores Atticos,Aſiaticos, Rhodios: quid miraris homines ſingulos?quid hoc æuo?cùm imperitiſſimus quiſq; audaciſſimus,& iudicij hunc calculũ ſibi ſumit quilibet è litterariâ plebe. De eloquentiâ iudicant,qui nõ dicam cuius coloris illa ſit neſciunt,ſed vix Latina lingua. Itaque Myli non tu,non ego, his ſermonibus moueamur: & de Apellæis iſtis lineis Protogenes aliquis iudicet, non qui auerſi ab hac arte aut Muſâ. At Critica noſtra non effugiunt etiam * χρίσιν. Gaudeo,& ideò ſcripſi. Prętor* naturam cuiquam hoc videatur,at non meam: qui tam libenter iudicor, quàm judico ipſe. Cur in tam libero ſcribendi genere non liber cuique ſenſus, diſſenſus,imò & lingua ſit? Liuor modò abſit & malignitas, quam odiſſe me,cum Homero,fateor

* —— ὁμῶς αἴδαο πύλῃσι.

Sed in eo ſuaues,quòd Orationes me negant ſcribere. Vellem dixiſſent,edere:agnoſcerem,& cauſſam darem cur laudem nõ quęram in hac arenâ. De ſcriptione quis abnuet, qui vel puerum me nouit? Iactantiam omittamus,ſed audi ſimpliciter. hæc palæſtra mea vetus eſt,hoc ſtudiũ quo vſus me duxit & natura. Vix duodecennis orationes ſcripſi,habui:pueriles ſcilicet:ſed quas grauior etiam ætas laudaret in illâ ætate. Nec deſtiti poſteà: & credo me ſpecimen etiam dediſſe in Batauo hoc ſolo. Improbulum aliquid addam. ſi ſtadium iſtud eloquentiæ aperuiſſet mihi mos mei æui, decurrere id auſus eſſem cum nonnemine priſci æui. Nec verbum vltrà addo. erubui. Tu vale. Lugd. noſtræ, Kal. Iunijs.

* cenſuram.

* æquè atque Orci portam.

Digitized by Google

EPISTOLA XXVIII. *Coloniam Vbiorum.*

CHRISTOPHORO PLANTINO S. P.

In curâ de te fuimus, mi Plantine, ob tempeſtatem, quæ, præter anni tempus, ſub diſceſſum tuum exorta. Venti quidē proſperi, ſed violenti, grandes: deus faxit, vt breui audiamus fuiſſe, ſine tuâ noxâ. Imbecillitas etiam corpuſculi tui nos torquebat, timentes vt parùm eſſes ferendę agitationi inter vndas. Solatur me vnicè tuus animus, magnus ille ſemper, & ſe maior, vbi diſcrimen. Apud te, vt volumus: apud me, vt poſſumus. Nam morbus meus non deſerit etiam hanc materiam, & ignis ille interior in eâ lentè ardet. Suſtentamus tamen, & corpore atque animo repugnamus. Typographia bono loco. operę modeſtæ. nos Tranquillum daturi videmur cis paucos dies. Nam de Thraſeâ (etſi bona pars iam parata) tardamus, offenſiuncularum quarumdam metu: etſi non negamus multa ijs ineſſe, quæ non ad famam meam magis, quàm ad publicum bonum. Videbimus porrò, & ſtatuemus. Franciſcus tuo-meus redijt ante biduū, mihi quidem valdè gratus. Litteræ quas ad me teque adfert, teſtimonium de ingenio & moribus habent valdè honeſtum. Qui hæc dedit, ſeruet quæſo augeatque. Sed eo quid fieri vis? hîc habes, an euocas ad te? Si hîc: dabimus operam ne otio abutatur, & vt id locet in ſtudijs benè cœptis. Si illuc traducis: (nec id fortaſſe, vt tēpora ſunt, abs re) tua hæc cura, vt collocetur apud eos, qui iuuentutem benè & peritè formant. Scis quid in ſermone ſuaſerim. Plura hîc non innouata à tuo diſceſſu, qui nunc me ſanè mordet. Ludouico Pereſio amico noſtro, & M. Varroni, item Ximenio, Metello Sequano à me officioſam ſalutem nunciato. De rebus tuis & cōſilijs exſpecto auidè. Vale ego alter. Lugduni Bat. IV. Kal. Septemb.

EPISTOLA XXIX. *Lutetiam.*

THEODORO MARCILIO.

Clarum inſigne beniuolentiæ in me edis, Marcili, litteris vltrò & tam amanter ad me ſcriptis. Quæ ita gratæ mihi ſunt, vt velim omnia quæ publicè ſcribo. Nā quòd tu me ames,

æſtimes, qui non amem? Ingenij tui fætus vidi, noui eos qui te norunt: in illis omnia erudita, bona legi, & ab iſtis audiui. Hęc de te* παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα πιστῶς. —— Nam in me, vereor vt tu & tua Gallia parùm veri. Ab amore vel ab humanitate effuſæ illæ laudes ſunt: quorum ille in te nuper natus, hæc à veteri æuo inſita præter omnes gentes huic genti. Error iſte eſt, error: ſed amicus, & neſcio quò modo ſapientiſſimo cuique etiam gratus. De tuâ meaque patriâ quæ auguraris, vtinam ne tam certa! Iactamur, imò mergimur, niſi quid adiuuat ſupera illa manus. Arcturus tuus turbat, & rex quiſpiam etiam ab Arcto: qui clauſo freto, minatus nobis nuper miſerrimam omnium mortem, Famem. Quid cenſeas? niſi in totâ Europâ, ſed non ſine ſonitu, inuerti orbem hunc rerum. Id ego video & fero: non ſolùm præceptis ab arcanioribus libris firmatus, ſed malorum vſu ipſo, qui in animo iſto genuit callũ. Valetudo noſtra anceps, propior tamen bonę. qualẽ tibi lõgùm, longùm, mi amiciſſime Marcili, (is mihi deinceps eris) opto. Lug. Bat. IV. Kal. Iun. ∞. IↃ. LXXXVII.

* pauca quidem, ſed fida.

EPISTOLA XXX.

PAVLO MELISSO S. D.

CERTE poſtremæ tuæ mihi traditæ, vnà cum Exſequialibus. quæ feciſtis piè & legitimè Principi Anhaltino. Tot aliis tuis quid factum? illud, quod non inſolens hoc ęuo, abiectæ credo, aut interceptæ. At carmina illa veſtra me recrearunt, tua inprimis, ſanè docta: ſed & F. Iunij, quem ego neſciebam harum etiam eſſe Muſarum. Ille autem eſt in primo choro. Stenius etiam veſter adprobus. Quid dicam? Aonij illîc montes, & niſi Douſa vnus vetet, nobis luridæ, imò Stygiæ paludes. Quídni ſic appellem, per funeſta hæc bella? Nos tamen obduramus, colimus, & vi quadam retinemus abiturientes illas Diuas. Iuſtitia minatur: cuius (hoc quidem loco) præſes, abit & deſerit Donellus. non ſponte: miſſus enim eſt à Scholarchis, cauſſis quas non dicam. Sed de Pronunciatione etiámne vidiſti? gaudeo, magis, ſi apertè mentem explicares, & aut conſenſum in eâ re mecum, aut diſſenſum. Nam nunc quæ loqueris, meræ mihi ambages. Hortenſius non ſum, nec Sphingem accepi, quæ adiutet.

De poëmatis Bargæi, monui Plantinianos. aiunt ſe miſiſſe,& in vaſis incluſa, quæ ſunt nunc (eſſe certè debent) Francofurti. Baronem Serotinum vidi, ſtellam, verbo dicam, Germaniæ veſtræ. Iani Gulielmij poëmata, premis, an edis? Neutrum ſuadeo, quia incertum mihi an pro ceterâ eius famâ. tu diſpice,& tui amantes nos ama. Lugd. Batauor. Kalend. Iuniis, ∞. IↃ. LXXXVII. V. Nob. Othonem Grynradium ſalutes à me velim.

EPISTOLA XXXI.

IOSIAE MERCERO.

LISLAEVS apud nos fuit: cur non vnà tu? Bella occaſio erat: quam vereor vt nunc amiſſam, fruſtrà poſteà requiras. Atqui, cùm illîc ſis, Batauiam te noſtram, & in eâ Lipſium non videre, dedecus ſit noſtrum mi Mercere. me coniungo. Non enim tanti ego tibi? Nec crede hanc eſſe ——* δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε: diei vnius res eſt, cùm leuiter fauet ventus. Sed, ſpero, emendabis. Noſtra ad Senecam Tragicum iam mitto. quid cenſes?& an non mecũ facis in iudicio illo, quod de ſcriptoribus feci? Nam *τυφλὸν ἔχει ἦτορ ὅμιλος ἀνδρῶν ὁ πλεῖστος, ait Pindarus: non etiam tu. Profectò ſi conſideras, Thebais illa, Thebais, * ἐξαιρέτως pulchra eſt: & quoties lego,* σέβας μ᾽ ἔχει, vel potiùs * ἄγη. Nemo vatũ viſus mihi tam altè, & tam feliciter, volaſſe. *Iuonis Villiomari* in Titium ante paucos dies vidimus. Neſcio an recens lectio me ita ceperit, ſed non videor ſcriptum bellius legiſſe à multis annis. Non decima illa Muſa, Plautus, poſſit aliquid magis Muſæum. Sed dic ſodes, quis ſcriptor? non enim ille falſus Iuo.

* Ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω. κέλεται δέ με θυμός:

Scaliger noſter eſt, lumen illud & columen litterarum. Non diuinaui? Quæ tamen ibi correctio inter baſilicas videtur,

Diſcit ab hirſuto iaculum torquere Capellâ,

nondũ mihi probã. Nos aliò longè ducimus Iuuenalis eos verſus. Sed hæc talia (deus faciat) aliquando coràm. De patriâ, valdè * πτώσιμος, mi Mercere, noſter hîc ſtatus. Mihi parùm certum eſt hîc manere; imò certum non manere, ſi hæc manent. Turbones nimis multi: vtinam vnus aliquis, qui ſub Hadriano! Sed tu vale,& nos ama. Lugduni, X. Kal. Octobr. ∞. IↃ. LXXXVII.

longam viam difficilemq́.

caecum cor habet pleraque hominum turba.

eximiè

veneratio me habet.

ſtupor.

Mentiar, an verum dicam? iubet me animus.

caducus.

Digitized by Google

EPISTOLA XXXII. *Baſileam.*

IANO DVYSTIO.

SI vlla res me delectat, mi Duyſti; ea eſt cùm vos tales video, qui me audiſtis. Amantes mei, æſtimantes: ſuprà quàm meritum fortaſſe eſt: at non ſuprà, quàm vos decet. Tu inter eos inſigniter gratus: cuius beniuolentiæ in me, iudicij apud omnes de me, clara in litteris tuis video ſigna. Perge verò, amare inquam non tam me, quàm ea quę cenſes in me, Virtutem & Doctrinam: quæ te clarum aliquando efficient, & mihi certè effecerunt iamdiu carum. Studium tuum cognoſcendi & compellandi illuſtres viros, laudo: & pudorem in omni re ama, non in iſtâ. Hic fructus inter alios peregrinationis tuæ ſit, vidiſſe illa lumina, quæ cogitatione ipsâ te illuſtrent, excitent ad ſui imitationem. Ruinæ & monumenta veterum heroum nos commouent aſpectu: quídni iſtæ viuæ imagines virtutum? Itaque quòd Italiam etiam ex Germania cogitas, approbo: cum cautione tamen illâ quam olim Lanoyo meo (nam Epiſtolas meas video te vidiſſe) prouidè præiui. Non repeto. Hoc tantùm Varronis inclamo, CAVE CAVE CANEM. Multi in animo, nonnulli in corpore admorſi, æternum dolorem retulerunt è pulcherrimâ illâ terrarum. Tu me capis: audi tantùm, imò auſculta. Patauij ſi Hier. Mercurialem Clariſſimum Medicum, imò æui noſtri primarium, ſi inquam vides: à me ſaluta, & dic ad ſuauiſſimam eius epiſtolam reſpondiſſe. O vtinam anni & vires mihi quæ olim! profectò luſtrarem amata mihi loca, & amplecterer viros, quorum nomen me recreat & diffundit. Sed coërceo exſilientem animum: te rogo, vti in me ſis quem oſtendis, certus à Lipſio idem tibi fore. Lugd. Batauorum, Kalendis Iuniis. ∞. IↃ. LXXXVII.

EPISTOLA XXXIII.

DIONYSIO GOTHOFREDO.

BREDERODIVS noſter, dum ad vos iter affectat, deſideriũ & memoriam mihi excitauit tui. Meritò te amo, qui iam

dudum me : & id oſtendiſti non vno ſigno. Scripta tua, quæ in publicum elaboraſti, nobis grata, tibi honeſta : & in ſimilibus edendis vt perſeueres, te hortor. Vides langueſcere Galliã tuam, & ponere paullatim ardorem illum diſcendi, docendi, ſcribendi. Vos pauci è ſubſidio adeſte. Malum illum deum & * βροτολοιγὸν abiſſe à vobis, gaudeo: vtinam & * λιμός! quod, vt hæc tempeſtas anni eſt, ſpero. Nos peſſum imus : aut valdè fallor : nec ſuſtentat ſcirpea illa, quam induximus, ratis. Fraudes, inſcitia, calor, quid non corrumpunt? Fuit apud nos nuper Paulus Stephanus Hen. F. mitis animi adoleſcens : quod velim patri nuncies, & à me ſalutes. inprimis autem Caſaubonum, eiuſdem, vt audio, generum, cuius ingenio & creſcenti famæ valdè faueo. placent nimis ſcripta eius, quæ vidi. Cetera à Brederodio noſtro audies : quem vt commendem tibi, à ſe commendatum, non laboro. Tamen vno verbo id facio, ſed ſeriò prorſus. Vale V.C. & me ama. Lugduni Batauor. Idib. Sextil. ∞. IↃ. LXXXVII.

* *hominum peſtem.*
* *ipſa peſtis.*

EPISTOLA XXXIV. *Antuerpiam.*

FRANCISCO RAPHELENGIO *Filio.*

SI paullò tardiùs, mi Raphelengi, ad litteras tuas reſpondeo, non miraberis, ſi me & te videbis. Me, qui ita cottidie interpellor & occupor, vt omne tempus ſermonibus aut colloquiis pænè dandum ſit, exiguum aliquod meditationi aut ſtilo superſit : te, qui ipſe in hoc largo otio, in flore ingenij, aut ſpiſſò ad nos ſcribis, aut ſiles. Et tamen ſcito affici nos tuis litteris, & hærere in iſtis medullis ſemel conceptum tui amorem. Poſtremæ tuæ me recrearunt. in quibus omnia beniuola in nos (de quo numquã dubitaui: nec aliter tibi facere fas eſt) & de te ipſo plena bonę ſpei. Vitia vides mollioris illius præſertim & reſidis animi: quem vtinã, vtinam, ſemel excites & erigas, mi adoleſcens, non tam citò relapſurum. Contemni à te humana, gaudeo. quæ me quidem auctore pedibus etiam trahe : ſed ita vt contemptus iſte ab alto quodam animo ſit, non qui ipſus ſe contemnat. Pars illa ætherea in te viuat & vigeat : cetera illi ſeruiant, ſed non vt cum illis ipſa. Hoc modeſtiam aut ſapientiam cenſes, iacêre? nihil

Digitized by Google

hil agere? ad nullum vitæ genus collineare? Ignauia eſt, magnorum etiam ſæpè ingeniorum peſtis. *Subit enim*, vt ille inquit, *inertię ipſius quædam dulcedo, & inuiſa primò deſidia poſtremò amatur.* Vt lignum occulta teredo conſumit: ſic animum delimat paullatim & exedit ignauus hic affectus. Homo es, è duplici materie, cæleſti & terrenâ: ad duo etiam natus, cælum & terrã. Illud inprimis; ſed nec hæc neglegenda eſt, quamdiu es in iſtâ. Id eſt, famam, opes, amicos, doctrinam, hæc omnia modicè parare debes, quæ magna eſſe vides apud homines etiam magnos. Ad vanã & validam ambitionem non te voco: ad media tantùm illa: quæ vſum ſui varium præbere nata ſunt, bonum bonis, malum malis. Per hunc omniũ rerum immodicum contemptũ, vide ne in contemptum veniat vita ipſa. Tempora me dant in languorem, inquies. quid tempora? tu ſemel ſtatue quis eſſe debeas, illuc cogitationes actioneſq; dirige: cetera eo loco habe, quo tempeſtates aut ventos. Munies te contra illa, vt poteris: neminem cõtumaciâ aut loquentiâ irritabis: cetera permittes illi, qui tempora & temporum dominos regit. Raró alliſa nauis eſt, quæ modico velo legit litus. Eminentia feriunt procellæ. Hæc cogita: & illud inprimis, vt attemperes te ad conſilia aui tui, ſiue iuſſa. Quis illo tui amantior? quis vſu rerum peritior? nec puta prudentiam omnem à litterulis manare, aut neſcio quâ hac doctrinâ. Telum ea & adiumentum acre, fateor: ſed non ſola.

Tua in Senecam mihi proba ſunt. quid ſi aliud tale in alium oratorem, ſiue poëtam? elige. Quæ conferre cœpiſti cum Ortelij noſtri libro in altero Senecâ, video non mala eſſe: cupio vt perſeueres, & vt quemque librum abſolueris, ad me mittas. Ego his diebus Controuerſias contuli, & repperi haud pauca Cenſoribus non viſa nec Romanis nec Gallicanis. Res noſtræ fluctuant, & turbat vicinum mare: nos illi (Deo hoc debemus) qui ſolemus, inconcuſſi. Vale mi Raphelengi, & ſi me amas, te ama. Lugduni Batauor. proprid. Kalend. Septembr. ∞. IↃ. LXXXIIX.

Digitized by Google

EPISTOLA XXXV. *Marpurgum.*

NICODEMO FRISCHLINO.

SEROTINAE tuæ ad me litteræ, tamen gratæ: vel quia tam amanter ad amandum prouocas, vel quia communicas iis rebus, quæ in Germaniâ geruntur. Quam terram velut alteram parentem (origine enim nos Belgæ inde) iure diligo, atque eo magis, quòd benigna ea nutrix mihi fuit per aliquot annos. Statueram reguſtare liquores eius, & in itinere medio fui: reppulit me aduerſantis Fortunę velut ventus. Ergo nunc iterùm in aquoſâ Batauiâ meâ, mihi tamen carâ, quia carus ego illi. Cum Cruſio tua liticula nonnihil me cruciat. nollem in hac paucitate eruditorum eos inter ſe---* ἀντιβίοισι μαχήσασθ' ἐπέεσι. Sed tamen, liberè dicā, etſi ætate ille grandior; tu mihi in hoc certamine Achilles, ille Troilus videtur. Plus virium in tuâ haſtâ, imò & cauſsâ: ſi tamen eam per calorem & immodeſtiam (quod ſpero longè à te eſſe) non corrumpis. Ego miror homines eſſe, qui plus Grammaticorum pręceptis tribuant, quàm illis per quos Grammatici viuunt. Mihi probum & rectum eſt, quicquid proba & priſca illa ætas ſcripſit, etſi Grammaticorum omni cohorti aut non lectum aut neglectum. Tamen Cruſiana illa nondum vidi, & ideò iure amplio, ne audiam illud, * μηδὲ δίκην. Te amo, & ſaluere iubeo, & crebrò terere hoc litterarum iter. Agere te Marpurgi gaudeo, apud Principem, qui ſapientiâ Germaniæ Princeps. Vale. Lugduni Batauor. VII. Non. Ianuar. ∞. IↃ. LXXXVII. ſtilo noſtrate.

* *aduerſis ſermonibus depugnare.*

* *ne cauſſam.*

EPISTOLA XXXVI.

FRANC. NANSIO V. Cl.

SALVE mi Nanſi. en habes Nonnum tuum, quem remitto lectum à me cum voluptate. Ipſe Poëta mirificus (vt res quidem illa & verſio patitur) & tu Cenſor, in eo emendando. At defectus quos in eo ſupples, iam non defectus: cùm tam felici

&

& pari venâ carmina addideris tua, nec tua. Nonnum enim totum ſpirant, quem concoxiſti. Perge, & ede. ego ſuadeo: quem ſcire debes tui amantem eſſe. Prid. Kal. Iunij. ∞. IↃ. LXXXVI.

EPISTOLA XXXVII.

ABRAHAMO ORTELIO.

THESAVRVM abs te, mi Orteli, vidi & in parte legi: verè theſaurum. Condita in eo habes, quicquid Græcia aut Latium habuit, in eâ quidem argumenti parte. Placet materies, ordo, induſtria: illa vtiliſſima, iſte facillimus, hæc ſumma. Iam præloquia illa & velut lumen operis, quid? bona. Bochij veſtri & Vackheri verſus laudabiles: quos ex vngue illo viros puto, & gratulor veſtræ vrbi. Quæ iámne reſpirat? Diu fauces vobis premit atra & famelica illa DIua: quam pellet, niſi fallor, nata mox copia pleno cornu. Deus faxit! ciues enim certè amamus, & quicquid Belgarum eſt, longè ab odio quod factio gignit. Byzantina Imperatrix (Irenen dico) quando ad nos? heu, tardè. nec viam video: niſi quia Deo, cùm volet, * ἅπαν ἄπορον, πόριμον. Cratonem medicum abiiſſe audio, & doleo. amauit me vir, ego illum. At nos manemus, in extremâ velut vitæ lineâ ſtantes, & animo dumtaxat, non corpore, fortes. Politica noſtra pergunt, ſed, vt familiaris poëta meus loquitur, teſtudineum gradum. Ita ſæpè interpellamur, ab amicis, à munere quod ſuſtineo, à morbis. Fero omnia, & te in pectore æternùm. Vale. Prid. Non. Iulias. ∞. IↃ. LXXXVII.

* *omne inuium, peruium.*

EPISTOLA XXXVIII. *Erfordiam.*

MATTHAEO DRESSERO.

ETIAMNE ex diſſitis illis locis aura ad me beniuolentiæ? etiam. & ſpirat ea ſuauiter in tuis litteris, quas ante paucos dies accepi amoris & honeſti iudicij plenas. Vtroque gaudeo, etſi illo magis quàm iſto: quia riuus hic ab eo fonte, & multum me æſtimas, quia multum amas. Et verò iam pridem inter nos cogno-

cognouimus; cùm in Germaniâ veſtrâ aliquamdiu Ienæ agerem, & ad meliores artes præirem iuuentuti. Tunc (memoriâ teneo) coïtum inter nos fœdus amicitiæ, non niſi nobiſcum morituræ. Perſeuera: ego de me hunc affectum tibi ſpondeo* εἰς αἰῶνας. Quem vtinam tempora & res noſtræ ferrent, vt aut præſentes, aut certè vicini magis oſtenderemus! fruerer te non ſolùm cogitatione, ſed etiam poſſeſſione, & manum inijcerem in ceruices tam amicas. Fata negant. nec aliud relinquitur, quàm arcta & arcana illa animorum coniunctio: quam magis magiſque ligemus per epiſtolarum hęc vincla. Verba iſta ſunt, fateor: ſed *ἀπὸ βαθείας ψυχῆς, & re comprobanda, cùm res ſe dabit. Salue Vir eruditiſſime. Lugduni Batauorum.

*in perpetuum.

*à profundâ mente.

EPISTOLA XXXIX. *Patauium.*

EVER. POLLIONI.

ITALIANE te tenet? præter opinionem meam, fateor: & tamen gaudeo. Quî non amem illum locum, in quo iucundiſſimè viximus ipſi olim? qui ante nos, ſedes tot illuſtrium animarum? Sanè amo, & ſi adire aut peregrinari in eo diſſuadeam, repugnem interiori meæ menti. Tamen tardè nec libenter conceſſi hoc tibi. quid mirare, ſi timidus amor eſt? ſi iuſta etiam mihi cauſſa timoris? eò magis quia gentem & loca illa penitiùs paullò introſpexi. Ad Lanoyum quæ ſcripſerim, legiſti: crede non ſcripta ea animi cauſsâ. Mare, mare, nauigas, & id ſcopuloſum: caue ne obhæreat alibi iſta ratis. Cautè inter captatores homines ambula, te cela, linguam preme, omnia proba etſi non probas. Certamen aut diſſenſus omnino tibi cauenda, & vt feliciter hoſpitem agas, age ſeruum. Iactantia aut libertas nobis ſeruentur: nobis etiam omnis tuus amor caſtus, purus, & nequid delibent ex eo obſcænæ illæ aues. Quãtumuis formâ aut plumis blandiantur, ah fuge; aut potiùs pugna, quod dicitur, * περὶ χρεῶν. Reuera de illis agitur. Præſidium tu in motu ponis, & quod nuſquam, vt ais, figes pedem. malo vt nuſquam oculum, inprimis ne animum: & vt ille ſemper munitus ſit in eiuſmodi occurſus aut aſpectus. Hoc tamen ſuadeo, vt vidiſſe Italiam ſatis habeas, hoc quidem tempore: nõ placeat tibi pernouiſſe eam aut inſediſſe. Viros magnos

*De carnibus.

regio

Digitized by Google

regio fert, ſcio: ſed ſepoſitos aut ſubductos: & vt prompti ſint, vix per illa diſcrimina adeundos. Minùs mihi ſape, & diutiùs viue. Quibus nunc velim te innoteſcere, paucos noui. Anni octodecim ſunt, cùm Italiam ego reliqui: & qui tunc vigebant, pleroſque ex iis reliquit vita. Ad Hier. Mercurialem litteras tamen dedi: virum probum, candidum, illuſtri doctrinâ & famâ. Bononiæ, opinor, nunc reperies. Romæ eſt Fuluius Vrſinus, cui ſalus à me fortaſſe tibi dederit admiſſionem. Eſt ibidem Latinus Latinius, ſi tamen viuit, probiſſimus ſenum quos ego noui, & omni litteraturâ inſtructus. Eum quoque à me ſaluta. Reliqui è grandibus ſunt, ad quos te non mitto: qui rem, vt opinor, quæris, non ſplendorem. Quod ſupereſt, Deum, vt Comici verbo vtar, animitus rogo, cautam circumſpectamque mentem tibi det, & auidam ad tuos redeundi. Wiltzium meum, ſi illic eſt, à me ſaluta: à quo iampridem nihil audire me. ſed cohibeo. Tu vale. Poſtrid. Kalend. Septemb. ∞. IↃ. LXXXIIX.

EPISTOLA XL.

PETRO ALOSTANO.

DOVSA meus ad vos venit, & eſt in quo operâ tuâ ei opus: quam vt benignè, &, vt ingenium tuum eſt, comiter illi exhibeas, te rogo. Reſp. noſtra quo loco ſit, vides: & quò perduxerint nos acerba quorumdam conſilia, nec percocta ſatis ad Prudentiæ ſolem. Hinc immites iſti fructus, quos ciues illi veſtri numquam guſtarunt, te regente. Vtinam & nunc (tibi hoc, nec tuâ cauſsâ dicam) eiuſmodi aliquot ingenia nobis ad clauum! facilè ſedarent hi fluctus. Niſi fit, mergimur, mi Aloſtane, mergimur. Deus iuuet, & te Vir Clariſs. ſeruet. Poſtrid. Kalend. April. ∞. IↃ. LXXXVII.

EPISTOLA XLI. *Burdigalam.*

MICHAELI MONTANO.

SCRIPSI ad te ante menſes. &, vt tempora hæc ſunt, ſuſpicor non vanè, parùm rectè eas litteras, certè parùm feliciter, datas. Nam nec ab eo cui Lutetiam curandas miſeram, reſponſi

Digitized by Google

quidquam accepi. Itaque itero ſcriptionem. non quia tuâ magni interſit, ſed quia meâ, ſcire te & accepiſſe me humaniſſimas tuas litteras, & eo quidem animo quo à tali viro merebantur. Non blandiamur inter nos. ego te talem cenſeo, qualem publicè deſcripſi vno verbo. Inter ſeptem illos te referam, aut ſi quid ſapientius illis ſeptem. Nam externa & polita iſta doctrinarum, ſermonis & linguarum ad faſtum & faſtidium vſque ſcientiam (audi intimum meum ſenſum) ſperno ego valdè, niſi cum prudentiâ quadam & recti iudicij normâ coniuncta dirigantur ad vſum vitæ. Ea duo poſtrema in te eſſe vidi, & illa non deeſſe. Nos in Politicis aliquid meditabamur, deſumptum ex veterum agro: & iam pars non ſcripta ſolùm, ſed tradita typis. tamen differo, & ſuſtineo me temporum horum adſpectu. Ego enim, vt pericula quæ obueniunt, non timeo aut vito; ita non temerè ea prouoco aut arceſſo. Scio autem quàm facilè vel in optimis conſiliis peccetur, æuo quod impetu, non conſilio fertur. Intereà in Senecam Tragicum aliquid Criticum dedi: quem ſcriptorem, vel ob nomen, ſcio & te amare. Nunc edo *Curas* meas *ſecundas* (ita appello) in Tacitum. Quid faciam? aliquâ fallendum hoc otium eſt, ſi non ſalubri, certè non inutili occupatione. Tu vir magne ecquid agas, & inprimis ecquid valeas in Regni veſtri morbo, fac me tui amantem ſcitiorem. Lugduni Batauorum, XVII. Kalend. Maias. ∞. IↃ. LXXXIIX.

EPISTOLA XLII.

THEODORO BERNARDI S. D.

BENE habet, mi Theodore: de Amico illo noſtro extra metum ſumus, imò extra ſuſpicionem. Ille viuit (ex litteris eius mihi conſtat) & viuet, vt ſpero, in multos annos. Heu dolorem meum, ſi aliter! Variis virtutibus amorem noſtrum meretur, & certè amore. Quòd quæris à me de Apellæis illis lineis, veráſne eas cenſeam, & quales? ad prius reſpondeo, veras: nec fas ambigere, niſi ſi fidem ſpernimus hiſtoriæ omnis priſcæ. Ad alterum nunc ſileo: & cenſeo vt priùs ab Amico illo noſtro quæras, cuius ingenium grande & capax, diffuſum per has quoque artes. Mirificus ille vir eſt, & quem Homeri verbis iure appelles

Digitized by Google

les* — δαίφρονα, ποικιλομήτην. Ego coràm aliquid tecum. quem decretum mihi viſere ineunte hoc Vere, atque vnà cum Henrico Spiegelio meo amplecti. Amo vtrumque: vterque me amate. Lugduni Bat. Prid. Kalend. Mart.

*prudentem, variâ mente præditum.

EPISTOLA XLIII.

THEODORO LEEWIO.

GAVDEO & gratulor (hinc enim primùm ordiar) quòd iterùm te dediſti in iucunda hæc nuptiarum vincla. Deum quæſo, vti felix tibi ea res & ſalutaris ſit: id eſt, matrimonium concors. Nam in eo voto, includi cenſeam reliqua vota. De quo mihi magna ſpes eſt, quòd eam non ex dote legiſti, ſed ex naturâ, & ex ipsâ. Sic decuit (quidquid vulgus hîc dicet:) & equum emere, non ſellam aut ſtrata. De rep. noſtrâ nec ex tuis litteris mihi magna ſpes eſt, nec ex rumoribus vulgi. Si vtrimque pertendunt, quis exitus? Cedere altera pars debeat, aut potiùs vtraque, & ſic coïre in arctum & amicum fœdus. Amentia! hoſtis in latere, & tantùm non ad portas Annibal: & nos litigamus? Atque hæc per eos eueniunt, qui ſententiæ ſuæ tenaces, iudicia omnia & conſilia ſpernunt aliorum. qui quam viam ſemel ingreſſi ſunt, nec omittunt, etiam in errore manifeſto. Peſtis iam olim huius & plurium rerum publicarum: nec facilè excutienda, ſi aut ipſa potens, aut obſedit potentes. Felices illi Principes, quibus electio & iudicium eſt hominum, quibus fidant & credant. Intereà quocumque loco noſtræ res: nos, mi Leewi, noſtro maneamus, id eſt, inconcuſſo illo & firmo. A deo & à fato eius pendeamus, certi ſubire ſortem omnem quam ille dabit patienti ceruice. Calcitrones iſti & refractarij equi, hoc conſequuntur, vt verbera etiam aliquot excipiant, nec excutiant tamen iugum. Omninò lenius omne malum fit, leniter ferendo. Qui interpretando auget, qui velut ſcalpit ſuum vlcus: facit, quod qui onus ad onus ſibi addunt. Ego tecum ſentio. ſtandum in hac acie, & ſine fugæ vllâ cogitatione, vincendum aut cadendum: ſic tamen, quamdiu palàm aliter non ſuadebit ille Imperator. Lugduni Batauorum XI. Kalend. Octobris ∞. IↃ. LXXXVII.

Digitized by Google

EPISTOLA XLIV.

IANO DOVSAE *Filio.*

SCALIGERVM patrem, quem ſæpè tibi laudo, mi Douſa, ipſum hîc vide. Quis depinxit? quo nemo meliùs aut veriùs potuit, ſe ipſe. Quando? cùm fallere ei minimè libitum, paucis diebus ante ſummum diem. Heu, quis ille vir! pæne auſim dicere,

——— * σοφίην μὲν ἀλίγκιος ἀθανάτοισι.

* *ſapientiâ ſimilis diis immortalibus.*

Tres ſunt quos admirari vnicè ſoleo, & qui in hominibus exceſſiſſe mihi humanum faſtigium videntur, Homerus, Hippocrates, Ariſtoteles: ſed addo hunc quartum, qui natus in miraculum & gloriam noſtri æui. Scripta docent (etſi bona, imò optima, eorum pars periit:) tum hæc Epiſtola. quam tu mi Douſa, quantum poteſt, lege, deſcribe, remitte. Nam Pici non ita aurum ſuum cuſtodiunt, vt ego hunc theſaurum.

EPISTOLA XLV.

IOS. SCALIGER IVLI CAESARIS F. *Franciſco Vertuniano* S.

INCIDI in Epiſtolam Patris mei, quam vltimam prudentiſſimus Senex dictauit. Agnoſces, puto, manum meam. eam ille dictauit inuitiſſimus. hoc eſt, rogatu Paſchalij illius qui ſe hiſtorici Regij non tam munere quàm nomine venditabat. Quod niſi te ex Epiſtolâ ipsâ cognoſcere mallem, pluribus tibi explicaſſem. Hoc vetabat ingenuus pudor; ſed officium ſcribendi expreſſit importuna hominis loquacitas. Quare, quum te videam ſtudioſum Scaligeri nominis, non dubitaui te hanc Epiſtolam non ſolùm in deliciis, ſed etiam in miraculi parte habiturum. Adde quod eam in parte officij te habere volo, quòd ad me pertinere putem te nihil ignorare eorum, quæ ad amicitiam noſtram aut augendam aut conſeruandam ſpectare videbuntur. Quum Epiſtolam eam deſcripſeris, remittito. Nam non tantùm meâ, ſed etiam omnium bonorum intereſt, eam non perire. Vale, ac me ama. Vlmium noſtrum ſaluta. Abenni. proprid. Kal. Iun.

EPISTOLA XLVI.

IVL. SCALIGER FERRERIO S.

QVOD *tuis elegantiſſimis litteris non reſponderim, multas afferre cauſſas poſſum, ſed omnes quidem præter meas occupationes. Nã quemad-*

quemadmodum iucundiſſima mihi fuit ſalutatio tua, ita nihil mihi prius eſſe oportet, quàm vt omnibus omiſſis oſtendam diligenter & mihi fuiſſe honori, & dandam eſſe operam vt mutuis officiis eliciam frequentiorem. Ceterùm ad hanc vſque diem nemo ſe obtulit nobis, qui iſthuc iter faceret, niſi Quæſtorum magiſtri, quorum tanta eſt ſuperbia, vt præ ſe contemptis cæteris omnibus penè regnent. Podius verò noſter penè priùs abiit quàm acceßit. Atque nunc etiam ita ſcribo, non qui habeam quidem, ſed vt ne mihi deſim, ſi fortè quopiam meliore fato nactus fuero nuntium aliquem opportunum. Scriptionis verò meæ ſumma in eo potiſſimùm verſatur, vt quammaximas poßim gratias agam viro de noſtro ſæculo benè merito Paſchalio, qui ita cenſuerit, me augere poſſe numerũ virorum illuſtrium, præſertim in Regiâ hiſtoriâ. Ac quamquam diuturnâ ambitione meus animus æger ſibi ſtuduerit aliquid comparare, quo ſe humo, vt ait ille, tolleret; ſæpè tamen ſeſe reſpiciens ac ſui compos factus, faciundum putauit, vt iam partæ gloriæ acquieſceret: non quòd vel recuſem, vel parui faciam me vti beneficio tanti viri; ſed ſatis habiturum me debere arbitror, ſi quantus illi modò notus ſim, tantum me oſtendat poſteritati. Nam quod tam gratioſè atque humanè petit, de me vt hiſtoriam conſcribam, quin ad id adducar faciendum, tres omnino cauſſæ prohibuere. Ac primùm quidem pudor ingenuus, & dignus vel familiâ noſtrâ vel meâ inſtitutione. deinde quòd quammaximis atque illuſtriſsimis de rebus meis vbi narrauero, tum maximè dixerint me mentiri, quicumque tantum litterarum cum tantâ belli gloriâ in ſeipſis coniunctum non eſſe indignantur. Tertium verò illud eſt, quum elogio ſimpliciſsimo tranſigendum illi video, quæ ne maiori quidem libro comprehendi poſſent. Pugnaui pedes, eques; adoleſcens, iuuenis; miles, præfectus; certamine ſingulari, in obſidionibus, in campo ciuili, ad ludos equitum ordinarios, in excurſionibus, in exercitibus: ſæpiùs vici, aliquando victus ſum, corpore, non animo; non virtute, ſed fato: ſed ita vt etiam aduerſi caſus ipſi maiori mihi fuerint honori propter egregia facinora, quàm ipſis hoſtibus victoria. loca infinita non deſignabo. Familiæ noſtræ merita à Taxili vſque temporibus erga regnum Gallicum ad meam vſque operam notiſsima ſunt. Quòd ſi exempla non ſunt odioſa, poterit illius erga me amor eius animum eò impellere, vt ſimul & Maßiniſſam & Xenophontem componat, quorum vtriuſque idea vix me vnum exprimat. Vides quàm ridiculus mihi ipſi factus ſim, quùm vix centeſimam quamque partem delibarim. De his omnibus ita vt volet. Nam fami-

liam meam quotuſquiſque doctiorum neget, ſi nobilitas in vetuſtate ſita eſt, eſſe omnium nobiliſsimam? cuius lux in Alani ſplendore ac virtute aduerſus Attilam primùm refulſit. Si ad capita Principum ſpectes, liberalium, magnanimorum, fortiſsimorum; perpaucę gentes cum eá ſint comparandæ. Si quis malit intueri cognationes, deductos nos ſciat multis ex Imperatoribus. Quintus enim ego ſum ab Imperatoris Ludouici Bauari filiá. Si quid verò conferunt etiam adfinitates, quis ignorat Maſtini Scaligeri filiam Beatricem, Barnabæ Ducis Mediolani vxorem, decem filias peperiſſe, quæ omnes maximis Europæ Principibus nuptę fuerint; vna etiam Eduardo Regis Angliæ filio, quo defuncto duxerit eam vxorem Dux Andegauenſium; altera verò Siciliæ Regina fuerit? Sed vt parcam hiſtoriæ; hic eſt ille Barnabas, cuius fratri nupſit Valentina, & quam honoris cauſſâ nomino, & quâ nominatâ finem ſtatuo gloriæ noſtræ. Nihil enim mihi honorificentius contingere potuit, quàm vt eſſem ſub luce Regum Francorum, non ſolùm tamquam ciuis adſcitus ab Opt. Max. Franciſco Rege diuino; verùm etiam particeps benignitatis atque pietatis Regis incomparabilis Henrici ſecundi. De meis verò vel ſtudiis vel ſcripturis nihil ad Paſchalium mittam. De iis moribus, qui ad vegetum robur animi pertinent, etiam in hac extremá ſenectute, qui pænè octogenarius ſum, perpauca poterit, niſi graue eſt. Omitto frigoris, æſtus, inediæ patientiſſimum, dies integros laboribus fregiſſe, noctes etiam continuaſſe. Hoc multis fortaſſe commune: illud non fortaſſe multis; veſpere poſt expedita diurna negotia ad ſexaginta verſus commentum eſſe; deinde cœnaſſe; poſt cœnam dictaſſe quæ ad ægrotorum poſtriduanas præſcriptiones pertinerent; poſteà ſomnum cepiſſe; ſummo mane experrectum fremitu nuntiorum qui opem meam petunt cottidianam, interrogaſſe, reſpondiſſe, dictaſſe ſub prandium vſque; meridie pranſum illos ipſos verſus quos veſpere concepiſſem, ad verbũ ſine vllá hæſitatione ſcribi iuſsiſſe. Qui hoc non mirabitur, fortaſſe ne illud quidem, decem & ſeptem Æſchyli verſus ſemel modò lectos ſummá fide memoriter illicò reddidiſſe. Habes quæ à Paſchalio humaniſsimè rogatus, à me ipſo coactus effudi; non quòd digna putarem tanti viri lucubrationibus atque admiratione poſteritatis; ſed ne viderer barbaro faſtidio tam luculentũ officium contempſiſſe. Vale. Agenno. Prid. Non. Iulij.*

* Sed cxx. fuiſſe, eoſque Ionicos maiores, Ioſ. filius dixit; nam & ipſe deſcribebat dictante Patre.

Tuus Scaliger alienâ manu. meâ enim ægerrimâ hoc tantùm ſubſcripſi.

EPI-

Digitized by Google

EPISTOLA XLVII. *Patauium.*

HIERONYMO MERCVRIALI.

AD litteras quas à te vnas accepi, iamdiu Vir Cl^me^ reſpondi. Vtinam ſæpiùs ſcriptionis hoc mutuæ iter teramus! quid mihi iucundius? Sed, vt ille ait, multæ inter nos terræ ſunt, & multi montes: qui tamen ſeparant me à te, nec ſeparant, ad quem ſæpè tranſuolo cogitationum & deſiderij leui alâ. O Italia, quam vidi olim, non pernoui! quando te reguſtabo? Ita me deus amet, vt hoc aueo. vereor vt fruſtrà, cùm tempora video, & valetudinem quoque iſtam, quæ ambigua & infirma. Sed vt hoc non ſit, fas mihi tamen vos interdum litterarum hac viâ adire & alloqui. quod facio nunc ex occaſiunculâ, quam mihi præbuit egregius & ingenuæ doctrinæ iuuenis Euerardus Pollio; cui apud te commendando hoc ſatis erit, quòd vſus olim ſit domo meâ & menſâ. Si te videt, ama iuuenem, & benigniore vultu excipe. nec enim aliud pretium quærit, aut certè non maius, peregrinationis ſuæ, quàm eiuſmodi viros & hæc lumina vidiſſe, iiſque innotuiſſe. Adoleſcens eſt * οὐ τῶν πολλῶν. Idem à te peto pro Henrico Wiltzio, ſi is quoque templum tuum adibit, excipias propitius & volens. Hypochondriorum meus morbus remiſit, ſic tamen vt intemperies & imbecillitas in hepate remaneat: cui vt poſſumus, non tam * φαρμακείᾳ quàm diætâ medemur. Abiiſſe te honeſtiſſimâ vocatione Bononiam audimus. ni id eſſet, valdè rogarem in Viri magni Vinc. Pinelli amicitiam me inſinuares: quem ego iure æſtimo inter Italorum primos. Vale, & ſeriò amantem tui ama. poſtrid. Kalend. Septemb. ∞. IↃ. LXXXIIX.

**non è vulgo.*

**medicamentariâ.*

EPISTOLA XLVIII. *Zvvollam.*

LAMBERTO CVLENIO IC^to.^

SI vnquam, lubens litteras tuas & te in iis reguſtaui ex interuallo. Moleſtus mihi eſſe vereris? numquam potes caput tam amicum. atq; hoc debeo Bronchorſtio; qui vt beneficium à me impetraret, prior mihi obtulit litteras tuas: cui adſuturũ me in om-

Digitized by Google

in omni re noli ambigere. Ipſe id videbit, & ſcio ſcribet. Vtinam potiùs tibi in re ſimili gratificandi occaſio eſſet! ſed patria te & publicum munus tenent, & (vt verum fatear) ita hoc rerum ſtatu omnia hîc & alibi ambigua, vt neſciam an amici ſit alium temerè commouere. Diſſidij ſemina palàm video: Deus ille faciat, vt opprimantur in herbâ. Animos magnos illa gens auxiliaris gerit, & noſtris certum non cedere de priſcâ libertate. Vtrique tamen vt ſpero aliquid remittent, nec funem hunc contentionis trahent, quod non poteſt ſine caſu & pernicie alternâ. Nobis enim, quod Deus auertat, oppreſſis, quæ illis perennandi ſpes? Huic rei ſymbola aliquot conſcripſi, quæ hîc vides, in vſum & gratiam præfecti veſtri monetæ. Arcanum omnem ſenſum non explicui: nec opus, perit enim horum talium Venus, niſi aliquid ſit, quod lector & inſpector quærat, & inuento eo gaudeat. Comitem Dordraci fuiſſe, ſed ſtatim in Zelandiam rediiſſe, credo te ſcire. De ſummâ rerum, non aliud habeo quod nunciem. ſuſpecta enim adhuc omnia, & mutuâ quadam diffidentiâ ſuſpenſa. O Belgica, húcne redacta es, vt timere eos ipſos debeas, quos euocaſti ne timeres! Impedior, ignoſce. nam animus mihi certè diutiùs tecum fabulandi, quod aut coràm aliquando fiet, aut per litteras ocio meliore. Vale Vir Clariſſime, & prorſus mihi care. XI. Kalend. Sextil.

EPISTOLA XLIX. *Brielam.*

PETRO REGEMORTERO.

ERGÓNE meas nondum accepiſti? at dedi illi ipſi qui tuas adtulit, atque adeò etiam ad Baudium. Socordia hæc hominum, an perfidia? Tamen amorem & curam tuam amo, qui me alteris etiam compellas, & ſignificas quæ gratum mihi intellegere & ſcire. Nam etſi, mi Regemortere, reip. nō miſceor (ſcis hac in parte decretum meum, quod nulla res mutabit) tamen non ita * μετέωρος ſum, aut ab communi hac vitâ abeo, vt exuam ſolicitudinem omnem de patriâ & affectū. Ego illi benè cupio, & ex animo iis omnibus qui hanc procurant. Vtinā concordia illa inter nos, quæ eſſe debeat: & quę niſi breui coit, perimus. Ego tecum quoque ſentio, legum ita habendam rationem nobis, vt præua-

* *aliud agens.*

præualeat ſuprema illa lex. Patriæ ſalus. cùm hæc periclitatur ob priua aliqua ſcita ſiue leges, ſcio non ſolùm flectendas iſtas ſed frangendas: & improbus, quiſquis aliter ſentit. Sed tamen videndum, nequid nimis tendatur: & ne acri contentione rumpatur, quod dicitur, hic funis. Vtrique cadimus, ſi id fiat. Principibus honorem & dignitatem ſeruari, æquum & verum eſt: ſed, per deum immortalem, ne ita illa omnia ad exactam & ſummam rationem reuocemus, vt neglegamus ſalutem. Tempeſtas & venti in hoc mari ſunt. quis ille nauta, qui vno curſu & certâ, vt ſic dicam, lineâ peruehi conetur in portum? Flectendum eſt, vela commutanda, obuertenda: & curandum, vt tutò potiùs perueniamus quò inſtitimus, quàm vt citò. Dies multa dabit quæ nunc ardua videntur, & ille * ὁ πάντων πατὴρ χρόνος. Calore quiſquis vtitur apud frigidas has gentes, falletur & labetur. Duci volunt, non trahi. Ille noſter * μεγαλήτωρ, vtinam largiatur aliquid iſtis cum vſurâ recipiendum, & ſubmittat ſe nonnihil vt creſcat! Liberè hæc ad te ſcribo (ſed ſolum) nec cælo ſententiam meam in hoc diſſidio non diſſidio, quæ eſt, Indulgere. Si pertendimus: è leuiculis rebus veniemus ad mage maiores rixas. Cum Ordinibus vt conueniatur, id eſt opidis, caput rei eſt: de hominibus ſingulis, quales & quanti illi ſint, quis laboret? Sequentur, aut ruent. De collegæ mei negotio, rogari nolo. Non dicam feneſtrâ, ſed rimâ mihi apertâ, omnia conabor ad perfringendam hanc arcem: quamquam ille, quod ſcis, neſcio quâ cauſſâ alienior à me in totâ hac cauſſâ. Sed nihilominus * μελήσει. Tu vale. XII. Kal. Octob.

*omnium pater Tempus.

*magnanimus.

*cura erit.

EPISTOLA L. *Leodium.*

DOMINICO LAMPSONIO.

HEVS tu, quid nuntij habes non intempeſtiui ſolùm, ſed infidi? Ille me in horto ſubitò opprimit, litteras tuas porrigit (illas quidem optatiſſimas) poſcit illicò reſponſum. Intra horulam, inquam. negat. Intra ſemihorulam. negat. Quid ergo faciam? inquio. Mitte ſodes, inquit, Hagam: totum diem ego cras illîc, & in tali domo. Ego, mi Lampſoni, teſtor Genium amicitiæ, miſi: ſed litteræ ad me remiſſæ, cùm ille nuſquam comparuiſſet. Hoc præfari volui, & ſilentium excuſare. nunc ad tuas.

Vrges valdè vt concinnem De inſtitutione Iuuentutis. fiet: ſed non antè poteſt, quàm hoc pertexuero in Politicis, quod ſum exorſus. Valdè id opus me tenet: magis quàm vllum meum, etſi nec meum. Colligo enim & conſarcino ex ſcriptis alienis. Quid faciam? vereor vt error iudicij mei fuerit in ordiendo: nunc conſtantiæ laus eſt in abſoluendo. Quædam etiam interueniunt, de temperie in Religionis rebus, & talia, quę hoc æuo cum omnium gratiâ aut veniâ non dicas. Tamen faciam, & breui vt ſpero habebis. Nunc iſtud breue adtextum ſiue προσθημα habe ad Cornelium: non guſtandum, niſi illo lecto. Opus eo edito fuit, quia iterùm Commentarij noſtri eduntur cum hoc augmento: quos qui non habebunt, contenti ſint illo. Status publicus apud nos valdè * χυμαΐζει. de Pace multus ſermo & multa ſpes fuit: nunc iterùm langueſcit. Petrum Oranum quòd amicum mihi conciliaſti (tuum hoc eſſe ſcio) gaudeo. Virum magnum, & quod caput eſt, bonum eſſe, quídni credam, qui tibi ſic placeat? Itaque reſponde illi audacter de mutuo meo animo: quem factis verbiſque oſtendam, vbi res cumque feret. Sed nónne ego Oranum noui aliquem Coloniæ olim? opinor, & qui erat ex Leodienſium gente apud Patres illos meos, quos noſti. Nec tamen opinor hunc eſſe. Tu quæ promittis, aut vt verius dicam, offers, de Inſtitutione à Ximenio ſcriptâ, ſi me amas, fac videam. Valdè me iis aut adiutum iri ſcio, aut firmatum. Lugd. Batauor. xv. Kalend. Iul. ∞. IↃ. LXXXIIX.

*fluctuat.

EPISTOLA LI. *Dantiſcum.*

IANO GRVTERO.

BREVES & triſtes tuas nuper accepi, de parentis optimi fato: & nunc vberiores paullò, non lætiores. Nimis, mi Grutere, iaces. Quid te moneam? ſcio te hanc in rem omnia quæ me ſcire: hoc deeſt, quod non vſurpas. Remedia habes, ſed recondita velut in thecâ tuæ mentis, non expromis. At nunc eſt vſus eorum, aut numquam erit. Vides publicè, vides priuatim omnia aduerſa, triſtia: nec ſpem cuiquam niſi in ſe, id eſt, robore & contemptu quodam omnium rerum. Quid alios, quid me cenſes? agere ſcilicet dies feſtos? in morbo iam biennium non cubo,

ſed,

ſed, quod deterius ego cenſeo, ambulo. Æger enim omnia munia fungi cogor ſanorum. Alius me ſcribere, legere vult, alius conuiuari, hilareſcere, & omnia agere vt ſolebam. Et tamen, mi Grutere, apto me huic ſcenæ, & hilari vultu perſonam ſuſtineo, quam impoſuit magnus ille Ædilis. tu idem fac. Non es qui ille, & ille? at multi etiam infra te ſunt, & qui in cælo ſibi videantur, ſi tuò loco. Alia ſolatia omitto: hoc quòd ſapere & ſcire ſupra vulgum aliquid tibi datum eſt, quanti æſtimas? Si vero pretio, ſupra omnes debes humanas opes. Deſcende in te, ſubtrahe ab circumfuſis & externis, & oblectare cum interno illo deo qui in te viuit. Ille, ille melior ignis, niſi opprimis, exſtinguere vnâ flammulâ poteſt humida hæc omnia & lenta curarum. Huic rei en nouum ſubſidium, libros. Miſimus enim quos petiſti. At tu *Pericula* tua cur nobis inuides? iraſcor. Ego me velut Familiarem aliquem Larem vel primum placandum cenſebam hiſce libamentis. Culpam vides, tu emenda. In Plautum iam nuper accepi, & ſanè placuerunt. Non ſcripſi: quia tunc nullus viderem, & hæſerunt eæ Notæ apud Æmilium noſtrum Roſendalium, me non inuito. Amo enim & illum adoleſcentem, ingenij planè boni & recti, id eſt tui. De Conſtantiâ noſtrâ quod etiam nunc quidam carpunt: ſecurus eſto, mi Grutere. Morbus hic quidam animi eſt, & nocere magis volunt, quàm nocebunt.

Illam aget pennâ metuente ſolui
Fama ſuperſtes.

* Αφθιτον inquam, etſi non * ἄφθονον hoc ſcriptum. Semel hoc dicendum fuit, ob Lentulos iſtos, quorum abundans ea ora. At tu vale. Lugd. Bat. Prid. Kalend. Septemb.

** Expers mortis.*
** Expers inuidiæ.*

EPISTOLA LII.

FRANCISCO RAPHELENGIO *Filio.*

PRAEFATIONEM tuam duplicem vidi, mi Raphelengi, titulo ipſo alteram mihi gratam. Ad me enim eſt. in quo non tam memoria mei delectat, quàm gratitudo, quâ meritò declaras in eum, qui voluit tibi ſemper, vult, & volet. Vtraq; probâ ſatis: vellem paullò longior. Nam etſi breuitas mihi amica, in quo haud infeliciter me ſequeris: tamen in adoleſcentiæ iſto

Digitized by Google

æuo maior quædam vbertas mihi haud diſpliceat. quæ ipſa etiam eſſe poteſt, ſine fraude vllâ breuitatis. Plura cur non ſcribis, etiamſi non pluribus? id eſt, cur non extendis ſiue Epiſtolas ſiue Præfationes tuas, & materię pluſculum addis? Nam verba non deſidero: & in eo mihi places. Vide ne rem tibi dicam: nec tu iudicio iſtud facias, ſed fugâ quadam laboris aut intentionis. Ingenium tuum, mi adoleſcens, in omnia validum. vtinam tu exerceas, & ſolum illud fertile magis aſſiduo, vt ſic dicam, vomere inuertas! Diligentiam à te volo, diligentiam: nec eam cum impetu, ſed ſtabili quodam animi tenore. Quid? influere eruditionem aut virtutem ipſam cenſes, famam aut opes affluere, ſine contentione & labore? erras. * θεοί τ' ἀγαθὰ πόνοις πωλοῦσι), vetus & vera gnome eſt: quam, ſi quid me aut te amas, ama. Manutium & Stephanum quoties tibi ingeſſi? tu ſupra eos eſſe potes (verè tibi vaticinor) magnâ conciliatrice Aui tui famâ: quam illi non habuerunt. At tu hæc contemnis. vtinam omnia externa! ſed contemnas tamen cum modo, qui niſi adeſt, inſipiens omnis Sapientia euadit. Homini ego nihil humanarum rerum magnum eſſe fateor, ſi animum & cæleſtem illam particulam ſpectes: ſi corpus, & ſi vitam cur prorſum neglegas ea, quæ ad opes faciant aut honores? Abiectè ſapit, quiſquis ea ſic abiicit. Erige igitur te, & aptum præbe iis ad quæ Auus, Pater, Ego, te deſtinamus: adiuturi omnes in hoc honeſto curſu, non clamore ſolùm & fauore, ſed & rebus. Ego quidem non opem ſolùm meam, ſed & opes ad hanc rem polliceor: vt te præbeas dignum iis qui genuerunt, iis qui docuerunt. Omnino autem (hæc ſumma admonitionis meæ eſt) magis aſſiduum & crebrũ te velim in ſcribendo, in legendo: magis etiam tui amantem, & æſtimantem. non quò ad ſuperbiam te vocem (abſit, abſit illa peſtis) ſed vt ad tui pretium: id eſt, ne dona quæ magnus ille Deus in te contulit, vt aquam immotam, ſordeſcere patiaris & obſolere. Senecam tuum exſpectó cũ iis ipſis Præfationibus, in quibus nihil muto. nec in meis quidem laudibus: quas decorè tu mihi das, etſi numquam recepturo. Ad te redeunt. Mitte quamprimùm exemplar. In Thebaide verſum repperi (neſcio an ita in aliis libris) *Meosq; manes manibus infeſtis petit Fędatq; vultus.* ineptè. cùm legendũ ſit, *Meosque inanes.* De Senecâ Ortelij noſtri gratiam illi habeo, & tibi tamen

Dij bona laboribus vendunt.

men facio gratiam conferendi. Nimis nouitium exemplar eſt, vt video ex iis quæ adnotaſti de æuo. Nos in Tacitum damus CVRAS SECVNDAS: in Politicis paullùm reſiſtentes, in temporum hoc flexu. Vale. Lugd. Bat. VI. Kal. Maias. ∞. IↃ. LXXXIIX.

EPISTOLA LIII.

IANO LERNVTIO.

AVDES, non dicam ſcribere, ſed cogitare, quæ ſcribis? Ego tui obliuiſcar? ego te deſeram in hoc caſu? Ah, mihi Lernuti, pectus mihi ſcindunt hæc tua verba. Sol citiùs ſuum curſum, quàm ego relinquam tam diu ſanctè habitum amorem. Negas ſcripſiſſe me. qui potes? Ternas dediſſe me ſcio, vnas famulo tuo ipſi in manus: binas miſiſſe ad vxorem. Quid poſſum, ſi eæ perierunt? Iam in re tuâ, & ad leuandum miſerum hunc caſum, quid omiſi? Scripſi ad . . . . , ſcribi iuſſi ad . . . . : nec vt pro amico, ſed vt pro me ipſo. Nihil factum, inquies. Doleo. nec nimis miror, qui ſcio (vt nunc ſe verterunt vices) gratiam meam leuem eſſe apud hos è ſtirpe Bruti. Vtinam qui hîc potiuntur rerum, ius habeant in eo loco! Lipſius non eſſem, aut tu non illîc. Tamen ſcripſi in Britanniam ipſam: & inprimis ad Thomam Henneagium, virum illuſtrem & mihi amicum. Daniel etiam Rogerſius redux è legatione Danicâ hîc fuit. ſeriò cum eo egi, nec ſolùm vt ipſe adniteretur; ſed vt apud quos ipſe aliquid poſſet. quid tamen dicam? quod res eſt: rem volunt iſti. Caſtorum fabulam legiſti? cùm omnia fecerimus, vſurpanda erit, & non eripies te niſi abiectâ tui parte. Mihi ſi valetudo paullùm modò firmior (caput hoc iuro) iã in Britannis eſſem, aut in tuis vinclis. Sed quàm vacillem, & quàm ægrè *σωμάτιον hoc ſuſtineam, credo te audiſſe. Ceterùm ſpero aliquid à promiſſis Rogerſij, quem ipſum audio futurũ inter Legatos. Tu intereà, mi amice, eſto quem eſſe te expedit; id eſt, vir, & fortis. En palæſtra & arena, in quâ Deus ſpectandum te præbuit: exere inſitum tibi robur. Clama in Fortunam, Nihil agis: non ſi libertatem mihi eripias, ſed ſi ipſam vitam. Ignaui animi ad primum ictum concidunt: tu oſtende aliquid in te eſſe altioris auræ. Ego, imò nos omnes quotquot hîc, planè tui ſumus. ſi

*corpuſculum.

ſic ſapientem niſi ſapiens. Macta tu, & perſta in hoc ad Virtutem & Sapientiam gradu; tum etiam in illo iudicio, quod fruſtrà vereris vt mutem. Darem,niſi dediſſem. & vellem vberiùs: imò non vellem,adeò tu benignè id explicas & peritè. Intellegi ſæpè mihi detur à tali mente, loqui per talem linguam. Itaque ne me roga quid hîc caſtigem : hoc vnũ, quod rogas. ſiue etiam hoc alterum,quòd à me illuſtrari cenſes Græcas litteras Latinaſque. Cetera in parte amplector : hoc de Græcis, omitte. Candidè ego apud te candidam. videmus aliquid in Græcis, ſed haud multum ſupra vulgum: & ſatis mihi,ſi haurio ex eâ linguâ quæ ad animi aut ſcriptionis meæ vſum. At tu iam corrigenda ſeriò, audi. Peccaſti. quid ita non plura ad me libri tui miſiſti? Si piguit, cur non argumentum & materiem ſaltem perſcripſiſti? Curioſus enim ſum, vt ſciam (nouum monſtrum) quid paritura ſit virgo. Ad noſtrum illum amicum & tuum, vt appellas, patrem Mich. Montanum, ſcripſi ante menſem, miſi Antuerpienſi viâ: ſpero accepiſſe. Tu vtinam iſtas, & in iis ſpirantem noſtrum affectum! Vale, vale, æui noſtri (viue tantùm) vera Theano. Lugd. Batauorum.

EPISTOLA LVII.

IANO DOVSAE.

QVID in Bembi hiſtoriâ reprehendam, ſingillatim & diſtinctè vis tibi ſcribam. Eſtne,mi Douſa,tanti? aut an ego naturâ *φιλοψόγος? neutrum : ſed tamen quia valdè vis, age,

* Τοὶ μὲν ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

**carpendi cupidus.*

** Hæc tibi ego,tibi ego hæc valdè veraciter edam.*

Stilus eſt quem reprehendo,ſupinus,languidus,& affectatâ imitatiunculâ fractus. Vt pueri pedes per delicias malè ponunt, & imitari varias diſcunt: ſic iſte,cùm rectè ſcribere poſſet, maluit prauo elegantiæ ſtudio flectere orationem & eneruare. Magnos viros ea ætas ſub magnanimo Leone tulit : ſed quoſdam qui in puerili illâ hæreſi, vt religio iis eſſet ſcribere aut dicere aliud, quàm à Cicerone ſcriptum aut dictum. Inter eos Bembus. Itaque vniuerſa ſcriptio, compoſita & formata ad æuum priſcum: & omnia ſic de re Venetâ, quaſi de potenti illâ re Romanâ. Hoc fero. etiámne verba omnia ex illorum moribus tracta ad hos noſtros? & vbi ea non ſunt,neſcio quid pluriũ ambitu dictum,

quod

quod aſſequi debeamus diuinando? Hoc, vt mea quidem mens eſt, damno: & fallor, aut tu & viri omnes mecum. Ecce. *Patres conſcripti* ſemper, Venetorum Senatus: ipſæ Venetiæ κατ᾽ ἐξοχὴν, *Vrbs.* anni numerati: non à Chriſto nato, ſed *ab vrbe conditá.* qui militiæ eorum Præfectus, * σεμνῶς vbique *Imperator*: etiam tunc cùm alienis auſpicijs ductuque militat, vt in bello Neapolitano Contarenus. Atque hæc inter minores noxias. Illa iam * γελαστὰ καὶ οὐκ ἐπιεικτά: *Rex Vrbini, Rex Mantuæ, Rex Populoniæ, Rex Camertium.* Quid cenſes eum dicere? Duces. Atque item Ducatus ipſos, *Regna.* Quin diſertè etiam ſcribit, Gallorum regem ab Imp. Maximiliano impetraſſe, *vti ſe Regem Mediolani diceret.* Heu vanitas! quiáne Cicero nouitium hunc titulum non nouit, confundendi minuti iſti dynaſtæ fuerunt cum vero aliquo magnoque rege? Saltem *Regulos* dixiſſet, & ferrem. Ab eâdem mẽte & cauſsâ ſunt hęc: *Sophi Rex Armeniæ*, qui nobis Perſarum: *Rex Thracum*, qui nobis Turcarum. Tuam fidem, ſiue frontem potiùs, Bembe. ille tibi Thracum modò rex, cui bina Imperia ſubiacent, & triginta ampliùs regna? Nec in titulis ſolùm iſti luſus, ſed in nominibus ipſis. Quale illud de Ludouico Gallorum rege, quem *Aloiſium* (magis ῥωμαϊστὶ ſcilicet) vbique appellat: & alibi cum facetâ additiunculâ, *quem iſti* (qui iſti? barbari nos & inepti) *Ludouicum appellant.* Quid, quòd etiam in diuinis rebus hæc ſibi permittit? & Fides noſtra non niſi *Perſuaſio* illi eſt; Excõmunicatio, *Aquá & igni interdictio*: Peccata morituro remittere, *Deos ſuperos maneſque illi placare.* Ipſe Deus rarò in ſtilo aut animo: ſed priſco riſu, *Dij immortales*; idque in ſerijs maximè ſententijs aut rebus. Atque adeò, quod omnem ſtultitiam ſuperet, prudens ille Senatus Venetus ad Iulium Pontificem publicè ſcribit, *vti fidat dijs immortalibus, quorum vicem gerit in terris.* Felicẽ te gentis & patriæ, Bembe! quia ſi noſtrûm aliquis trans Alpes ſic ſcripſiſſet, profectò nõ tuliſſet impunè. Iam quæ periphraſes in eo & circuitus verborum? Senatus Venetus dono miſit Aloyſio regi Gallorum *Aquilas ſexaginta, ex earum genere quibus in aucupio vti reges conſueuerũt.* Quid Aquilas? Ita Falcones tibi dicere religio eſt? quâ tamen voce * Iulius Firmicus vſus. Accipitres igitur dixiſſes, vero magis etſi minùs auguſto verbo. Sed addis etiam *Reges* vti conſueſſe. Reges tantùm? rideo, & pergo. Scribis ibidem, *donatas regi pelles pretioſiores,*

* *magnificè.*

* *ridicula & non toleranda.*

* *Romanè.*

* Imò & inter cognomina priſca Romanor. Falcones.

ſic ſapientem niſi ſapiens. Macta tu, & perſta in hoc ad Virtutem & Sapientiam gradu; tum etiam in illo iudicio, quod fruſtrà vereris vt mutem. Darem, niſi dediſſem. & vellem vberiùs: imò non vellem, adeò tu benignè id explicas & peritè. Intellegi ſæpè mihi detur à tali mente, loqui per talem linguam. Itaque ne me roga quid hîc caſtigem: hoc vnũ, quod rogas. ſiue etiam hoc alterum, quòd à me illuſtrari cenſes Græcas litteras Latinaſque. Cetera in parte amplector: hoc de Græcis, omitte. Candidè ego apud te candidam. videmus aliquid in Græcis, ſed haud multum ſupra vulgum: & ſatis mihi, ſi haurio ex eâ linguâ quæ ad animi aut ſcriptionis meæ vſum. At tu iam corrigenda ſeriò, audi. Peccaſti. quid ita non plura ad me libri tui miſiſti? Si piguit, cur non argumentum & materiem ſaltem perſcripſiſti? Curioſus enim ſum, vt ſciam (nouum monſtrum) quid paritura ſit virgo. Ad noſtrum illum amicum & tuum, vt appellas, patrem Mich. Montanum, ſcripſi ante menſem, miſi Antuerpienſi viâ: ſpero accepiſſe. Tu vtinam iſtas, & in iis ſpirantem noſtrum affectum! Vale, vale, æui noſtri (viue tantùm) vera Theano. Lugd. Batauorum.

EPISTOLA LVII.

IANO DOVSAE.

QVID in Bembi hiſtoriâ reprehendam, ſingillatim & diſtinctè vis tibi ſcribam. Eſtne, mi Douſa, tanti? aut an ego naturâ *φιλοψόγος? neutrum: ſed tamen quia valdè vis, age,

*Τοὶ μὲν ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

*carpendi cupidus.
*Hac tibi ego, tibi ego hac valdè veraciter edam.

Stilus eſt quem reprehendo, ſupinus, languidus, & affectatâ imitatiunculâ fractus. Vt pueri pedes per delicias malè ponunt, & imitari vatias diſcunt: ſic iſte, cùm rectè ſcribere poſſet, maluit prauo elegantiæ ſtudio flectere orationem & eneruare. Magnos viros ea ætas ſub magnanimo Leone tulit: ſed quoſdam qui in puerili illâ hæreſi, vt religio iis eſſet ſcribere aut dicere aliud, quàm à Cicerone ſcriptum aut dictum. Inter eos Bembus. Itaque vniuerſa ſcriptio, compoſita & formata ad æuum priſcum: & omnia ſic de re Venetâ, quaſi de potenti illâ re Romanâ. Hoc fero. etiámne verba omnia ex illorum moribus tracta ad hos noſtros? & vbi ea non ſunt, neſcio quid pluriũ ambitu dictum,

quod aſſequi debeamus diuinando? Hoc, vt mea quidem mens eſt, damno: & fallor, aut tu & viri omnes mecum. Ecce. *Patres conſcripti* ſemper, Venetorum Senatus: ipſæ Venetiæ κατ' ἐξοχὴν, *Vrbs*. anni numerati: non à Chriſto nato, ſed *ab vrbe conditá*. qui militiæ eorum Præfectus, * σεμνῶς vbique *Imperator*: etiam tunc cùm alienis auſpicijs ductuque militat, vt in bello Neapolitano Contarenus. Atque hæc inter minores noxias. Illa iam * γελαστὰ καὶ οὐκ ἀνεκτά: *Rex Vrbini, Rex Mantuæ, Rex Populoniæ, Rex Camertium.* Quid cenſes eum dicere? Duces. Atque item Ducatus ipſos, *Regna*. Quin diſertè etiam ſcribit, Gallorum regem ab Imp. Maximiliano impetraſſe, *vti ſe Regem Mediolani diceret*. Heu vanitas! quiáne Cicero nouitium hunc titulum non nouit, confundendi minuti iſti dynaſtæ fuerunt cum vero aliquo magnoque rege? Saltem *Regulos* dixiſſet, & ferrem. Ab eâdem mẽte & cauſsâ ſunt hęc: *Sophi Rex Armeniæ*, qui nobis Perſarum: *Rex Thracum*, qui nobis Turcarum. Tuam fidem, ſiue frontem potiùs, Bembe. ille tibi Thracum modò rex, cui bina Imperia ſubiacent, & triginta ampliùs regna? Nec in titulis ſolùm iſti luſus, ſed in nominibus ipſis. Quale illud de Ludouico Gallorum rege, quem *Aloiſium* (magis * ῥωμαϊστὶ ſcilicet) vbique appellat: & alibi cum facetâ additiunculâ, *quem iſti* (qui iſti? barbari nos & inepti) *Ludouicum appellant*. Quid, quòd etiam in diuinis rebus hæc ſibi permittit? & Fides noſtra non niſi *Perſuaſio* illi eſt; Excõmunicatio, *Aquá & igni interdictio*: Peccata morituro remittere, *Deos ſuperos maneſque illi placare*. Ipſe Deus rarò in ſtilo aut animo: ſed priſco riſu, *Dij immortales*; idque in ſerijs maximè ſententijs aut rebus. Atque adeò, quod omnem ſtultitiam ſuperet, prudens ille Senatus Venetus ad Iulium Pontificem publicè ſcribit, *vti fidat dijs immortalibus, quorum vicem gerit in terris*. Felicẽ te gentis & patriæ, Bembe! quia ſi noſtrûm aliquis trans Alpes ſic ſcripſiſſet, profectò nõ tuliſſet impunè. Iam quæ periphraſes in eo & circuitus verborum? Senatus Venetus dono miſit Aloyſio regi Gallorum *Aquilas ſexaginta, ex earum genere quibus in aucupio vti reges conſueuerũt.* Quid Aquilas? Ita Falcones tibi dicere religio eſt? quâ tamen voce * Iulius Firmicus vſus. Accipitres igitur dixiſſes, vero magis etſi minùs auguſto verbo. Sed addis etiam *Reges* vti conſueſſe. Reges tantùm? rideo, & pergo. Scribis ibidem, *donatas regi pelles pretioſiores*,

* *magnificè.*

* *ridicula & non tolerãda.*

* *Romanè.*

* Imò & inter cognomina priſca Romanor. Falcones.

Digitized by Google

ſic ſapientem niſi ſapiens. Macta tu, & perſta in hoc ad Virtutem & Sapientiam gradu; tum etiam in illo iudicio, quod fruſtrà vereris vt mutem. Darem, niſi dediſſem. & vellem vberiùs: imò non vellem, adeò tu benignè id explicas & peritè. Intellegi ſæpè mihi detur à tali mente, loqui per talem linguam. Itaque ne me roga quid hîc caſtigem: hoc vnũ, quod rogas. ſiue etiam hoc alterum, quòd à me illuſtrari cenſes Græcas litteras Latinaſque. Cetera in parte amplector: hoc de Græcis, omitte. Candidè ego apud te candidam. videmus aliquid in Græcis, ſed haud multum ſupra vulgum: & ſatis mihi, ſi haurio ex eâ linguâ quæ ad animi aut ſcriptionis meæ vſum. At tu iam corrigenda ſeriò, audi. Peccaſti. quid ita non plura ad me libri tui miſiſti? Si piguit, cur non argumentum & materiem ſaltem perſcripſiſti? Curioſus enim ſum, vt ſciam (nouum monſtrum) quid paritura ſit virgo. Ad noſtrum illum amicum & tuum, vt appellas, patrem Mich. Montanum, ſcripſi ante menſem, miſi Antuerpienſi viâ: ſpero accepiſſe. Tu vtinam iſtas, & in iis ſpirantem noſtrum affectum! Vale, vale, æui noſtri (viue tantùm) vera Theano. Lugd. Batauorum.

EPISTOLA LVII.

IANO DOVSAE.

QVID in Bembi hiſtoriâ reprehendam, ſingillatim & diſtinctè vis tibi ſcribam. Eſtne, mi Douſa, tanti? aut an ego naturâ *φιλοψόγος? neutrum: ſed tamen quia valdè vis, age,

*Τοὶ μὲν ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

*carpendi cupidus.

* Hæc tibi ego, tibi ego hæc valdè veraciter edam.

Stilus eſt quem reprehendo, ſupinus, languidus, & affectatâ imitatiunculâ fractus. Vt pueri pedes per delicias malè ponunt, & imitari vatias diſcunt: ſic iſte, cùm rectè ſcribere poſſet, maluit prauo elegantiæ ſtudio flectere orationem & eneruare. Magnos viros ea ætas ſub magnanimo Leone tulit: ſed quoſdam qui in puerili illâ hæreſi, vt religio iis eſſet ſcribere aut dicere aliud, quàm à Cicerone ſcriptum aut dictum. Inter eos Bembus. Itaque vniuerſa ſcriptio, compoſita & formata ad æuum priſcum: & omnia ſic de re Venetâ, quaſi de potenti illâ re Romanâ. Hoc fero. etiámne verba omnia ex illorum moribus tracta ad hos noſtros? & vbi ea non ſunt, neſcio quid pluriũ ambitu dictum,

quod aſſequi debeamus diuinando? Hoc, vt mea quidem mens eſt, damno: & fallor, aut tu & viri omnes mecum. Ecce. *Patres conſcripti* ſemper, Venetorum Senatus: ipſæ Venetiæ κατ' ἐξοχὴν, *Vrbs.* anni numerati: non à Chriſto nato, ſed *ab vrbe condità.* qui militiæ eorum Præfectus,* σεμνῶς vbique *Imperator*: etiam tunc cùm alienis auſpicijs ductuque militat, vt in bello Neapolitano Contarenus. Atque hæc inter minores noxias. Illa iam * γελαςὰ καὶ οὐκ ἀνεκτὰ: *Rex Vrbini, Rex Mantuæ, Rex Populoniæ, Rex Camertium.* Quid cenſes eum dicere? Duces. Atque item Ducatus ipſos, *Regna.* Quin diſertè etiam ſcribit, Gallorum regem ab Imp. Maximiliano impetraſſe, *vti ſe Regem Mediolani diceret.* Heu vanitas! quiáne Cicero nouitium hunc titulum non nouit, confundendi minuti iſti dynaſtæ fuerunt cum vero aliquo magnoque rege? Saltem *Regulos* dixiſſet, & ferrem. Ab eâdem mẽte & cauſsâ ſunt hęc: *Sophi Rex Armeniæ*, qui nobis Perſarum: *Rex Thracum*, qui nobis Turcarum. Tuam fidem, ſiue frontem potiùs, Bembe. ille tibi Thracum modò rex, cui bina Imperia ſubiacent, & triginta ampliùs regna? Nec in titulis ſolùm iſti luſus, ſed in nominibus ipſis. Quale illud de Ludouico Gallorum rege, quem *Aloiſium* (magis ῥωμαϊςὶ ſcilicet) vbique appellat: & alibi cum facetâ additiunculâ, *quem iſti* (qui iſti? barbari nos & inepti) *Ludouicum appellant.* Quid, quòd etiam in diuinis rebus hæc ſibi permittit? & Fides noſtra non niſi *Perſuaſio* illi eſt; Excõmunicatio, *Aquá & igni interdictio*: Peccata morituro remittere, *Deos ſuperos maneſque illi placare.* Ipſe Deus rarò in ſtilo aut animo: ſed priſco riſu, *Dij immortales*; idque in ſerijs maximè ſententijs aut rebus. Atque adeò, quod omnem ſtultitiam ſuperet, prudens ille Senatus Venetus ad Iulium Pontificem publicè ſcribit, *vti fidat dijs immortalibus, quorum vicem gerit in terris.* Felicẽ te gentis & patriæ, Bembe! quia ſi noſtrûm aliquis trans Alpes ſic ſcripſiſſet, profectò nõ tuliſſet impunè. Iam quæ periphraſes in eo & circuitus verborum? Senatus Venetus dono miſit Aloyſio regi Gallorum *Aquilas ſexaginta, ex earum genere quibus in aucupio vti reges conſueuerũt.* Quid Aquilas? Ita Falcones tibi dicere religio eſt? quâ tamen voce * Iulius Firmicus vſus. Accipitres igitur dixiſſes, vero magis etſi minùs auguſto verbo. Sed addis etiam *Reges* vti conſueſſe. Reges tantùm? rideo, & pergo. Scribis ibidem, *donatas regi pelles pretioſiores,*

* magnificè.

* ridicula & non toleranda.

* Romanè.

* Imò & inter cognomina priſca Romanor. Falcones.

ſic ſapientem niſi ſapiens. Macta tu, & perſta in hoc ad Virtutem & Sapientiam gradu; tum etiam in illo iudicio, quod fruſtrà vereris vt mutem. Darem, niſi dediſſem. & vellem vberiùs: imò non vellem, adeò tu benignè id explicas & peritè. Intellegi ſæpè mihi detur à tali mente, loqui per talem linguam. Itaque ne me roga quid hîc caſtigem: hoc vnũ, quod rogas. ſiue etiam hoc alterum, quòd à me illuſtrari cenſes Græcas litteras Latinaſque. Cetera in parte amplector: hoc de Græcis, omitte. Candidè ego apud te candidam. videmus aliquid in Græcis, ſed haud multum ſupra vulgum: & ſatis mihi, ſi haurio ex eâ linguâ quæ ad animi aut ſcriptionis meæ vſum. At tu iam corrigenda feriò, audi. Peccaſti. quid ita non plura ad me libri tui miſiſti? Si piguit, cur non argumentum & materiem ſaltem perſcripſiſti? Curioſus enim ſum, vt ſciam (nouum monſtrum) quid paritura ſit virgo. Ad noſtrum illum amicum & tuum, vt appellas, patrem Mich. Montanum, ſcripſi ante menſem, miſi Antuerpienſi viâ: ſpero accepiſſe. Tu vtinam iſtas, & in iis ſpirantem noſtrum affectum! Vale, vale, æui noſtri (viue tantùm) vera Theano. Lugd. Batauorum.

EPISTOLA LVII.

IANO DOVSAE.

QVID in Bembi hiſtoriâ reprehendam, ſingillatim & diſtinctè vis tibi ſcribam. Eſtne, mi Douſa, tanti? aut an ego naturâ *φιλοψόγος? neutrum: ſed tamen quia valdè vis, age,

* Τοὶ μὲν ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

**carpendi cupidus.*
** Hæc tibi ego, tibi ego hæc valdè veraciter edam.*

Stilus eſt quem reprehendo, ſupinus, languidus, & affectatâ imitatiunculâ fractus. Vt pueri pedes per delicias malè ponunt, & imitari vatias diſcunt: ſic iſte, cùm rectè ſcribere poſſet, maluit prauo elegantiæ ſtudio flectere orationem & eneruare. Magnos viros ea ætas ſub magnanimo Leone tulit: ſed quoſdam qui in puerili illâ hæreſi, vt religio iis eſſet ſcribere aut dicere aliud, quàm à Cicerone ſcriptum aut dictum. Inter eos Bembus. Itaque vniuerſa ſcriptio, compoſita & formata ad æuum priſcum: & omnia ſic de re Venetâ, quaſi de potenti illâ re Romanâ. Hoc fero. etiámne verba omnia ex illorum moribus tracta ad hos noſtros? & vbi ea non ſunt, neſcio quid pluriũ ambitu dictum, quod

quod aſſequi debeamus diuinando? Hoc, vt mea quidem mens eſt, damno: & fallor, aut tu & viri omnes mecum. Ecce. *Patres conſcripti* ſemper, Venetorum Senatus: ipſæ Venetiæ κατ' ἐξοχὴν, *Vrbs.* anni numerati: non à Chriſto nato, ſed *ab vrbe conditá.* qui militiæ eorum Præfectus,* σεμνῶς vbique *Imperator*: etiam tunc cùm alienis auſpicijs ductuque militat, vt in bello Neapolitano Contarenus. Atque hæc inter minores noxias. Illa iam * γελαστὰ καὶ οὐκ ἀνεκτὰ: *Rex Vrbini, Rex Mantuæ, Rex Populoniæ, Rex Camertium.* Quid cenſes eum dicere? Duces. Atque item Ducatus ipſos, *Regna.* Quin diſertè etiam ſcribit, Gallorum regem ab Imp. Maximiliano impetraſſe, *vti ſe Regem Mediolani diceret.* Heu vanitas! quiáne Cicero nouitium hunc titulum non nouit, confundendi minuti iſti dynaſtæ fuerunt cum vero aliquo magnoque rege? Saltem *Regulos* dixiſſet, & ferrem. Ab eâdem mẽte & cauſsâ ſunt hęc: *Sophi Rex Armeniæ*, qui nobis Perſarum: *Rex Thracum*, qui nobis Turcarum. Tuam fidem, ſiue frontem potiùs, Bembe. ille tibi Thracum modò rex, cui bina Imperia ſubiacent, & triginta ampliùs regna? Nec in titulis ſolùm iſti luſus, ſed in nominibus ipſis. Quale illud de Ludouico Gallorum rege, quem *Aloiſium* (magis ῥωμαϊστὶ ſcilicet) vbique appellat: & alibi cum facetâ additiunculâ, *quem iſti* (qui iſti? barbari nos & inepti) *Ludouicum appellant.* Quid, quòd etiam in diuinis rebus hæc ſibi permittit? & Fides noſtra non niſi *Perſuaſio* illi eſt; Excõmunicatio, *Aquâ & igni interdictio*: Peccata morituro remittere, *Deos ſuperos maneſque illi placare.* Ipſe Deus rarò in ſtilo aut animo: ſed priſco riſu, *Dij immortales*; idque in ſerijs maximè ſententijs aut rebus. Atque adeò, quod omnem ſtultitiam ſuperet, prudens ille Senatus Venetus ad Iulium Pontificem publicè ſcribit, *vti fidat dijs immortalibus, quorum vicem gerit in terris.* Felicẽ te gentis & patriæ, Bembe! quia ſi noſtrûm aliquis trans Alpes ſic ſcripſiſſet, profectò nõ tuliſſet impunè. Iam quæ periphraſes in eo & circuitus verborum? Senatus Venetus dono miſit Aloyſio regi Gallorum *Aquilas ſexaginta, ex earum genere quibus in aucupio vti reges conſueuerũt.* Quid Aquilas? Ita Falcones tibi dicere religio eſt? quâ tamen voce * Iulius Firmicus vſus. Accipitres igitur dixiſſes, vero magis etſi minùs auguſto verbo. Sed addis etiam *Reges* vti conſueſſe. Reges tantùm? rideo, & pergo. Scribis ibidem, *donatas regi pelles pretioſiores,*

* *magnificè.*

* *ridicula & non tolleranda.*

* *Romanè.*

* Imò & inter cognomina priſca Romanor. Falcones.

æuo maior quædam vbertas mihi haud diſpliceat. quæ ipſa etiam eſſe poteſt, ſine fraude vllâ breuitatis. Plura cur non ſcribis, etiamſi non pluribus? id eſt, cur non extendis ſiue Epiſtolas ſiue Præfationes tuas, & materię pluſculum addis? Nam verba non deſidero: & in eo mihi places. Vide ne rem tibi dicam: nec tu iudicio iſtud facias, ſed fugâ quadam laboris aut intentionis. Ingenium tuum, mi adoleſcens, in omnia validum. vtinam tu exerceas, & ſolum illud fertile magis aſſiduo, vt ſic dicam, vomere inuertas! Diligentiam à te volo, diligentiam: nec eam cum impetu, ſed ſtabili quodam animi tenore. Quid? influere eruditionem aut virtutem ipſam cenſes, famam aut opes affluere, ſine contentione & labore? erras. * θεοί τ' ἀγαθὰ πόνοις πωλῶν), vetus & vera gnome eſt: quam, ſi quid me aut te amas, ama. Manutium & Stephanum quoties tibi ingeſſi? tu ſupra eos eſſe potes (verè tibi vaticinor) magnâ conciliatrice Aui tui famâ: quam illi non habuerunt. At tu hæc contemnis. vtinam omnia externa! ſed contemnas tamen cum modo, qui niſi adeſt, inſipiens omnis Sapientia euadit. Homini ego nihil humanarum rerum magnum eſſe fateor, ſi animum & cæleſtem illam particulam ſpectes: ſi corpus, & ſi vitam cur prorſum neglegas ea, quæ ad opes faciant aut honores? Abiectè ſapit, quiſquis ea ſic abiicit. Erige igitur te, & aptum præbe iis ad quæ Auus, Pater, Ego, te deſtinamus: adiuturi omnes in hoc honeſto curſu, non clamore ſolùm & fauore, ſed & rebus. Ego quidem non opem ſolùm meam, ſed & opes ad hanc rem polliceor: vt te præbeas dignum iis qui genuerunt, iis qui docuerunt. Omnino autem (hæc ſumma admonitionis meæ eſt) magis aſſiduum & crebrũ te velim in ſcribendo, in legendo: magis etiam tui amantem, & æſtimantem. non quò ad ſuperbiam te vocem (abſit, abſit illa peſtis) ſed vt ad tui pretium: id eſt, ne dona quæ magnus ille Deus in te contulit, vt aquam immotam, ſordeſcere patiaris & obſolere. Senecam tuum exſpecto cũ iis ipſis Præfationibus, in quibus nihil muto. nec in meis quidem laudibus: quas decorè tu mihi das, etſi numquam recepturo. Ad te redeunt. Mitte quamprimùm exemplar. In Thebaide verſum repperi (neſcio an ita in aliis libris) *Meosq; manes manibus infeſtis petit Fędatq; vultus*. ineptè. cùm legendũ ſit, *Meosque inanes*. De Senecâ Ortelij noſtri gratiam illi habeo, & tibi tamen

Dÿ bona laboribus vendunt.

men facio gratiam conferendi. Nimis nouitium exemplar eſt, vt video ex iis quæ adnotaſti de æuo. Nos in Tacitum damus CVRAS SECVNDAS: in Politicis paullùm reſiſtentes, in temporum hoc flexu. Vale. Lugd. Bat. VI. Kal. Maias. ∞. IↃ. LXXXIIX.

EPISTOLA LIII.

IANO LERNVTIO.

AVDES, non dicam ſcribere, ſed cogitare, quæ ſcribis? Ego tui obliuiſcar? ego te deſeram in hoc caſu? Ah, mihi Lernuti, pectus mihi ſcindunt hæc tua verba. Sol citiùs ſuum curſum, quàm ego relinquam tam diu ſanctè habitum amorem. Negas ſcripſiſſe me. quî potes? Ternas dediſſe me ſcio, vnas famulo tuo ipſi in manus; binas miſiſſe ad vxorem. Quid poſſum, ſi eæ perierunt? Iam in re tuâ, & ad leuandum miſerum hunc caſum, quid omiſi? Scripſi ad . . . ., ſcribi iuſſi ad . . . . : nec vt pro amico, ſed vt pro me ipſo. Nihil factum, inquies. Doleo. nec nimis miror, qui ſcio (vt nunc ſe verterunt vices) gratiam meam leuem eſſe apud hos è ſtirpe Bruti. Vtinam qui hîc potiuntur rerum, ius habeant in eo loco! Lipſius non eſſem, aut tu non illîc. Tamen ſcripſi in Britanniam ipſam: & inprimis ad Thomam Henneagium, virum illuſtrem & mihi amicum. Daniel etiam Rogerſius redux è legatione Danicâ hîc fuit. ſeriò cum eo egi, nec ſolùm vt ipſe adniteretur; ſed vt apud quos ipſe aliquid poſſet. quid tamen dicam? quod res eſt: rem volunt iſti. Caſtorum fabulam legiſti? cùm omnia fecerimus, vſurpanda erit, & non eripies te niſi abiectâ tui parte. Mihi ſi valetudo paullùm modò firmior (caput hoc iuro) iã in Britannis eſſem, aut in tuis vinclis. Sed quàm vacillem, & quàm ægrè *σωμάτιον hoc ſuſtineam, credo te audiſſe. Ceterùm ſpero aliquid à promiſſis Rogerſij, quem ipſum audio futurũ inter Legatos. Tu intereà, mi amice, eſto quem eſſe te expedit; id eſt, vir, & fortis. En palæſtra & arena, in quâ Deus ſpectandum te præbuit: exere inſitum tibi robur. Clama in Fortunam, Nihil agis: non ſi libertatem mihi eripias, ſed ſi ipſam vitam. Ignaui animi ad primum ictum concidunt: tu oſtende aliquid in te eſſe altioris auræ. Ego, imò nos omnes quotquot hîc, planè tui ſumus. ſi

* corpuſculum.

Digitized by Google

quid poſſumus, viam præſigna: inibimus, pænè dixerim, vel illam quæ fert ad Orcum. Tu intereà vale, & * Ἄλκιμος ἔσσ', ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ. VI. Idus Martij, ∞. IↃ. LXXXIIX.

Strennuus eſto, vt poſtuma te quoque ſæcula laudent.

EPISTOLA LIV. *Romam.*

HENRICO WILTZIO S. D.

GRANDIVSCVLVM interuallum fuit à te litterarum, mi Wiltzi. Accepi nunc demum, quæ te Neapoli fuiſſe nunciarent. Gaudeo, & gratulor vniuerſam hanc peregrinationem adhuc ceſſiſſe ex voto. Deus reliqua ſic ſecundet. quamquā quid reliqua? Deus te ad nos reducat, quod & ſuadeo & opto. Satis vſui datum, ſatis etiam voluptati: longior emanſio diſcrimen fortaſſe habeat, non fructum. Si patriâ decretum carere vobis, donec omnia hîc tranquilla: quando fiet? In omni Europâ turbas ſubſeri vides turbis. Tu nobis te redde, & componere ad hoc æuum: in quo ipſo minùs recto, viuere ſemper tibi ſit rectè. Externa iſta vis ſi nos cogat, malè agatur cum diuiniſſimâ illâ parte. At hæc talia coràm. Nam ego non conſilio, non auxilio vmquam deero: & amo vos qui apud me olim, vt ſi ex me eſſetis. Meus Pollio, vbi eſt? audio cogitare Viennam & illum tractum. Nolim. & ſi propior ſim, (quoniam verba noſtra neglegit) manum iniiciam huic erroni. Redite. in patriâ, apud parentes viuite, atque ita mihi valete. Ad Franc. Bencium ſcripſi ante menſes pauculos. O virum, quem ego olim & nunc amo! Frater mihi fuit, nec ſolui vmquam poſſit artus ille amor. Iam dotes in eo ſunt, digniſſimæ vel admiratione vel amore: quas tu coràm vides & guſtas. Da te viro. paucos meliores aut maiores dabit tibi ille tractus. Vale. Lugd. noſtræ, III. Kalend. Maias. ∞. IↃ. LXXXIX.

EPISTOLA LV. *Burdigalam.*

MICH. MONTANO.

IAM ſemel ad te ſcripſi, Vir Nobiliſſime: nec ſatis certum habeo, an litteræ ad te perlatæ. Interuallum locorum grande eſt:

Digitized by Google

eſt: & addo, quòd nihil hodie tam receptum, quàm fallere fidem. Iteraui igitur. & ſcire te hoc volui, cum gaudio me litteras tuas accepiſſe, & legiſſe cum voluptate. Diu eſt cùm te noui, nec noui: à mente & ſcriptis, non à corpore. & admiratus ſum (nihil hîc vanum) rectitudinem iudicij tui, eò magis fortaſſe quòd in pleriſque ſimillimum id meo. Nam fateor: in Europâ non inuêni, qui in his talibus ſenſu mecum magis conſentiret. Vtinam plura tibi ſcribere mens, aut otium! quamquam iſtud fortaſſe, non illa: quia auerſum te ab omni gloriâ video, etiam verâ. Non debebas. & habere in oculis ſi nō æternitatem temporum, at miſeriam hominum: qui talibus monitorum auxiliis omnino ducendi, fulciendi. Me valetudo prohibet ab iis, quæ vellem. tamen, vt languidi, conor & ſerpo: & neſcio quid in Politicis breui dabo, meo textu, non tamen filo. Videbis inter primos: vtinam & probes! De Galliâ tuâ & te videndo, quòd inuitas & offers: gratum eſt. ſed quî poſſum? valetudo me ligat: & ſi non illa, etiam turbæ. quas non effugiam, vt video, niſi in plenâ illâ libertate. Salue, vir nobiliſſime, ab eo, cui tu ſemper carus & magnus. Lugduni Batauorum, III. Kalend. Septemb.

EPISTOLA LVI.

MARIAE GORNACENSI, *Virgini nobili.*

QVAE tu es, quæ ſic ad me ſcribis? Virgo? vix facis fidem. Hæcne, non dicam lectio & ingenium, ſed prudentia & iudicium cadant in illum ſexum, in iſtud æuum? Commouiſti me virgo: & neſcio an gauiſus ſim ſæculi, an doluerim ſexus noſtri cauſſâ. Accedere tu ad nos vis? imò ſupra nos aſcendere. atq; ita facito, deo hominibuſque fauentibus: certè me. qui te ignotam amo; &, quem affectū paucis prębeo, miror. O mihi lucem, quâ te propiùs nôrim? non enim dicā probiùs. adeò ſatis te noſſe videor è pauculis ſcriptis, atque adeò vel ſine ſcriptis. Ex vno iudicio tuo, quod de viro illo magno feciſti, non ego de te iudicem? Non cadit hoc niſi in illū, illámve (tu ad cautionē hanc nos ducis) qui ipſe valdè magnus. Vt animam niſi anima nō capit: ſic

ſic ſapientem niſi ſapiens. Macta tu, & perſta in hoc ad Virtutem & Sapientiam gradu; tum etiam in illo iudicio, quod fruſtrà vereris vt mutem. Darem, niſi dediſſem. & vellem vberiùs: imò non vellem, adeò tu benignè id explicas & peritè. Intellegi ſæpè mihi detur à tali mente, loqui per talem linguam. Itaque ne me roga quid hîc caſtigem: hoc vnũ, quod rogas. ſiue etiam hoc alterum, quòd à me illuſtrari cenſes Græcas litteras Latinaſque. Cetera in parte amplector: hoc de Græcis, omitte. Candidè ego apud te candidam. videmus aliquid in Græcis, ſed haud multum ſupra vulgum: & ſatis mihi, ſi haurio ex eâ linguâ quæ ad animi aut ſcriptionis meæ vſum. At tu iam corrigenda ſeriò, audi. Peccaſti. quid ita non plura ad me libri tui miſiſti? Si piguit, cur non argumentum & materiem ſaltem perſcripſiſti? Curioſus enim ſum, vt ſciam (nouum monſtrum) quid paritura ſit virgo. Ad noſtrum illum amicum & tuum, vt appellas, patrem Mich. Montanum, ſcripſi ante menſem, miſi Antuerpienſi viâ: ſpero accepiſſe. Tu vtinam iſtas, & in iis ſpirantem noſtrum affectum! Vale, vale, æui noſtri (viue tantùm) vera Theano. Lugd. Batauorum.

EPISTOLA LVII.

IANO DOVSAE.

QVID in Bembi hiſtoriâ reprehendam, ſingillatim & diſtinctè vis tibi ſcribam. Eſtne, mi Douſa, tanti? aut an ego naturâ *φιλοψόγος? neutrum: ſed tamen quia valdè vis, age,

*Τοὶ μὲν ἐγώ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

*carpendi cupidus.

*Hæc tibi ego, tibi ego hæc valdè veraciter edam.

Stilus eſt quem reprehendo, ſupinus, languidus, & affectatâ imitatiunculâ fractus. Vt pueri pedes per delicias malè ponunt, & imitari vatias diſcunt: ſic iſte, cùm rectè ſcribere poſſet, maluit prauo elegantiæ ſtudio flectere orationem & eneruare. Magnos viros ea ætas ſub magnanimo Leone tulit: ſed quoſdam qui in puerili illâ hæreſi, vt religio iis eſſet ſcribere aut dicere aliud, quàm à Cicerone ſcriptum aut dictum. Inter eos Bembus. Itaque vniuerſa ſcriptio, compoſita & formata ad æuum priſcum: & omnia ſic de re Venetâ, quaſi de potenti illâ re Romanâ. Hoc fero. etiámne verba omnia ex illorum moribus tracta ad hos noſtros? & vbi ea non ſunt, neſcio quid pluriũ ambitu dictum,

quod

Digitized by Google

quod aſſequi debeamus diuinando? Hoc, vt mea quidem mens eſt, damno: & fallor, aut tu & viri omnes mecum. Ecce. *Patres conſcripti* ſemper, Venetorum Senatus: ipſæ Venetiæ κατ' ἐξοχὴν, *Vrbs*. anni numerati: non à Chriſto nato, ſed *ab vrbe conditá*. qui militiæ eorum Præfectus, * σεμνῶς vbique *Imperator*: etiam tunc cùm alienis auſpicijs ductuque militat, vt in bello Neapolitano Contarenus. Atque hæc inter minores noxias. Illa iam * γελαςὰ καὶ οὐκ ἀνεκτὰ: *Rex Vrbini, Rex Mantuæ, Rex Populoniæ, Rex Camertium.* Quid cenſes eum dicere? Duces. Atque item Ducatus ipſos, *Regna*. Quin diſertè etiam ſcribit, Gallorum regem ab Imp. Maximiliano impetraſſe, *vti ſe Regem Mediolani diceret*. Heu vanitas! quiáne Cicero nouitium hunc titulum non nouit, confundendi minuti iſti dynaſtæ fuerunt cum vero aliquo magnoque rege? Saltem *Regulos* dixiſſet, & ferrem. Ab eâdem mẽte & cauſsâ ſunt hęc: *Sophi Rex Armeniæ*, qui nobis Perſarum: *Rex Thracum*, qui nobis Turcarum. Tuam fidem, ſiue frontem potiùs, Bembe. ille tibi Thracum modò rex, cui bina Imperia ſubiacent, & triginta ampliùs regna? Nec in titulis ſolùm iſti luſus, ſed in nominibus ipſis. Quale illud de Ludouico Gallorum rege, quem *Aloiſium* (magis ῥωμαϊςὶ ſcilicet) vbique appellat: & alibi cum facetâ additiunculâ, *quem iſti* (qui iſti? barbari nos & inepti) *Ludouicum appellant*. Quid, quòd etiam in diuinis rebus hæc ſibi permittit? & Fides noſtra non niſi *Perſuaſio* illi eſt; Excõmunicatio, *Aquá & igni interdictio*: Peccata morituro remittere, *Deos ſuperos maneſque illi placare*. Ipſe Deus rarò in ſtilo aut animo: ſed priſco riſu, *Dij immortales*; idque in ſerijs maximè ſententijs aut rebus. Atque adeò, quod omnem ſtultitiam ſuperet, prudens ille Senatus Venetus ad Iulium Pontificem publicè ſcribit, *vti fidat dijs immortalibus, quorum vicem gerit in terris*. Felicẽ te gentis & patriæ, Bembe! quia ſi noſtrûm aliquis trans Alpes ſic ſcripſiſſet, profectò nõ tuliſſet impunè. Iam quæ periphraſes in eo & circuitus verborum? Senatus Venetus dono miſit Aloyſio regi Gallorum *Aquilas ſexaginta, ex earum genere quibus in aucupio vti reges conſueuerũt.* Quid Aquilas? Ita Falcones tibi dicere religio eſt? quâ tamen voce * Iulius Firmicus vſus. Accipitres igitur dixiſſes, vero magis etſi minùs auguſto verbo. Sed addis etiam *Reges* vti conſueſſe. Reges tantùm? rideo, & pergo. Scribis ibidem, *donatas regi pelles pretioſiores*,

* magnificè.

* ridicula & non toleranda.

* Romanè.

* Imò & inter cognomina priſca Romanor. Falcones.

tioſiores, canis ab ſummo inter nigrum colorē conſperſas, ducentas. Quæ iſtæ ſunt? Genettas dicis, an potiùs Zebellinas? Quin, malùm, exprimis: & res nouas nouo aliquo nomine dicis? Si puritati ſermonis tui metuis, adde, *vt vulgò dicimus*: nihil infuſcas. At illud ambiguum etiam nunc me habet, quòd Iulius Pontifex *Contareno, cùm claſſem Hoſtiam adduxiſſet, vini Corſi carros ſexdecim, boues ſexdecim, hircos genitalibus deſectis bis totidem dono miſit.* Qui enim iſti Hirci? maritíne caprarum per delicias in Italiâ exſecantur? an vis dicere Verueces? Quòd ſi ad Verba & Phraſes etiam venio: benigna hercules materia cauillorum. Ecce ſcribit, *Velle ſe hominem ſuum Byzantium mittere.* Iterùm: *Reip. hominem ad ſe miſſum.* quod nos diceremus, Actorem aut Legatum.

Turrim terream appellat, Propugnaculum ſiue aggerem è terrâ. quo exemplo? *Sumpti, Tumulti, Senati*, inflectit ad Plautinũ euum, cùm reliqua omnia minimè antiquarij ſermonis. *Neminem vnam partem muniunt.* pro, Nullam: quia Ciceroni alibi Nemo de fœmina dictum. *Proopidum* ſæpè, quod nos Suburbium: *Prodominus*, qui Vicedominus Venetis: itemque, *Proimperator*, & *Proordines*: putidè, vt ſentio, aut nouè. *Rebus ſuis veritus*, crebrò & ad nauſeã, pro Timens aut Diffidens: quia idem ille Cicero ſemel fortaſſe, Vereor mihi. *Senatus decreuit, vt eorum qui fortiter atq; amanter ad flumen Tarum contra Gallos remp. geſſerant, ratio haberetur.* Iterùm: *Præfectos, qui ſe omnes nec ſtrenuè nec amanter eo bello geſſerant, miſſos fecit.* Sæpiuſque. & illud *Amanter* inuitâ ſanè Venere amat. *Lauredanus naues onerarias quattuor ſecum afferens.* Hem! pro monſtro eſt. Attulit? imò adduxit. Tamen iterat alibi: *Legatus Baiazetis equum Patribus attulit.* γελοίως & ineptè, ſiue mari is venerit, ſiue terrâ. *Penſionem annuam, quam poſteri eius ſequerentur, Senatus inſtituit.* Imò, quæ poſteros eius ſequeretur. *Petunt, vt quò celeriùs fieri poteſt, viæ ſe dent.* Solœcum eſt, nec à Latio, ſed ab Idiotiſmo Italorum. Plura ſunt. cur ea colligam? Ipſe vide. & fateberis pleraque talia affectatè atque improbè ſcribi; certè indecorè. In pueris iſta vix ferimus: te virum, & in tam ſerio ſcripto, Bembe, deceãt?

— * ὐδέ τε σε χρὴ
Νηπιάας ὀχέειν· ἐπεὶ ὐκ ἔτι τηλίκος ἐσσί.

* *Neq; te oportet Puerilia ſectari. non enim vltrà talis es.*

At tu Douſa vale, & ſi quid temerè culpaui, mone. In Muſæo meo. H. III.

E P I-

EPISTOLA. LVIII.

HENRICO BORBONIO, PRINCIPI DOMBARVM.

ILLVSTRISSIME Princeps, noua & prædicanda hæc humanitas, quâ vltrò ad me ſcribis. Quis ego ſum? vnus aliquis è vulgo litteratorum. Tu quis es? inter Galliæ primos, regiâ ſtirpe, &, quod magis eſt, indole ac virtute. Atqui etiam amas me, & amicitiam meam (ita ſcribis) poſcis. Illuſt^me^ iuuenis, cõmutas nomina rerum. officium & cultum nos tibi debemus: amicitia eſt inter pares. Tamen & hanc, aut certè amorem, tibi ſpõdeo: qui ita me cepiſti, vt nihil magis in votis ſit, quàm palàm oſtendere hunc in te affectum. Natales tui ad magna te vocant, ingenium ad ſumma: ecce me non ſolùm approbatorem fautoremque tuæ laudis, ſed voce & ſtilo præconem. Deum ego quæſo, vti mentem hanc tibi, quâ ad optima optimosq. accenſus raperis, ſeruet; & te afflicto regno. quod niſi per eiuſmodi columnas ſtat, ruit. Illuſtriſſime Princeps vale. Kal. Auguſtis.

EPISTOLA LIX.

ABRAH. ORTELIO.

COGNATVM tuum, mi Orteli, modeſtiſſimæ frontis & animi iuuenem eò libentiùs vidi, quia litteras à te attulit: nec eas tantùm, ſed & munus. Adiunxiſti enim Tabulam Hiſpaniæ veteris, iucundam mihi & valdè opportunam hoc tempore, quo Liuium & bella Punica auditoribus meis publicè explano. Scis tu, quàm multa illîc mentio paſſim & bellorum in Hiſpaniâ & locorum. Itaque & gratias tibi habeo, & te planè hortor vt eandem operam in Galliâ etiam nobis præſtes. nam de Germaniâ, iam effeciſti. Tum ſi Illyricum voles, aut Græciam, aut Africam, iudicij tui eſto. Ceſſaturum enim te non eſſe, omnino mihi perſuaſi, præſertim cùm & grati labores tui ſint, & otio (rebus illîc tam quietis) iam abundes. Monauij amorem in me pridem noui, & nunc ex litteris eius recognoui. Oro, ſaluta amãter à me virum probum, doctum, & gratum mihi inter paucos. De Thraſeâ meo, tu & ipſe vrgetis. quid pollicear? aliud mihi nunc ſub

Digitized by Google

manu: & eo abſoluto, videbo quò me impetus, aut potiùs iudiciorum hæc aura feret. Nam, quidquid ego conſtans, tamen mi Orteli ægrè obduramus cõtra minutos iſtos & cottidianos morſus: præſertim vbi aliquid, quod tangere fines Pietatis videatur. Doctus ſcio, quid ſit irritare hos Cantharos: qui omnia peruolant, & olim etiam ad cælum. Noſti apologum. Nos hîc in otio, an in longum? nam minas iterùm audimus & apparatus. Deo rem committo, qui publica iſta ex ſui numinis & nominis gloriâ dirigat, & te mi Orteli ſeruet. Lugduni Batauorum, IV. Id. Decembr. ∞. IƆ. LXXXIIX.

EPISTOLA LX. *Amſtelrodamum.*

PETRO PAWIO.

QVIDQVID damnaturi me Stoïci noſtri ſint, miſeratus ſum & dolui duplicem tuum caſum. Illum de amiſſo parente: hunc nouum, de libris & ſcriptis. Ego ſcio quãtum vtrumque vulnus ſit, vtrumque expertus: & hoc poſtremum in noſtro animo valet, quod in multorum omnes Fortunæ. Nónne hæ diuitiæ noſtræ ſunt? ſuauia mellificia, è tot ſcriptorum floſculis confecta. Et multa, vt breuitas huius æui eſt, haud facilè refinguntur. Addo, quòd neſcio quomodo delectant nos iuueniles illi & primi noſtri labores, quos velut primitias libauimus & intulimus in arã hanc Muſarum. Me vndecimum iam annum carentem patriâ vides, itemq; agris & opibus, quas mihi Deus modicas, ſed ad meum vſum vberes dederat: tamen mihi crede, nulla iactura propiùs mihi cor tetigit illâ librorũ, quam feci in Louanienſi vrbe. Subitò enim abeundum fuit, & niſi ſic abiſſem, numquàm abiſſem. Tuas miſerias narras, inquis: ſic me ſolaris? Ego verò, mi Pawi, vel ſic. Parentem alterum amiſiſti: ego vtrumque. Libros naufragio: ego, quod magis mordeat, furto. Quid tibi igitur eximium euenit, quod eximiè doleas? Fero meum caſum, quem non muto: tu quoque fac, hoc exemplo. Vis communia illa me dicere? Hominem te eſſe: Euenire hæc in vitâ: Deum voluiſſe: Dolendo nihil te profecturum? Hæc omnia veriſſimè poſſem: ſed ſubijci ea tibi à te ſcio, aut certè ab ijs qui apud te. Ego ſimpliciter & pro amico ago, & hortor te ad incommoda pari mecum

mecum mente ferenda. De munere tuo apud nos moneri nolo. ſemel dicam, quidquid mearum virium erit, faciam: etſi nihil, in re quæ alieni arbitrij eſt, polliceri poſſum de effectu. Iudicium meum & commẽdationem largiter habebis. Vtrumque auunculum tuum amicè à me ſaluta: & Henrico hoc ampliùs nuncia, benè redditos mihi nummos, quos Hamburgo acceperat: etſi puto eum id ſcire. Vale. Poſtrid. Idus Nouemb.

EPISTOLA LXI. *Lutetiam.*

IACOBO AVGVSTO THVANO.

DIV, mi Thuane, ſiluiſti; nec eò minùs tamen, vt ſpero, amaſti. Spero? imò video, cùm ex epiſtolâ tuâ amiciſſimè ſcriptâ, tum ex munere quod beniuolè adiungis. Amo illam, & hoc laudo: argumento eximium, tractatu arduum, & in quo verè alti atque acris ingenij tui ſignum. Perplexa illa & breuia, tam aliena non ſolùm à ſermonibus noſtris, ſed à moribus, vertere magna laus ſit: quid carmine & verſu illigare? & id dilucidè atq; eleganter? Non blandiar. ſed, mihi crede, rem magnam confeciſti, inuidendam celeriùs quàm imitandam. Nobis humilior per hos dies labor, in additiunculis ad Commentarium Cornelianum. *Curas Secundas* appellaui, ab ipsâ re. Velim non videas ſolùm, ſed cenſeas: quoniam illud cuiuſuis eſt, hoc verè amici. Cuiacius ille magnus éſtne apud vos? ego ita accepi. Si eſt, eius cauſsâ nihil doleo: ſed perijt illa, cui ipſe anima, Schola Bituricenſis. O virum, quem miror, quem amo, quem vtinam complecti mihi fas ante exceſſum! Scaliger quid? valere intelligo, ſed ceſſare. Non ſic oportuit ingenium natum ad tam magna. Si piget huius ſæculi (nec immeritò) at cogitet natorum natos. Res apud vos, vt audio, mirificè calent. Si vera adferũtur, nihil inuidebimus veſtræ quieti. Nos Velleium, Florum, Liuium ordine cogitamus: deus mihi vires, & ô vtinam copiam iudiciorum veſtrorum! Nam hîc ego in ſolitudine: vna vrbs veſtra abundat ſupra reliquam Europam. Librum tuum, quod volueras, miſi ad I. Druſium. reſponſum ecce habes. Ecquid tu, ecquid alij veſtri parent, velim ſcire: ſi quid tamen per has turbas. Vale. Lugd. Bat. III. Non. Iun.

EPISTOLA LXII.

THEODORO CANTERO.

QVOD ſilentium excuſes apud me, mi Cantere, nihil eſt. Siluerunt tuæ litteræ? at non amor: quem viuere in te ſcio & ſpirare. Quòd tamen occupationibus meis id adſcribis: nolo. Cantero meo non ego ſemper vaco? verè dicam. tua probitas & modeſtia, in litteris ſtudium, in litteratos amor, admiſſionem tibi tuo iure apud me dederunt inter primos amicos. eaq́ue vtere: numquam non Lipſius tibi patet, leuato, vt ſic dicam, velo. Iuuenalem quòd doceri totum à me velles, & probas quæ in eo lêgi, gaudeo: ſed vereor vt id ex omnium guſtu ſit, qui volunt Hiſtorias & alia (vt cenſent) magis ardua, à me legi. Ego tamen ſcriptorem eum inter apprimè vtiles numero, & dignum ſerio interprete & accurato. Itaque occaſione captâ Satyram vnã publicè prælêgi, ſed extra ordinem * ϗ ὡς ἐξ ἐπιμέτρου. Siquid vltrà tẽtabo, vtar libro quem mihi offers: etſi ipſe bina exemplaria habeam ſatis proba. Sed tu quid agis? nouũ aliquid cogitas? an Arnobium refingis? Colligo enim ex epiſtolâ tuâ nec hanc quidem curam te poſuiſſe. Cupis vt ad Cuiacium ſcribam pro Excerptis exemplaris Regij: quod factutũ me polliceor primâ occaſione. Ceterùm in republicâ an apud vos quies? ita videtur. Vtinam & concordia cum finitimis prouincijs, ſine quibus firmũ nihil eſſe vobis poteſt contra hoſtem. Benè, quòd ille alibi diſtringitur, eoq; ſimultates exercere vacuum nobis fuit. Claſſis illa magna ab Occidente, nunc apud Orcadas ſtare dicitur, exſpectare ventũ quò redeat ad incœpta. Videbimus quò recidẽt magni iſti & planè regij conatus. Latrocinia adhuc fuerunt, nunc bella. Heus tu, audiſtin' captiuum Hagę Hiſpanum Doctorem Medicum eſſe, virum litteratum (mirare in Hiſpano) Latinè diſertum, carminis etiã pangendi nõ ignarum? Is ad nos ſcripſit, & ſubleuari miſeriam ſuam cupijt, vt conſecranei eorumdem ſtudiorum. Fecimus in parte. Vale mi Cantere. Lugduni Batauorum. Poſtrid. Kal. Septemb. ∞. IↃ. LXXXIIX.

* *velut additamentũ, & ſupermenſum.*

EPI-

EPISTOLA LXIII.

IOSEPHO CONSALVES *Doct. Medico.*

ALTERA ſcriptione me occupas, priuſquam priori reſponderim. Et cur ſilui? non tui contemptu, aut negligentiâ: abſit. ſed quia ipſe venire Hagam parabam, & in ſermone vberiùs liberiuſque tecum agere, quàm litteris poſſem. Id conſilium meum euectio veſtra ſubita impediit: & priùs audiui Medemblickę vos eſſe, quàm ituros cognouiſſem. Excuſa ergo ſilentium à cauſsâ iuſtâ. At nunc ſcribo, & te, mi Ioſephe, per deum & per ſalutem tuam rogo, vti animum attollas contra Fortunæ vehementem hunc ictum. In carcere es, à tuis & à patriâ remotus: quæ grauia eſſe fateor his, qui parùm exploratos habent caſus & res humanas. Te quid hîc fugiat? ſi vſu non didiciſti, quàm fluxa & caduca hæc omnia noſtra, imò & nos ſimus: hauſiſti certè è litteris, & illæ tibi millena exempla ſuppeditârunt caſuum ſimilium aut grauiorum. Tricæ & ſpinæ, hæc omnis vita: & falleris, ſi quæris in eâ gaudiorum flores. Noſipſi, quid?

Vt herba ſolſtitialis, paulliſper ſumus.

Abeunt hæc vana, & nos abimus: nec quidquam firmi, niſi in firmo illo loco. A Platone tuo didiciſti, * παρεπιδημίαν τινα εἶναι τὸν βίον. Hæc cogita. & propriè ad tuum caſum, aſſiduum & pænè ſollennem hunc eſſe fortunæ ludum. Quid crebrius in omni memoriâ quàm carcer? quæ conditio aut ordo ab eo liber? Nobiles, ignobiles; ſeruos & reges accepit, & capiet. Perſeus ille Macedoniæ rex, ſceptro ſimul & libertate ſpoliatus, ſpiritum non traxit ſolùm in carcere, ſed effudit. Idem Gentio, Iugurthæ, Ptolomæis aliquot euênit. &, ne ad vetera te mittam, tua gens, illi ipſi Hiſpani, regem Galliæ Franciſcum in cuſtodiâ habuiſtis; & reges Mexicanum & Peruanum etiam in vinclis. Heu ſortem humanam! naſci, dolere, mori. Et tamen felices inter omnes miſerias, hoc vno Chriſtiani: quòd via nobis per hæc ad aliam vitã, in qua gaudiorum nec modum vllum eſſe ſcimus, nec finem. Huc adſpiremus, hæc ſpernamus: & vocem illam ex pectore efferamus, *Diſſolui velle, & eſſe cum Chriſto.* Mitto ad te libellos noſtros de Conſtantiâ, quos petiiſti: magis tamen ad Sacros libros te horter, è quibus

* *peregrinationem quandam eſſe hanc vitam.*

Digitized by Google

quibus vera ſolatia petas omnium malorum. Mittam ad te Biblia minuſcula, vti cupis, quumprimùm nanciſci potero. Nam Antuerpiâ peteda ſunt: quoniam hîc inopia eiuſmodi exemplarium. Vale Clariſſime Doctor, & confide. Viuit Deus. Lugduni Batauorum IV. Eid. Nouemb. ∞. IↃ. LXXXIIX.

EPISTOLA LXIV. *Hagam.*

MICH. HVRALTO HOSPITALI.

TVNE ad me vltrò non ſcribis tantùm, ſed & venis? tu ille maximi viri magnus nepos? O mihi iucundum lectu Hoſpitalis nomen, quod niſi iure quodam ſanguinis ferres, poſſes ſimilitudinis & exempli. Scripta illius per te edita, dudum vidi; & habeo (certũ me ſcito dicere) vt Homeri libros rex ille Magnus. Litteratius aliquid edi fortaſſe potuit, & poterit; nego quidquam litteratius & prudentius ſimul. Pulchra hæc coniunctio, & quæ niſi ſit, abite qui in ſtudijs quæritis ſolidã & veram laudem: me iudice non feretis. Quòd amanter Hagam vocas, imò lictoribus miſſis pænè ducis: ignoſce ſi non pareo. parebo. Nam dies Mercurij, qui feriatus nobis eſt, niſi quid interuenit, tibi me ſiſtet. Ita dico, non vt occupationes excipiam aut talia impedimenta: ſed vt vnicum morbum. qui etiam à vadimonio, vt ſcis, excuſat. Ego autem iam annos aliquot neſcio quomodo non tenui ſolùm, ſed incertâ valetudine: nec quicquam promittere de me non dicam in diem poſſum, ſed in horam. Tamen fauebit & faciet Genius meus, ſpero: eò magis, quod non ad ſeria vocor (cũ Teridate quid mihi?) ſed ad riſus & Plauti mei ſales. O te virum argutum! qui vidiſti, quo vno poſſim capi. Veniam, veniam, & hic mecum. Vale. III. Non. Septemb.

EPISTOLA LXV.

FR. RAPHELENGIO *Filio* S. D.

CARMINA tua de me legi: proba & arguta. & in quibus hoc vnũ moneo, vt videas ſic me deinceps laudes, nequid offendas eos apud quos viuis. Tẽporum non ignari ſumus: cum quibus pugnare te nolo, etſi haud ſeruiliter ſeruire. Apud te & interio-

interiorem tuum animum liber eſto, recti iudicij & ſenſus: in ſermone interdum tempera, nec offende qui poſſunt offendere. Sapientia vera firma eſt,non tamen elata: non timet pericula,ſed nec prouocat aut laceſſit. Aſcanij illius apud poëtam iuuenilis nimis ardor eſt, qui

Optat aprum, aut fuluum deſcendere monte leonem.

Non ita nos. qui abundè fortes ſumus ſi excipimus, non etiam incurrimus in diſcrimen. Plura vellem, non vult hoc æuum. Senecæ Excerpta tua accepi: & erunt vſui, ſi deus volet. Nam ego amo & adiutum ſeriò volo ſcriptorem illum,pręceptis optimum ſi non vitâ. Quamquam in ipsâ vitâ,ſi conſideras,præponderant vilibus aut ſeruilibus, recta eius facta. Certè extremus ille Actus ſi in fabulis poſcit palmam: laudabilis valdè in iſto. Iure doles & culpas,quæ ad Polybium ſcripſit, vt opinor, exſul. Quid facias? verè tunc iacuit: nec credam animo eius plenè adhuc impreſſum à Sapiētiâ robur. Ego non tam miror ſcripſiſſe ea hominē,quàm indignor edidiſſe. Quiddam temporibus ſępè damus,ſed furtim & apud vnum alterúmve: quod nō niſi propudium aliquod hominis diuulget. Sed de iſto aliâs, & fortaſſe ad ipſum. Eſſe qui opinionem tuam fefellerint in amore & honore litterarum: non miror. Per bella ciuilia non ſpirant Muſarum venti. Tamen,mihi crede, illæ viuent,& in portum venient inter medias turbas & naufragia multorum. Tu eis adhære, & Pietati ac Virtuti inprimis: ſine quibus nec verè honeſtus vmquam eris, nec Meus. In nummo Orteliano (frater tuus me conſuluit) nihil video,niſi ipſum ſciam & quę adiuncta: id eſt,quo tēpore, quid ſymboli.&c. Lugd. noſtræ, IIII. Kal. Nouembr. ∞.IↃ.LXXXVIII.

EPISTOLA LXVI. *Burdigalam.*

PETRO BRACHIO.

LITTERAS à te accepi, mi Brachi, benè amicas. Etiámne amor ad me penetrat è locis tam longinquis? nec tamen de te miror, qui totus es ipſe Amor, ſed fidus ille honeſtusque. Ita me Fama & tui ſimiles ametis, vt cor mihi tetigit tam pius ille tuus in tuam affectus. O exemplum in omni æuo rarum! & magis in iſto, quo non ſolùm deſijmus laudanda facere, ſed etiam

Digitized by Google

laudare. Liuor & obtrectatio paſſim, bonorum operum impedimenta aut venena. Quid tamen te morentur? qui vitæ delinimenta proijcere & conculcare potuiſti, nónne facilè iſta? Mihi conſtantia tua admirabilis eſt, amicitia grata, ſcripta nuper viſa & probata. Nam tulit ea ad me noſter Douſa, quem nihil eiuſmodi florum, quos Muſarum vſpiam hortus alit, poteſt fallere. Tu verò ſalue poëta, non poëta: ingenio talis, moribus iuxta Socrates omnes aut Catones. Ab eius filio habes carmen quale petijſti. Cur non à me? iuro ſalutem meam, ab aliquot annis nihil tale iam ſcripſiſſe, & vix poſſe. Morbi quid habeam, tenes: & quàm non per eum alacris animus & poëtaſter. Ignoſce. volui, ſed hoc tantùm. Tamen aliàs videbo, & ſiquis etiam halitus me adſpirabit ex illo veſtro & veteri meo fonte; ſeruiet cæleſti tuæ AMATAE. Nunc feſtinabat Faiius Hoſpitalij magni nepos, cui litteras has dabam. Vale, & qui conſtantis amoris exemplum es, conſtanter etiam me ama.

EPISTOLA LXVII.

IANO LERNVTIO.

LITTERAS tuas ad Coluium vidi, non ad me: nec indignor. Illud indignor, quod tamdiu in triſtiſſimo illo ſquallore ſedes, & nonnullâ tuâ culpâ. Quid exſpectas? liberari * ἀμισθί? numquam fiet. Scribamus omnes, & ad omnes: numquam niſi minis extis placabimus tuum illum Ditem. Fuge, fuge, ab Acheronte: præſertim cùm de Irenes acceſſu nulla vltrà ſpes. Decedet aliquid rebus tuis. Vbi ſapientia? hoc ſcilicet mauis, vt tibi? Pereant illa omnia, dum ſaluus nobis noſter Lernutius. Quamquam nonnemini, quem non nomino, exigua ſit è magno metallo illa raſura. Sed qualiſqualis, ferenda, ſubeunda. Aliâ viâ qui effugium tibi eſſe ſuadent, non ſuadent vt amici. Torqueor cùm hæc ſcribo. Túne illis aliquid credis, quibus nequid ego crederem, tu mihi primus auctor? Sperne, & ſape. Litterulas cogitas, & noſtras deas. valdè ſcilicet gratioſas apud illos * ἀγροιοφώνυς & militares. In pretio pretium eſt, mi Lernuti: & cetera in fronte grata ſunt & verbis. Verba ego tibi non dabo. ſiquid poſſum, non pete, ſed iube: ſiquid non poſſum, abſtine tormentum mihi dare, cui hoc

* ſine pretio?

* agreſtes.

ſatis

ſatis tormenti, quòd tu tamdiu in tormento. In Rogerſio ſpecula aliqua erat: ille nunc in Daniâ. Ad Tho. Heneagium bis ſcripſi, ſine reſponſo. Præfectus Brielanus, & per eum rogatus Vliſſinganus ſcripſerunt; ſed non alio effectu, quàm vt meliuſculè habereris. Ipſe mihi Brielanus coràm dixit (probè autem nouit hominem) precibus aut interceſſione ſolâ numquam te liberandum. Habes meam ſententiam. vtinam ad eam tua inclinet, & omittas aliquid ſiue de conſtantiâ illâ tuâ, ſiue de rigore! Quod mihi, hoc amicis & notis omnibus tuis videbatur. Ciſtas & quæ in ijs, confecto rerum Indice, traditas ſcito Sayonio cognato tuo. ille porrò miſit, quò debuit: & credo, iam appuliſſe. Nos cùm certum aliquid in rebus noſtris ſtatuerimus, te non celabimus. Vale. & illinc euade, ſi nos valere vis. IV. Idus Septemb. ∞. IↃ. LXXXIIX.

EPISTOLA LXVIII.

THEODORO LEEWIO.

De ſilentio ne excuſa, aut me accuſas. Nónne & ego ſilui? Sed profectò, quod aliâs ſcripſi, ſerius & fortis iſte amor delectatur quidem fomentis litterarum, ſed & ſine ijs viuit. Noſter, vt ſpero, æternùm. Cogitatio eum paſcit, cùm non ſermo. De pede tuo moleſtum mihi audire: idque ex meo ſenſu. Nam ego eam partem tam caram, quàm ipſum caput habeo: cũi vita ſedentaria, non ſit vita. Scis quàm ambulatione delecter & motu. Cura eam igitur, ſed lentè & molliter; quia nerui reduci ad officium volunt, non cogi. Filium tibi agnatum ex animo gratulor. deum precor vt is tibi heres ſit non opum magis, quàm animi & virtutum. Creſcat, creſcat. Ego illum & te videbo, cùm primùm ſe aperuerit & diffuderit ſtricta hæc aura. Nónne in mediâ hieme etiamnunc videmur? Quòd catellum illũ nuper mihi viſum & ſimul amatum offers: agnoſco amorem. Accipio: & habeo pro munere magis mihi caro, quàm ſi gemmas à te vel aurum. Non rideo. amaui à puero totum hoc genus, & video idem feciſſe præſtantes aliquot animas ab æuo priſco. Telemachus ille Homeri in concionem etiam vênit, canibus duobus aſſeclis; & Patroclo fuiſſe nouẽ * κύνας τραπεζῆας, idem vates tradit. Non enim ad ve- * canes menſarios.

Digitized by Google

nationem ſolùm aut Dianæ ſtudium : ſed ad voluptatem & tutelam habebant.

Hæc leuiſomna canum, fido cum pectore, corda.

Ad ſummam, mitte, ſed per fidum aliquẽ : ego eum paullò ampliùs amabo, etiam tuâ mittentis cauſsâ. Sed bonâ fide, vxorcula non ringitur? carere eo poteſt, aut vult? abſit vt iratam habeam tuam Iunonem: quamquam ea tam mitis, vt neſciam an habeat bilem. Sed eâ lege tamen mittito, ſi volet illa. De rep. noſtrâ non vanè aſſeris pendêre eam ab alienâ. Ita eſt. in Galliâ certamẽ noſtrum cernitur: & qui ibi exitus, exſpectandus & nobis. Vt cymba magnæ alicui naui annexa, ita nos Galliæ ſumus, imò pleraq; adeò Europa. Exſpectemus euentum fortes, erecti, & ſi volumus numquam ſerui. Poëta Ennius olim egregiè:

Ea libertas eſt, qui pectus purum & firmum geſtitat.
Aliæ res obnoxiæ nocte in obſcurâ latent.

Tale pectus induamus, non concutient nos omnia humana. Vale, & vxori tuæ ſalutem dicito, puſionem etiam tuum à me ſuauiare. Lugd. Batauor. VII. Kalend. April.

EPISTOLA LXIX. *Lutetiam.*

FEDERICO MORELLO V. C.

TVNE ille es, mi Morelle, qui amicitiæ meæ fores ſuauiter pulſas? ades, ades. nemo hoc anno gratior mihi hoſpes. Præſertim qui Florente illo comitatus ad me venis: quem quis excludat, niſi quem Gratię & omnes Muſæ? Nam profectò illud Siculi vatis in eum conuenit

——* *χαρίτων ἱερὸν φυτόν.*

** ſtirps ſacra Gratiarum.*

Deus bone, quàm me delectârunt illa Tragica eius ſiue Comica! Altera res tentata magno noſtro Scaligero, altera nec illi. Gratulare viro. cuius ego labori faueo, & maximè argumento. O quando nos & vos inuiſet candida illa Diua? Si quando; certè ego recto pede ad vos, mihi populariter tam amicos. Libellos epiſtolæ tuæ adiunctos percucurri: ſed hoc tantùm. nam herè demum accepi, cùm in viâ diutulè hæſiſſent. Amaui & exoſculatus ſum tuum iudicium in Thebaïde, quam voluiſti etiam producere in illud Europæ theatrum. Age, age, ſic oportet: inſerere inquam iuuen-

Digitized by Google

iuuentuti non ea quæ probantur maximè, ſed quæ probanda. Certè illa fabula ſublimis & ætherei ſpiritus eſt, & ſoni in verſibus ſupra omnes tubas. Tu, qui legiſti, agnoſcis. Notas ad eam Florentis vidi, & amaui. Cui à me dicito, ſcriptum illum vnà tecum non in externo & ambitioſo iſto amicorum albo, ſed cum paucis * ἐν ταῖς φρενῶν δέλτοις. Qui quòd elogia aliquot tam amica mihi tribuit: quædam non agnoſco, in quibuſdam nec ignoſco. Iraſcor in illo ad Thebaïdem, quòd me Prætoris magni loco habet, ſe nec lixæ. Apage immodeſtam hanc modeſtiam: & ita me nôrit atque æſtimet, vt etiam ſe. Eiuſmodi viri (non ſinuoſo pectore hoc dico) magnus honos mihi, ſi non aſſeclæ mei, ſed collegæ cenſeantur. Illa iudicia eius de Scaligero patre caſtigatiora, & planè ex meo ſenſu. Laudabilior ipſe apud me, ob eas laudes. Nam quod de Tullio dixit vetus magiſter, *Profeciſſe multum cui is placeret*: ego veriùs, Magnum eſſe, cui Iulius iſte magnus. Cuius ego vitam iamdiu haueo mittere in ſcripta, ſi aliquod mihi auxilium ab ijs qui interiora & minuta illa vitæ nôrunt. Nam maxima nobis patent, mirâ & ingenioſâ de ſe alibi atque alibi ſcriptione. Tu mi Morelle, vt claudã & coërceam animum nimis ſe diffundentem, me amare perges, vel conſtantiæ tuæ cauſsâ: ego quidem te ſeriò, per veſtigia Turnebi noſtri & munera euntem ad illud ipſum veræ gloriæ culmen. Lugd. Bat. VI. Id. Decemb. ∞. IↃ. LXXXVIII.

* *in animi tabulis.*

EPISTOLA LXX.

HADRIANO SARAVIAE.

QVOD ſiluiſſe me ſcribis, miror & doleo: cùm plenè & ſeriò reſponderim ad priores omnes litteras tuas. Quas ab aliquo iam interuallo nullas vidi, præter has querulas & breues: ſed ideò mihi gratas, quia tales. Niſi & me & mea amares, non querereris de officij huius intermiſſione. Illud grauius, quòd de morte filij tui (heu vnici) ſcribis: in quo, numquam ex animo gaudeam, niſi ex animo ſum triſtatus. Amabam modeſtiſſimum ingenium, nec vltrà laudandum, ne deſiderium & cauſſas dolendi tibi augeamus. Scis communem legem, Dei ab æterno decretum, & alia quæ alij hauriunt à tuo fonte.

Hæc ipſe tibi nunc inſtilla. Imus hùc omnes, mi Sarauia: nec ſeiungimur, ſed leuiter alter alterum anteimus. O beati, qui in beatâ illâ metâ! nam hîc etiam in optimo ſtatu, quid niſi miſeriæ? quanto magis in his publicis Europæ ruinis? Nam mutari eam totam & inuerti, nemo prudens non videt. Cenſebam Politica noſtra poſſe me mittere ſub hoc tempus, trina aut quaterna folia etiamnunc reſtant. Firmioris attentique iudicij Lectoribus probaturum me id Opus ſpero, numquã ijs qui peruolant, & inſtar apum ſcripta ſaltem delibant. Thomam Heneagium à me ſalutes velim, virum Muſis & mihi valdè carum. III. Kal. Sext.

EPISTOLA LXXI. *Antuerpiam.*

FR. RAPHELENGIO *Filio.*

SENECAM tuum ſub veſperam accepi, & eum ipſum ad lucernam libaui. Placet ſeriò: perge, perge. Malè cœpiſti, ſi hîc deſinis. Saliuam tantùm, quod dicitur, nobis mouiſti; exple deſiderium vberiore aliquâ mẽsâ. Quid tam proprium huic ſtudio, quod auum tuum immortalem reddidit, quàm Critice? quam ſi adiungis iudicio, vt cœpiſti, & opportunè: non rem ſolùm magnam feceris, ſed famam. Neutram harum contemne, etſi aliquid ante eas pone. In poëtis alijs velim te ſimile aliquid aggredi. an in Iuuenale? iuuabo: aut in quocumque alio, quem leges. Nam hoc Poëtices ſtudium, & in eâ emaculandâ labor, non dedecet hanc ætatem. poſteà ad grauiora te ducam. Hortamina quæ nuper ad te ſcripta miſi, credo legiſti & imbibiſti. O vtinam! vtinam erigas, inquam, te, & vno certoque tenore eas, alacer ſemper & vegetus, quid non effecture? Velim ad me ſeriò & liberè ſcribas, ſiquid eſt quod te mordeat aut abſterreat. depones in fidum & amicum planè ſinum: nec id tantùm, ſed etiam auxiliatorem. Nam ego te, mi Raphelengi, quamdiu ero, non deſeram: & iuuabo conſilijs, & quâ aliâ re potero. Confide: cum leni non medico ſolùm, ſed amico tibi res erit: indica ſiquid eſt morbi. Spero ſanè nihil eſſe, & ſcio cauſſam tibi non præberi ab Auo, qui te amat vt ex ſe natum, non vt nepotem: tamen cùm interdum iacere te ex litteris tuis intellego, ſuſpicor neſcio quid non eſſe ad tuum ſenſum. Æuum & mores illos noui. torquent? indica: ſi

Digitized by Google

ca. ſi concoquere non potes, ſubueniet * ἐπιδημία. Ego ſcio non omni ingenio cõuenire, quod Homerus Marti ſuo aſſcribit, * ἀλλοπρόσαλλος. Reperiemus quod ex vſu tuo fiat, & cum gratiâ tuorum. Deum rogo vt te firmet, iuueniles leueſque animi motus tollat: quibus ſubijci te non ignoras, & vincere eoſdem debere ac paullatim atterere, hoc quoque non ignoras. Vale. Ex vrbe noſtrâ veteri. VI. Id. Nouemb. Optimo Ortelio ſalutem. Nos è Nundinis nec litteras, nec Catalogum. ſatin' ſeriò veſtri nos curant aut cogitant?

* peregrinatio.
* huc illuc ſe flectens.

EPISTOLA LXXII. *Francofurtum ad Oderam.*

FRANCISCO HILDESHEIMIO.

Tam benigna tua ſalutatio meritò litteras meas elicit, etſi breues. Multa mihi tribuis, Vir Clariſſime, ſed vereor vt amore inductus, qui in hanc laudis partem nõ bonus iudex. Ego te amo ob amorem, & ſeriò deinceps cenſeo inter meos. Quòd ſi in Germaniam aut loca propinquiora vnquam venero (ita autem ſtatui:) crebrioribus iſtis litterarum alloquijs fouebitur amicitiæ hæc herba. Sin hîc manſero; profectò id arduum in tanto interuallo. Rari à nobis homines illuc, niſi ad mercatus Francofurtenſes: nec ij ſemper certi. De Plinij loco eruditè diſſeris, nec quidquam addidero aut mutauero in tuis dictis. Macte! virum te eſſe video, quales in illo orbe pauci. Sed, niſi fallor, breui eas quoque oras illuſtrabit melior hic Phœbus. Vale. Lugduni Batauor. Poſtrid. Kalend. Sextil.

EPISTOLA LXXIII. *Antuerpiam.*

CHRIST. PLANTINO.

Mi amice, nulla vnquam epiſtola tua aut gratior mihi aut grauior fuit hac poſtremâ. Languidâ manu ſcriptionem tuam nimis exoſculatus ſum, & ſeruabo pignus fidiſſimi inter nos amoris. at dolui in tuâ afflictiſſimâ * valetudine, quam tamen mens mihi dictat & præſagit iam eſſe meliorem. O Deus, & tu, facite me cõpotem huius voti! Aliud nihil ſcribo, niſi hoc. quicquid à me factum voles, etiam cùm me præcedes & in vili

* Quæ illi poſtrema.

hac

hac terrâ non eris, impera: non viuum magis amaui, quàm poſteà verè viuum amabo. Salue, Salue, Salue.

EPISTOLA LXXIV.

FRANCISCO RAPHELENGIO *Filio.*

CERTE, mi Raphelengi, triſti núncio percuſſi ſumus, triſti: nec cuiquã veſtrûm qui ſanguine iuncti eſtis, aut in amando ceſſi, aut nunc in dolendo. Amiſiſti tu auum optimum, alij patrem, ego amicum, ſanctum nomen & rarum hodie in terris. Heu mi Plantine, quis mihi poſt te alter? nemo: nõ magis quàm ante te talis quiſquam fuit. Beatum quidem te, qui extra præſens & imminens omne diſcrimen, extra moleſtias, quæ ſenile etiam caput tuum circumſtabant: at nos voluimur & reuoluimur in medio æſtu. Tu mi fili multum amiſiſti, in omni fortunâ tuâ conſilium, ſolatium, opes. Amabat te, hoc ſcio. Sed feramus, & illius maximè exemplo (in quo enim hæc virtus clarior?) prompti volenteſque ſequamur magnum illum Deum. Scripſiſſem ad Moretum & heredes, ſed ita me ſalus amet, vt ego minimè aptus ſum ad ſolandum. Non quia iaceam (hoc dedecus Conſtantiæ noſtræ non imprimam) ſed quia haud ita firmiter ſtem, vt erigere aliòs poſſim. Vacillo ipſe, & rationum itemtidem fulcro me ſuſtento. Ad te nuper breuiter ſcripſi de Italiâ. nunc hoc addo, omnino ad nos venias, priuſquam in alterutram partem aliquid decîdas. E re tuâ erit: nec quicquam ſuadebimus, non dicam præter vtilitatem, ſed fortaſſe nec tuam voluntatem. Ades. Poſtrid. Idus Iul. ∞. IↃ. LXXXIX.

EPISTOLA LXXV. *Romam.*

FRANCISCO BENCIO.

TANDEM, tandem, vnas à te litteras. Nam & ego ordiar à querelâ. Tu ne miſiſſe quidem fateris: ego ſcripſiſſe seriò me teſtor, ſed tamen fruſtrà. Quæ autem mea culpa eſt, ſi homines parùm fidi hodie aut diligentes? Ego te, mi frater, diligo: & numquam ſuauiſſimam illam conſuetudinem noſtram ruminor, ſine interioris animi motu. Tuæ litteræ me excitant, & velut adſpirant

Digitized by Google

adſpirant in hoc languore noſtro vitalem aliquam auram. O terra, ô viri! vtinam per vires aut tempora vos reguſtem! Sed ego, mi Benci, inclino, non tam æuo fractus (eâ parte adhuc vireo) quàm lento & neſcio quo inteſtino morbo. qui tamen vitæ officia atque ipſa ſtudia leuiter interpellat. Vos iacturam ante biennium in Mureto feciſtis: cuius Senecam, extremum opus, etſi non confectum, probamus. Orationem tuam in eius funere, & quidquid tuum, vidiſſe velim. Raròad nos veniunt melioris cæli illæ deliciæ: & poſſunt tamen per Plantinum. Ad eum virum mitte, quidquid ad me voles: & inprimis (per ſacrum illum Amorem te rogo) ſi quid editum à te, aut edendum. Cenſuram vis? libera erit. Laudes? effuſæ. nec alius hodie id fecerit magis ex affectu. Amo, amo, primos illos meos ignes, & in iis puriter liqueſco. Illuſtriſſimum Sirletum ſupereſſe apud vos gaudeo, columen perfectiſſimum virtutis & doctrinæ. Fuluio Vrſino quid ſit, quid Latino Latinio optimo ſeni, gratum ſi per te ſciero: & ſi à me eos ſalutabis. Edidi quædam nuper, ſed leuia, nec nunc mittenda. Vale, & me ama tui & probitatis amantem. In Bat. prid. Kalend. Septemb. ∞. IƆ. LXXXIIX.

EPISTOLA LXXVI.

GERARDO TVNINGO.

AD litteras tuas, mi Tuninge, breuiter reſpondeo: & hoc ipſum amoris eſt, quòd reſpondeo. Nam etſi vis illa morbi me reliquit, tamen languor & debilitas manet: nec mens aut manus ſatis apta ad ſuum munus. At ego te ex animo amo, & creſcenti virtuti tuæ faueo: eoque expreſſa mihi hæc ſcriptio, eius iudicij mei index. In foro verſari te iam credo: & quamquam res nondum calent (tempus iſta adfert) tamen carceres tibi aperti ad curſum. Stadium hoc ſub initia moleſtum & arduum fortaſſe videbitur: dies molliet, & ſcopus qui tibi in oculis eſſe debet, cum Lucro Honor. Dignitas enim & ſplendor plerumq; ab iſto campo. Ego ad amicos meos cùm ſcribã, non deero te commendare de eâ notâ quâ te noui. Tu confide. ſponſor ego tibi, ſi perges hac Virtutis & Modeſtiæ viâ, quâ cœpiſti, de optimo ſucceſſu. Vale, & duo illa, ac me vnà, ama. Lugd. noſtræ Batauor. v. Kalend. Decemb.

EPISTOLA LXXVII. *Vltraiectum.*

THEODORO CANTERO.

CVM mutationem rerum audiui, quæ apud vos facta, lætatus ſanè ſum, quia omnia in melius verſa & modeſtius: nec tamen valdè miratus, quoniam veterem illum ſtatum violentum & turbidum, ſciebam non poſſe eſſe diuturnum. Illud neſcio an lætari debeam, te potiſſimùm electum qui clauum teneas in hac tempeſtate. honori tuo quidem gratulor, idque amiciſſimo animo: ſed moleſtias video, atque adeò diſcrimen etiam quod adiunctum, niſi clementer te dirigat & ſeruet ille, qui te huc deſtinauit. Id quod ſpero, & eum ex affectu rogo. Illud ego valdè velim & ſuadeam, ita clementer & leniter omnia nunc adminiſtrari, vt vix appareat conuerſum eſſe orbem rerum: appareat, inquam, dolore cuiuſquam aut pœnâ. Vltio & affectus ſeponantur, & ſatis ſit (meo quidem iudicio) inutiles homines remoueri ab reip. adminiſtratione. niſi ſi quis eſt vnus aut alter, qui palàm in eâ ſe geſſerit malâ fraude. Sed nec omnia ſubitò mutanda, etiam quæ mutari melior ratio ſuadet: lentè, lentè, & minimo ſono. Pro noſtro Arcerio ſolicitor. manebit illi ſua conditio? velim, quod in te ſit, iuues. Non enim puto virum è callidis illis eſſe, qui omnia & omnes turbant. Thinnius noſter an redierit, nondum audiuimus. omnino ego opinor: & admouendum iterùm rebus virum peritiſſimum rerum. Quod cùm ſciero, ad eum ſcribam. De Prætoris reditu, audiui: & velim meo nomine illi gratuleris. Niſi aura hæc turbida impediret, ego ſanè ad vos euolarem, & facerem linguâ quod nunc ſtilo. De filiis tuis, ij mihi curæ erunt. Sæpè me adeant, ſemper mihi grati. Vale. IV. Idus Octobr.

EPISTOLA LXXVIII. *Vratiſlauiam.*

IACOBO MONAVIO.

LITTERAE tuæ à ſe gratæ, mi Monaui, hoc aſperum habuerunt & triſte, quòd nunciârunt de morte Andreæ Dudithij, magni & ſapientis viri. Qui, etſi præter ætatem nihil

paſſus

Digitized by Google

paſſus videri poteſt, aut præter communem illam legem: tamen profectò dolori eſt, & amicum nos amiſiſſe, & Germaniam in hoc ſtatu rerum ſpoliatam notæ modeſtiæ & prudentiæ viro. Nam in aulis Principum, quàm multi paſſim, vt ſic dicam, incendiarij turbarum, & qui * πῦρ ἐπὶ πῦρ addunt? à quorum ingenio alieniſſimus hic noſter, natus ſedare ciuiles iſtas tempeſtates, non excitare. Sed deo pacis viſum, vocare ad ſe iſtum Pacatorem: ideoq́ue feramus, in Conſtantiæ noſtræ monitis fixi. De amore tuo in me, gratiam non habeo ſolùm, ſed refero. quomodo? amando. atque ego te vnum hoc pretium exſpectare ſcio tui affectus. Mihi quidem iucundum & quaſi pabulum quoddam ſtudiorum eſt, amari non tam à magnis, quàm ab eruditis & vitâ quoque probis viris: quâ in claſſe te ſcio eſſe, optime Monaui. Nos valdè nunc diſtringebamur editione Politicorum. quod opus Regibus Principibusq́ue ſcriptum, vtinam vſui quoque ijs ſit! quod non deſpero, ſi capere tamen poterunt eius generis ſcripta. Sed deus videbit. ego arduo labore defunctum me ſcio, & ſoluto pede ad mitiora & planiora iturum. Thraſeas noſter omninò differendus eſt, & te aliosq́ue rogo, nequis me roget. Vale Clariſſime Monaui, reliquum in ijs locis affectus mei fulcrum. Nonis Iunijs.

* *ignem ad ignem.*

EPISTOLA LXXIX.

LAEVINO CALVARDO.

SCRIPTIO tua mihi grata, & ſcribendi cauſſa. Amor in me, & humanitas in adflictos te impulit: quorum vtrumque amo, & hanc etiam laudo. At illud mihi iuxtà ac tibi nouum, fuiſſe in eo grege Hiſpano hominem Latinas quoque litteras doctum, & doctorum amantem: cui auxilium, aut certè ſolatium, meritò debemus. Id, quod in me eſt, non faciam ſolùm ſedulò, tam amicâ præſertim tuâ rogatione inuitatus, ſed iam feci. Conuêni quoſdam qui cum Prętore huius vrbis agant, qui nauim eam cepit, & in cuius hic eſt manu. Videbo an in vrbem noſtram adduci poſſit, eamq́ue habere pro cuſtodiâ. Sanè Muſarum illum alumnum æquo iure cenſeri cum Barbaris, ignominia noſtra ſit mi Caluarde. quem ex animo

ſaluere iubeo, & me amantem tui quoque amare. XVII. Kalend. Septemb.

EPISTOLA LXXX.

DOMINICO BAVDIO.

PLVSCVLAS à te litteras accepi, fateor: ad quas ſilui, non voluntate aut ſubitâ ignauiâ, ſed quia deinceps ſic cogit valetudo. Tibi narro Baudi. frangor paullatim, frangor: & per aſſiduum hunc languorem deſerit ponitq; calor & vigor ille in nobis, velut ventus. Velo ferri ſolebamus, nunc vix remis. Politica etiam mea, ſerium opus, valdè me tenuerunt. Nunc ipſa abſolui, nondum quæ ad ipſa: id eſt Notas. Inuidia fatebitur arduum & operoſum opus eſſe, neſcio an probum. Tu certò & ſemel ſic exiſtima, te à me æſtimari, amari: & ſemper id fore, ſiue ſcribo, ſiue ſileo. donec perpetuùm tamen ſilebo. De munere ſiue titulo, quo non ſine fructu gaudes, tibi gratulor, & voueo atque auguror maiora. Amande ama. Idib. Iul. ∞. IↃ. LXXXIX.

EPISTOLA LXXXI. *In Hungariam.*

MICHAELI FORGACZ, *libero Baroni de Gimes.*

AMANTER valdè me prouocas ad ſcribendum pariter & amandum. quis tu es? ignotus mihi, imò notus, vel ex vnâ epiſtolâ iſtâ, in quâ faciem video pulcherrimæ mentis. Etiámne ille veſter remotus, & verè Martialis tractus, educat ac profert Palladias iſtas proles? gratulor tibi hanc indolem, te patriæ: quæ profectò præſidium grande & lumen exſpectat ab eiuſmodi alumno. Quòd ſi hanc directam ad laudem & Virtutem viam, plerique è tuâ claſſe ingredi vellent: quid Europâ beatius? quę nunc iacet miſera, vndique telis confixa ciuilium turbarum. Sed reſurget profectò aliquando (& ea certa ſpes me tenet) eiuſmodi adminiculis & fulcris. Tu perge, & te litterarum ac Sapientiæ ſtudiis primùm, mox patriæ trade: palàm facturus, quantum interſit inter doctos cultoſque Nobiles, & iſtos, qui nihil lucis habent niſi à luce maiorum. Meam quidem amicitiam quòd appetis; ita cupidè offero, vt ipſe propior appetenti ſim: & in tempore oſtendam. Lucubrationibus noſtris quòd delectari

Digitized by Google

ctari te ſcribis, vtinam & iuuari! Spero tamen id facturum opus quod nunc edo, in quo Principem formo & eos qui ad gubernacula rerum admouentur. Laborioſè mihi opus ſcriptum fateor: ſed vobis, vobis, non huic vulgo. qui nec capiet, nec ſi capiat, fructum faciet in præceptis quæ nihil ad ipſum. Regendi imperandique munus vobis conuenit; plebi *obſequij gloria*, vt ille inquit, *relicta eſt*. Nobiliſſime Baro vale. Nonis Iuniis, ∞. IↃ. LXXXIX.

EPISTOLA LXXXII. *Coloniam.*

GVLIELMO CRIPIO *Filio.*

AD epiſtolas tuas reſpondere, mi Cripi, magis volo aliquando quàm poſſum. Diſtringimur nimis ſępè, nec cùm nuncius appellat, vacamus illicò ad ſcribendum. Addo, quòd plerumque ille feſtinat. Hoc ſemel ſcito, & excuſa. Aliâs, amo te, tuumque ingenium: quod excitari etiam noſtrâ voce nonnihil velim ad pulcherrimas artes. Etſi enim per te promptus erectuſque es: tamen vt equum in curſu plauſus, ſic optimam indolem laudes & adprobatio iuuant. Quamquam quid valdè iis apud te opus? patrem habes, * παντοίῃς ἀρετῇσι κεκασμένον, vt ait Homerus de Vlyſſe: virum reuerà & vſu & doctrinâ inter Belgarum primos. Hunc audi. * Αἵματος εἰς ἀγαθοῖο φίλον τέκος: quæſo ne degenera, & lucem quoque à te aliquam adfer ad illam lucem. Quod porrò ſcribis de libris illis priſcis: magis eſt vt voueam, quàm vt credam. Sæpè iam ita decipimur. Blandi rumores ſunt de *Ciceronis Republicâ*, de *Liuij reliquis*: ſed rumores. ——— * κακὸν δ' ἀνεμώλια βάζειν. Vale, & in virtute ac doctrinâ pariter mihi creſce. Lugduni Batauor. Poſtrid. Idus Mart.

**omni virtute decoratum.*

**Sanguinis es boni care puer.*

**malum vana dicere.*

EPISTOLA LXXXIII.

IOH. ARCERIO.

VIR doctiſſime, Res tuas iterùm ſtabili loco eſſe, idque in ipſâ patriâ, valdè tibi gratulor, * καὶ ἀπὸ βαθείας γνώμης συγχαίρω. Pręſertim cùm honeſtiſſimum illud munus adeptus ſis, & in locum ſucceſſeris viri nobis olim amici. Ita profectò eſt. Deus non

**& ab intimâ mente gaudeo.*

deſerit ſuos, ſed abducit à loco vt ad meliorem reducat, & obijcit ſæpè non ſperata. Nos in tenui & veteri noſtrâ valetudine, tamen Politica abſoluimus: quæ vtinam ne mecum langueant, & ſint, quod dicitur, * ἵππου γῆρας. Mihi tamen firmum compactumque opus videbatur, & ferendo æuo: ſed mihi. Veſtra aliorum iudicia exſpecto, nec antè me do ad abſoluendum. Nam quod ad notas attinet, * μέγα ἔργον ἄρεκτον, vt ille inquit: & id quoque fecit morbus. Exemplaria quattuor ad te mitto, diſtribuenda pro inſcriptione ſingulorum. De Galliâ, credo vos audiſſe magnum illud facinus, & inopinatam Regis cædem. Ego video Deum res magnas, res nouas moliri, & conuerſionem ſtatus in vniuersâ Europâ.

* *equi ſenium.*

* *magnum opus imperfectum.*

———* πολλάων πολίων κατέλυσε κάρηνα,
Ἠ δ' ἔτι καὶ λύσει.

* *multarum vrbium ſoluit culmina: Atque etiã ſoluet.*

Vtinam ſaluis nobis! Vale vir ornatiſſime, & cum vxore tuâ à me meaque ſalue. Lugd. Batauorum, XIII. Kalend. Septemb. ꝏ. IↃ. LXXXIX.

EPISTOLA LXXXIV.

ISAACO CASAVBONO.

NON redditas tibi litteras meas, mi Caſaubone, non miror ſolùm, ſed indignor. Spernam ego te? ne differam quidem: & reſpondi illicò vt accepi tuas. Gratæ mihi & à tali ingenio, quod iamdiu æſtimo: & à tali affectu, quem calidum profectò in me promis. Amo, amo viciſſim; nec tam frigidum aut rigidum mihi pectus, vt non incaleſcat & moueatur ab hoc igne. Strabonem tuum vidimus, & multa in eo proba. perge per Deum, & quoniam Scaliger noſter in hoc genere toto ſilet, tu prodi & age hanc perſonam. Decenter, mihi crede, potes. Sed, heu, Gallia veſtra quàm æſtuat! vetus, florẽs, & illud regnorum, vt ſic dicam, regnum, quàm periclitatur non cõuerti ſed euerti! Illacrumo. nam fateri debemus illuſtrium ingeniorum iam ab aliquot annis hanc matrem fuiſſe, aut ſedem. Nos quoque in veteri noſtro bello: ſed minùs feruido, & conſumimur lento quodam igne. Feramus; & nos, mi Caſaubone, iſtis litterarum Sapientiæque ſtudijs inuoluamus: in quibus abductio, aut certè

aliqua

Digitized by Google

aliqua ſeductio eſt à turbis. Vale. Lugduni Batauor. Poſtrid. Non. Sext.

EPISTOLA LXXXV.

PHIL. MARNIXIO.

ACCEPISSE te librum noſtrum, legiſſe, probaſſe, ſeriò ego gaudeo. In tuo iudicio quidni acquieſcam? qui ſecaſti hos fluctus, & benè penitus te immerſiſti in rerum ciuilium iſtud mare. Noſti ergo, & peritiam tibi ingenuit ipſe vſus. Qui nobis quidem modicus adeſt, & liberè cum Homerico adoleſcente fateor,

*Οὐδέ τι πω μύθοισι πεπείρημαι πυκινοῖσιν.

Quò magis veſtrum eſt, monere & dirigere ſiquid peccamus. Quod malles in Εὐσεβείας illâ re verbis quoque me εὐσεβεῖν, ſpretis illis profanis: feciſſem profectò, ſi diſtinctiùs & accuratiùs dicendum de ijs mihi putaſſem. Hoc omiſi, aut diſtuli: & cauſſam nónne vides? Cùm tã pauca & timidè dixerim, nunc quoque vndique incurrunt, penè dixerim,

*Neque ego adhuc ſermonum prudentiũ vſum habeo.

——— *ἀγροτέροισι σύεσσιν ἐοικότες.

quid futurum erat ſi magis me diffudiſſem? Libaui igitur: & ideò in ſtilo quoque nihil mutaui, & exiguam illam laciniam pertexui filo quo reliquam veſtem. Quod ſi tamen tibi hîc aut alibi aliud videtur, mone, & me deuincies. Aliorum voces ſiue calumniæ, aſperæ: *ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου. Tuus Gedeo Botzelarius mirum eſt quàm ſe nobis probet, modeſtiâ, diligentiâ, profectu. Stirpe ſuâ dignus euadet. Vale. Lugduni Bat. Prid. Kal. Octobr.

*agreſtibus ſuibus ſimiles.

*bona admonitio amici.

EPISTOLA LXXXVI. *Leodium.*

DOMINICO LAMPSONIO.

IAM nunc mihi adeſt, qui ad vos abit. Ipſe tibi dicet, tempus mihi non fuiſſe ad longam ſcriptionem: atque adeò, vt familiariter tecum loquar, è lectulo me excitauit. Sed vigilo, vigilo cùm Lampſonij nomen auribus & menti meæ inſonuit. Iamdiu etiam ego à te nihil. quid tum? tam ſcio amare te, quàm me ſpirare.

*Οὐδεὶς

Digitized by Google

Non eſt amator, perpetim qui non amat.

* Οὐδεὶς ἐραστὴς ὅστις οὐκ ἀεὶ φιλεῖ.

Politica noſtra abſoluimus: cape, lege, arbitrare. Nam iudicem aliquem te tuique ſimilem, valdè mi Lampſoni volo: verſatum in rebus ſcilicet, nec à lectione ſolùm ſed ab vſu doctum. Vide ſicubi erramus. Breuia iſta ſunt, & adſtricta, fateor: ſed apud te quid excuſem? ſcio in eiuſmodi rebus rem te velle, non ſupina aliquot & natantia verba. quò nimis ferè inclinant, qui res Ciuiles hodie ſcribunt. Nimis, inquam, ſe per diſputatiunculas diffundunt. At mihi Cretenſes illi probi: quos Plato ait * πολυνοίαν μᾶλλον, ἢ πολυλογίαν ἀσκῆσαι. Nos iam in manu habemus Dialogum *De magnitudine Romaná*: & perficiemus, ſi Deo viſum. Epiſtolarum etiam Centuriam alteram extrudimus, & priorem reformamus. Apud me iſta: tu quid? ſcribe, ſcribe, nec (quod callidæ amantes ſolent) deſiderio nos torque. Lugduni Batauorum, Poſtrid. Idus Sext. ∞.IↃ.LXXXIX.

**multa menti magis, quàm multis verbis ſtuduiſſe.*

EPISTOLA LXXXVII.

FR. RAPHELENGIO *Filio.*

MI Raphelengi etiamnunc fluctuas? quouſque? Semel ſtatue rationi & nobis pareas, an tibi. Illa ſuadet differri iter in proximam æſtatem, ob cauſſas multas. E famâ tuâ erit, è re tuâ, ex vſu familiæ Plantinianæ. Tam citò ſolui & abrumpi illum cœtum ſublato capite, ſit indignum. Cauſſas quas habes, ego quoque intellego, atque adeò approbo: ſed calidè nihil fieri volo aut importunè. Ne nimis cupidè cupe quod cupis. Mali ominis ſit nimia hæc feſtinatio. Audi me ex animo loquentem. Ire te in Italiam ad multa vtile eſt: vt abſis ab his turbis, vt videas & diſcas, vt locum & occaſionem quæras emergendi. Hæc omnia vera ſunt, & ſuadeo: ſed hoc quoque verum, magis decôrè te iturum poſt aliquot menſes, magis tutò ſub æſtatem, & magis prouidè omnia ac diſpoſitè acturum. Vtinam antè te vidiſſem! id quoque è re tuâ fortaſſe eſſet, & certè ex meo voto. Sed nos ea audimus, vt verear ne breui interclusę omnes viæ. niſi ſi ipſe ſub Ver proximũ in Germaniâ me ſiſto, quod haud deſpero. O iuuenis in quod æuũ incidiſti! ſed tene viam rectam, haud pœnitebit. Ne pugna cum temporibus, & ſerua te

ad me,

ad meliora fata, ſed ſub tegmine & vmbrâ ſemper modeſtæ Virtutis. Ego deſino: haud multa libet. XIII. Kalend. Sextil. ∞. IϽ. LXXXIX.

EPISTOLA LXXXVIII.

CASPARI VOSBERGIO.

DISTVLI reſpondere litteris tuis, ſed ſine tuâ vllâ noxâ. Nunc id facio per Legatũ Regis, cuius negotia tibi commendo, & peto, quod in te eſt, ea matures. Noſtri quàm lenti ſint, præſertim vbi pecuniaria res eſt, non te fugit. Politica grata tibi fuiſſe gaudeo: quę tu quòd theſaurũ appellas, magis ex amore facis, quàm quia merentur. Hoc tamen liberè dixi & repeto, ruminanti ea pluſculum aliquid ſemper ſuboriturum, quàm primâ ſpecie viſum. Hortaris me ad reliqua, & præſertim ad Ariſtocratiam. quam ego quoque probo mi Vosbergi, ſed benè compoſitam, & qualis illa Spartanorum fuit, aut hodie Venetorum. O quis deus eam dabit! Tamen illam quoque conceptam in mente habeo, & vnius omnino libri res erit. Sed priuſquam aggrediar, certum mihi audire & libare iudicia de toto hoc genere ſcribendi. & ſi vniuerſum diſplicebit, ſilere; (cur enim vela faciam aduerſis ventis?) ſi in parte; cognoſcere, & refingere ſiquid minùs rectè aut conſideratè à nobis ſcriptum. Nam id numquam pigebit. Apelles in magnis ſuis laudatiſque operibus hoc ſeruabat, vt ea publicè proponeret omnium oculis ac linguis, atque ipſe velo aliquo tectus iudicia venaretur etiam minimorum: cur nobis hoc non fas in opere, quod tangit omnes? Sed nec Notas, vt vides, plenè abſolui. quod caloribus iſtis immodicis tribues, qui valde me dederunt in languorem. Te valere opto, & nos amare. Lugd. Batauor. XIII. Kalend. Septemb. ∞. IϽ. LXXXIX.

EPISTOLA LXXXIX.

NATHANI CHYTRAEO S. D.

ACRES quaſdam faces epiſtola tua mihi ſubdidit, quam ipſe amor tibi ſcripſit. Non me fallunt ſupina quędam aut natantia verba, & illa quæ ab imo pectore profecta. Talia tua

Digitized by Google

ſunt. & iam mihi carior noſter ille Lydius, per quem tu quoque inter meos caros. Quid verbis me diffundam? redamo ſic amantem: virtutis doctrinæque tuæ merito primùm, ſed etiam fratris adſpectu, qui mihi inter Germaniæ primos. Scripta tua & illius iam olim vidimus, & tenuiſtis nos ſæpè illâ * γλυκεία Σειρῆνι τῶν λόγων. Non plura apud te. pergamus in hoc curſu, & quod reliquum eſt vitæ viuamus —— * φίλα εἰδότες ἀλλήλοισιν. *Accipe daque fidem.* & ſalue. Lugd. Bat. Idib. Mart. ∞. IↃ. XC.

** dulci Sirene ſermonum.*

** mutuum amantes.*

EPISTOLA XC.

MARTINO LYDIO.

AMICA tua epiſtola, vt ſemper, atque etiam anxia pro noſtrâ famâ. Agnoſco amorem: ſed de purgatione, quod ſcribis, quæſo omitte. Quid me eluas apud eos, mi Lydi, quibus decretum quacumque de cauſſâ * μῶμον ἀνάψαι? Ieiuna imò turpia ſunt quæ adferuntur (ago liberè:) & te aut me non noui, ſi hæc * σπουδαιότερον excuſo. Impiè hoc ſcripſi, inquiunt, quòd Religionem omnem tolero in repub. modò vetus. Etiámne gentilium? etiámne Turcarum? etiam. Vbi hoc ſcripſi? Verba adfers. ſed ô boni, ergo notulam illam graue iis legere, quę ad oram? Coërcui enim ecce, & reſtrinxi: MOS PROBVS *& vetus ſeruandus.* Satin' clara hæc verba? ita vetus tenendus, ſi probus. Iam illud alterum, in quo ſæuitiæ me arguunt, bellum. Quis verba ea bonus integerque vir legit, qui non capiat ex meo bonoque ſenſu? At poſſunt aliorſum flecti. Multa talia in omnibus ſcriptis: ſed eos nempe carpimus, qui ſic flectunt. Meliſſæ aliquæ flores noſtros inſideant, non iſtæ Arachnæ. Quid verba facio? his talibus ſuadeor, non vt aliter ſcribam, ſed vt ne ſcribam: & ſilentio tuti ſimus, quoniam ratione vix licet.

** maculam inurere.*

** diligentiùs.*

* Δυσμενέες γὰρ πολλοὶ ἐφ' ἡμῖν μηχανόωνται.

** Multi maleuoli in nos machinantur.*

Ego tibi verum verbum dicam. Quoſdam ex iſtis torquent non quæ ſcripſi, ſed quæ non ſcripſi. Intellege, & me iam olim tuum ama. Lugduni Batau. XVII. Kal. Apr.

Qui has tradet, Nanſius Filius erit, vt opinor. Faueas ei quæſo meâ cauſsâ, & aut cœptam ſpem promoue: aut ſi ea mortua, in nouâ hac iuua. Ab ipſo audies. Saluta amicos Arcerium, Druſium,

Digitized by Google

Druſium, Eilardum. Ecce reſponſum etiam ad Nath. Chytræi epiſtolam: rogo te cures.

EPISTOLA XCI.

REGNERO GRVTERO.

GRATAE mihi tuæ litteræ, mi Grutere, nec eſt quod excuſes. Peccares, niſi ſic peccares. Ego, etſi non ſemper reſpondere aut ſcribere vacuus, tamen legere: & nimis quàm libens ſermones veſtros libo, qui aliquando in noſtrâ diſciplinâ. Statum & formam Academiæ veſtrę per te cognoui. probus eſt: ſed inprimis ille vir magnus, quem iure laudas. Iunium intellego: cui tu, mi Grutere, adhære, & recondita multa hauri ex arcano illo vberique penu. Chryſmannus aliquídne De temporibus poſt Scaligerum? durus ille concurſus eſt: & tamen ſcio eſſe, quæ poſt eum addi illuſtrarique poſſint. Nos poſt Politica edita redimus in veterem campum; & vel mores Romanos illuſtrabimus, vel ſpinas aliquot in eo runcabimus, Criticâ iſtâ falce. Deus valetudinem modò & otium mihi det: de quorũ altero vix ſpero. cùm turbas video quæ in Galliâ natæ. Vale mi Grutere, & identidem me appella. Lugd. Bat. III. Id. Sext. ∞. IↃ.LXXXIX.

EPISTOLA XCII.

MICHAELI MONTANO.

VIR Nobiliſſime, per epiſtolam raró te alloquor, ſępiſſimè animo & affectu. Vtinam res veſtræ aut noſtræ quietiores! numquam ego deum videam, niſi te viderem. Nam litterarium hoc colloquium, nugæ: meri amores & mera ſuauitas, os aliquod amicum intueri & amplecti. Sed, vt ille ait,

Νῦν δ' ἑτέρως ἐβάλοντο θεοί. ———

Politica noſtra tandem edidi, diu preſſa, & neſcio an vel nunc emiſſa aue ſatis fauſtâ. Æuum ego & hæc præiudicia an ignoro? ſed tamen temperaſſe me videbis, & nihil niſi communibus præceptis ſcripſiſſe: excipio paucula de Religione. In quâ conſilium noſtrum nec improbum, nec imprudens fortaſsè apud probos. O tui ſimilis mihi lector ſit! & tu iudicium tuum liberè, & vt vir es, ſcribe. Turbæ apud vos magnę: ſi ingenium tuum

noui (vt certè è ſcriptis noui : in quibus non fallax tui imago.) quieſcis. Quod vt tutò & diu poſſis, æternum Deum rogo. xv. Kal. Octobr.

EPISTOLA XCIII. *Mechliniam.*

NICOLAO OVDARTO.

ACCEPISSE te libros Politicorum mihi gratum; & magis, te probaſſe. Ex animo tibi dico. probari tui ſimilibus lucubratiunculas noſtras gaudeo, etſi pleraque ſcribimus non huic æuo. In illo ipſo opere Politicorum, quàm multa parùm ad palatum huius illiúſve partis! nec aliter fuit, aut erit, vbi ſunt partes. Veritatem puram candidamque ego ſcio, & immunem ab omni affectu. Vt oculi, vbi glaucoma obſidet, puriter non vident: non item mens, vbi adfectus. Præiudicium iudicium omne tollit. At in iis quæ de Fato ſcripſi, gaudeo quòd liberè mones. etſi ego me inſiſtere tritam & priſcam viam ſentio, nec in aliâ mente eſſe Thomam & argutos illos in Eccleſia Doctores. Tamen ſi quid aliud, videbo: & tuo monitu libens nõ explicabo ſolùm; ſed, ſi opus, retractabo. An me pudeat? numquam. & veram rectamque viam tardè videre & inire poſſumus, numquam ſerò. Magnum illum virum nobis obiiſſe, doleo : &, heu patria, quàm talibus nunc eges! Impetus & calor eſt, qui nos perdiderunt & perdent. Sed ego longiùs progredior. cui hoc tãtùm propoſitum ſcribere : me te amare, & gaudere in amore tuo mei : quem vt propages deinceps ac ſerues, conſuetudinis cauſsâ, rogo. nam neceſſe non eſſe, facilè ex eo mihi liquet, quòd ſine vllo nomenclatore, tot annos firmiter eum in arcanâ iſtâ mente coluiſti. Vale Vir amiciſſime. v. Idus Nouemb. ∞. IϽ. LXXXIX. Berchemij noſtri mentio in epiſtolâ me excitauit. quid illo fit? vbi eſt ? amo, amo virum.

EPISTOLA XCIV. *Viennam.*

HVG. BLOTIO.

VERE diuinaſti. perierunt litteræ tuæ quas Thiſio dediſti: neque ego vllas, præter has à * συμβιωταῖς meis, vidi. An ego tam diu aliâs ſiluiſſem?

**contubernalibus.*

Ζεὺς

*Ζεῦς τό γ᾽ ἀλεξήσειε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.

Meritò amãtes ego mei redamo,& te mi Bloti inter primos, verum & veterem Muſarum myſtam. Ergo ſcito amicitiam tuam mihi caram,gratum etiam de ſcriptis iudicium : quod etſi nimis ſumit ab affectu, tamen, liberè fateor, his talibus

**Iupiter hoc auertat, & immortales dij alij.*

——*ἀέξεται ἔνδοθι θυμός.

**augetur intus animus.*

Tu ſi me litteris tuis ſæpiùs appellaueris , & in iis rerum etiam aliquid aſperſeris quæ iſtîc geruntur (præſertim ſiquid ad nos & hæc ſtudia :) beabis , & reipsâ videbis prouocatum à te, quod dicitur, *ἵππον εἰς πεδίον. Vale. Lugd. Batau. Idib. Martiis.

**equum in planiciem.*

Illuſtri Baroni Hieronymo Beck à Leopolſtorf gratiam debeo pro affectu in me , quem ex animo iubeo ſaluere. item noſtrum Leunclauium.

EPISTOLA XCV.

EVERHARDO REIDANO.

SCRIPTIO tua me affecit, & iudicium de Politicis ; quæ votum mihi præcipuum eſt vt approbem vobis. Aliorum ſermunculos quid curem? placere iis & ſatisfacere in alio quouis argumento magis poſſum , quàm in iſto. Ego liberè quod mihi viſum eſt dixi,& ſæpè magis ex vſu publico, quàm ex guſtu. At ſunt etiam quidam qui Batauiæ finibus me includunt,& omnia ſcribi volunt pro hoc ſtatu. Inepti! quod non Plato,non Ariſtoteles, non quiſquam veterum fecit, qui ſcripſêre aliquid in ſpem diuturnioris æui. Hîc illa forma reip., alibi alia : atque vtinam nobis Princeps ſit,ſed ille adſtrictus & legitimus,& qualem formo. Iam etiam quidam diffundi me voluerunt , & iuiſſe potiùs per liberam ſemitam & veſtigia noſtra. Haud difficile mihi, fateor: ſed aliò me duxerunt rationes quas dixi,& quas non dixi. Faciam tamen aliquando,ſi viuo,& Notis meis ſiue Commentariolis abundè explebo hanc ſitim. Mihi iamnunc materies ea parata,ſed premimus,& calamum paulliſper retinemus ſcripturientem. Ego, vno verbo, te amo, & id mihi fieri à te percupio. Vale. Lugd. Batau. XII. Kal. Mart. ∞.IↃ.XC.

Digitized by Google

EPISTOLA XCVI. *Londinium.*

LANCELOTO BRVNIO.

PADDEIVM tuum inſignem virum libens vidi, & officia præſtiti quæ potui prolixè. Malo ab ipſo hoc te audire. Sum naturâ in omnes benignus, tum maximè in noſtri gregis homines, & qui commendant ſe colore iſto litterarum. Colore inquam, non fuco. quia reuerâ Paddeius tuus, imò iam noſter, ſeriò ſe melioribus iſtis ſcientiis tinxit. Nos titulum ei dedimus, ſed rem attulit ipſe ad nos abũdè. De valetudine meâ quid ſcribam? potes ex ipſo audire, qui * αὐτόπτης. Tamen vos medici probè ſcitis, quidquid diſſimuletis, leniri non tolli hos morbos. Vbi ſemel radices egerunt, hærent. Itaque langueo, & præſertim per hos Caniculæ inſanientis æſtus, qui corpus hoc per ſe ſiccum & aridum, pænè reddiderunt cornu. Animo tamen egregiè adhuc ſuſtento: & deus mihi ſeruet hanc mentem, numquam eâ parte ſuccumbam. Britanniam veſtram & vos amicos videre iam diu geſtio: ſed neſcio quod impedimentum mihi naſcitur aliud ex alio: & ægrè muto locum, quem numquam tamen ſine fructu & bono valetudinis muto. Sed videbo, & fortaſſis aduolabo * παρὰ δόξαν. Franc. Vlmi *De Liene* iam diu lêgi, miſſum ad me è Galliâ. nam ego veſtra medica, præſertim ſi quid elegantius, valdè appeto, & diuerto ſuauiter in illos naturæ hortos. Túne in eodem argumento? diuulga, & doce nobilem aliquem vſum in nobili illâ parte.

* inſpector.

* præter opinionem.

Sed heus tu, quid Typographis veſtris viſum Politica mea recudere? non debebant. * Ατελὲς adhuc opus eſt: & præterea, prima illa exemplaria ad vos miſſa, haud ſatis emaculata. Alia aut emendatiora ſunt, aut præferunt certè ſuas mendas. Itaque factum hoc non amo: ſed te fideliter mi Bruni. Vale.

* Imperfectum.

LECTO-

Digitized by Google

LECTORI.

ERANT *in editionibus aliis Epiſtolæ quaternæ, quæ ioci aut ſalis aliquid haberent, non in gentem, ſed in hoſpitia gentis, & præſertim ruſticana. Aliqui morſum aut læſionem interpretati ſunt: & quia non eſt, nec fuit is animus, nunc omiſimus induximúſque. Earum loco iſtæ Centuriam expleant: quæ defenſionem habebant, & ſine cuiuſquam malâ gratiâ, opinor, legantur. Vale.*

Digitized by Google

EPISTOLA XCVII.

TYPOGRAPHVS LECTORI S. D.

EDIMVS *hanc Epiſtolam, Lector, etſi auctore non tam volente, quàm nolente. Nec enim eò ſcripſerat vt ederetur, non certè ſic ſola: ſed quia iam factum in Germaniâ ipſo ignariſſimo atque inuito, fruſtrà teneri videt quod effugit. Euenit etiam, quod ſolet, vt fugitiua parùm compta eſſet atque ornata, imò parùm recta. quæ cauſſa illi maximè, vt edi pateretur iterùm, minus mali ſcilicet ſi minus malam. Itaque propriam ei veſtem reddidit, & qualis in arculâ remanſit. Hoc tantùm ſeriò teſtatur: ne nunc quidem iſta quaſi publicè reſponſa velle. quid opus in rebus leuibus? & abeſt alioqui animus eius ab omni non ſolùm concertatione, ſed defenſione: & putat ſapientius ſpernere hæc talia, quàm refutare. Præſidium famæ, non in verbis, ſed in vitâ ſuâ ponit: atque illam integram ſperat apud eos, qui hanc norunt. Quod ad ſcripta etiam attinet, acrem ſed æquum iudicem non recuſat: in quibus ſiquid erroris alibi aut caloris, prouocat ad humanam conditionem, cuius hoc proprium, ſicut nuſquam labi diuinæ. Id tantùm rogat, Lector, ne leues aut liuidi homunciones te moueant, neu calumniis iſtis temerè acceptor ſis: quia illud veriſſimè dictum,* Herodot. VII. Διαβολή ἐστι δεινότατον· ἐν τῇ δύο μέν εἰσι οἱ ἀδικέοντες, εἷς δὲ ὁ ἀδικεόμενος. Calumnia res iniquiſſima: in quâ duo quidem ſunt qui inferant iniuriam, vnus qui ferat. *Tu ne alter ex iis eſto, & hoc Menandri cogita.*

Ὅστις δὲ διαβολαῖσι πείθεται ταχύ,
Ἤτοι πονηρὸς αὐτός ἐστι τοὺς τρόπους,
Ἢ παντάπασι παιδαρίου γνώμην ἔχει,
Calumniis quiſquis fidem præbet citò,
Aut ipſe mente moribuſque eſt improbus,
Aut mente eâdem caſſus, & prorſus puer.

Vale. Autuerpiæ. Kal. Sept. ∞. IƆ. XCII.

EPISTOLA XCVIII.

I. LIPSIVS IACOBO MONAVIO S. D.

INCOLVMEM te rediiſſe ex Pannonicâ peregrinatione (Ortelius indicium fecit) ex animo, mi Monaui, gratulamur, &

Deum

Digitized by Google

Deum rogamus, vt in patriâ quoque talem te ſeruet. Nos adhuc in peregrino ſolo apud Eburones: vrbe, in quâ olim & nunc, in nos proni & benigni. Tamen deliberamus ſub æſtatem de ſede aliâ, & magis certâ: ſi quid tamen certi in hoc motu rerum. Nam quocumque me verti, in hoc ambitu aut palàm bella, aut eorum metus. At nos quietem, vt ſcis, quærebamus: vbi inueniendam niſi in ſuperis illis locis, & æternùm quietis? Tamen de pace nũc aliqua mentio. ſed mentio magis, quàm adfirmatio: & qui ſtatum rerum peruident, parùm etiam ſperant. Sed cum Poëtâ,

* Ἀλλὰ τά γε Ζεὺς οἶδεν Ὀλύμπιος αἰθέρι ναίων.

* *Verùm Iupiter hæc ſcit Olympius æthra habitator.* Homer.

Ei nos hæc, & noſmetipſos permittimus: certi, quòd non magnam illam ſolùm orbis nauem, ſed hanc quoque cymbulam diriget Prouidentiæ ſuæ clauo. Sed quod ad Quietem, faſcinare eam nuper Saturnius quidam oculus voluit, calumniis in me iactis, quas vidiſti. Voluit, non fecit. nam nos hæc talia adeò ad animũ non admittimus, vt vix ad oculos: & ſciunt amici, quàm multis denique menſibus pòſt inſpectus mihi hic libellus. Curioſi & auidi quid ſimus talium? quæ certum nobis eſt contemnere magis, quàm vindicare. Atque adeò, bonâ fide, nec nunc vidiſſem: niſi iidem monuiſſent, ineſſe quædam, quæ non ad famam doctrinæ noſtræ ſolùm pertinerent, ſed & probitatis. Inſpexi igitur, & quid dicam? Scriptum vniuerſum eſt compoſitum ad inuidiam pariter & infamiam, quam mouet mihi apud homines ſingulos, & apud gentes totas. Deus immortalis, hanc acerbitatem cadere in Chriſtiana pectora? idque ob leues aliquos, ſcænatiles, & vt grauiſſimè dicas, improuidos iocos? Nam in Weſtphalos ecce aliquid dixi. Hoc caput, hæc arx accuſationis eſt. Teſtor fidem, Monaui, animo & mente nihil nec luſiſſe quidem in ipſos, ſed in ea, quæ ad ipſos. Vbi virtuti eorum aut robori aliquid à me detractum? De cultu dixi, & genere vitæ externo: quod valdè elegans apud ipſos eſſe, nec ipſi quidem dicant. Atqui nefas illa tangere. Quid Eraſmo igitur fiet, qui tam vbertim & liberè illuſit in hoſpitia omnia Germanię? Quid Clenardo, qui in Hiſpaniæ? Nec tamen vſque adhuc vidimus, qui dicam iis ſcripſit. Ferri ſolent & poſſunt hæc talia, amœnitátes, aut ſi vis, laſciuiæ ingeniorum: nec oderunt hos ſales, qui ſalem ipſi habent. Ij ſciunt, dicta à maledictis, & hæc à maleficiis dif-

ferre. At iſte capitis etiam me anquirit, & (verba eius ſunt) *crucem mereri hæc, crucem.* Credo ſanè, ſed eam, in quâ Cupido apud Poëtam adfixus, iocularem. Sed extra iocum, ſi quid in Epiſtolis illis nimium aut aſperum eſt, quæſo, è noſtrâ mente molliatur: quam palàm teſtor numquam fuiſſe ad lædendum. Verba quædam ſi ire videntur longiùs, reuocanda ſunt, nec id me facere pudebit publicè, &, vt ſic dicam, in ipſis Roſtris. Vtinam pectus hoc videant! niueum eſt, & fuit. Humida ſunt illa & lapſantia quæd[am] verba, & nata non niſi in ſummo ore. Quid, quod in morbo nata? ille excuſet. Querulum hoc genus, & præſertim nos, quos atra hæc bilis vexat: quæ cùm exarſit, * Εὐμαρέως κεν ἀπ' ἀυτῆς καὶ λύχνον ἅψαις, vt ait Poëta. Atqui Germanos etiam vniuerſos læſimus, quibus *paſſim* (ita inquit) *tam ſtultè, quàm ferociter inſulto.* Quæ frons tam infrunita hoc dicit? Ego Germanos? parentes illos maioreſque noſtros? Nam ita ſcio & ſentio, nos Belgas pleroſque origine illinc eſſe: & quamquam poſitu lociſque Galli ſumus, tamen ſtirpe & ſanguine Saxones, & læti libenteſque audimus INFERIORES GERMANI. Vbi igitur, aut cur læſi? Dicta & ſcripta mea excutiantur, latebra nuſquam in quâ hæc calumnia deliteſcat. Quin contrà, diſerta & exſerta verba & laudem & elogia gentis, alijs inuidenda. Scripſi & edidi in commentario ad Germaniam Taciti: CANDIDAM GENTEM: &, CASTVM ORBEM: &, MAGNAM MEAM PATRIAM: &, faſtigium, ſi examinas, omnis laudis, PACE ET BELLO OPTIMAM GENTEM. Quæ vis magis honora, magis viua & ſpirantia verba? Tamen cumulaui, & ecce iterùm ad Annalem Taciti decimumtertium, PVGNACISSIMA ET FIDELISSIMA GENS. Et in Epiſtolis: HOMINES ETIAM ILLA TELLVS (Germania) ALIT, INGENIO DOCTRINAQVE PARES NOBIS, FIDE ET VIRTVTE MELIORES. Ades liuor. quis germaniſſimus Germanus potuit de matre ſuâ benigniùs? Nec vſquam læſa à me hæc pietas (ita loquor, & ſentio:) niſi ſi quid ioculo in bibones quoſdam, &, vt hoc quoque ioco, * κυλίκων ἐρέτας. Sed ille non contentus hoc mare in me commouiſſe, Imperatorem ipſum concitat, & poſtulat me Maieſtatis. Ius, inquit, eius minuiſti, in laureâ Poëtarum. O homo, nec per ſom-

*ab eâ facilè vel lychnum accēdere poſſis. Theocrit.

* Calicum remiges ſiue trabones. Apud Athen.

ſomnium in illo ſomnio feci. Sed tu colligis, vt video, omnium ſermonum aurulas, & ijs vela tua ad calumniandum imples. Fuit res in inuidiâ aliquâ, fateor, recenti illo ſcripto: tracti in cauſſam per eos qui iure læſi, etiam qui non læſi. Sed ſeorſim poſtquàm Epiſtolâ excuſaui & aperui (exſtat in Saturnalium noſtrorum fronte:) omnis iſta bilis ſoluta eſt in riſum. Quid enim aliud ſchemate illo (non ſanè ſcommate) volui, quàm quod verbum vetus: *Multos Thyrſigeros eſſe, paucos Bacchos?* Et hoc ſciunt, & dolent illi ipſi, quos merito ſuo cinxit Phœbæa illa laurus. Ad Imperatorem quidem quid iſtud pertinet, ſi ſint qui imponant & obrepant? Ego tantum abſum, vt lædere aut illudere voluerim Principum illum principem, ſacrum caput Chriſtiani orbis: vt contrà ab adoleſcentiâ cultum omnem venerationemque detulerim ipſi, & eius genti. TACITVS meus cum præfatione ad MAXIMILIANVM iuit, Imperatoris huius Patrem: ELECTA ad Archiducem MATTHIAM, eius fratrem: POLITICA noſtra, ad HVNC IPSVM & Chriſtianos reges. Cur non facerem? deberi mihi hæc & alia meliorum ingeniorum libamenta viſa, *domui ad ſummum faſtigium genitæ,* arci & propugnaculo vnico in æternum illum hoſtem. Hæc ſunt in vniuerſo illo ſcripto, quæ digna reiectione aliquâ cenſui. nam reliqua ſunt conuicia aut ſcommata inſulſa, illepida, nata inter haras. Peponem habet loco cordis, quem ea delectent. Atque ego, quid me opponam? Spreta illa exoleſcent: & vt in omni alio certamine, qui vincit, coronatur; ita contrà hîc eſt, & accipit herbam, qui eam dedit. Nos ſcimus arbores quæ iuxta vias ſunt, ſaxis & fuſtibus peti ſæpiùs: & homines linguarum his telis, qui in limite melioris famæ. Non tamen ea nocent: imò iuuant. & vt frumentum triturâ folliculos exuit ac deponit: ſic nos concuſſiunculis illis paleas, ſi fortè, vanitatum. quas nimis ſæpè animis adhæreſcere è tractatione iſtâ litterarum non eſt negandum. Oraculum eſt, *Nimiâ gloriâ luxuriare, & euaneſcere viuida ſæpè ingenia.* Interueniant igitur vtiliter Liu. III.
hæc conuicia: & quod amicorum lenis ſpongia non eluit, deterat & defricet ſcaber his lapis caſtigationum. Hæc noſtra mens eſt, nec nunc ſolùm, *cùm folia in me cadunt*, ſed etiam *cùm arbores* (fiet, vt hoc æuum eſt:) nec aliud, quàm Palladium illud

ſcutum pectori appreſſerim, NON MOVERI. Miſeri quid ad hoc ſcamma producimur? quid luctatiunculis iſtis nobis volumus? Ecce mors ſupra caput, & ſuperum iſtud tribunal; vbi non ſcripta noſtra examinanda ſunt, ſed facta. Sapiamus. Mihi quidem deinceps certum, Deum per maiorum veſtigia conſtanter colere, ſtudia & ex iis famam non negligere, quatenus tamen ea vſui Reip. eſſe poſſint, aut iuuentuti. Quòd ſi intereà homines me contemnant, aut incurrant, contemno: & cum Achille clamo,

*Spero me honoratum fato Iouis eſſe. Homer.

* Φρονέω δὲ τετιμῆσθαι Διὸς αἴσῃ.

Ecce habes, mi Monaui, longam, & pænè præter leges epiſtolæ, epiſtolam: ſed prouexit me res ipſa, & filum iſtud reſponſionum: tum etiam hęc cauſſa, quòd tibi homini Germano, & inter eos claro, probare noſtrã cauſſam voluerim: maximè duplicem, quæ ad gentem, & quæ ad Cæſarem: amandam à me ſemper illam, & hunc colendum. Vtrumque facturus ſum Monaui & tibi. Vale. Leodici, Nonis Ianuariis, ∞. IↃ. XCII.

EPISTOLA XCIX.

ABRAHAMO ORTELIO S. D.

En mi Orteli illam ad Monauium, quã legere te adeò non veto, imò volo. Scripta per hanc occaſionem eſt, & quia quærebat ecquid in illum vellem? Scripta inquam, de ipsâ re, & breuiter, ſed fortiter ſatis ad me purgandum. Reliqua nolui tangere, quæ in me ferè dirigit, & nihil ad ARAS FOCOSQVE PATRIOS: & eaipſa cùm glacie fragiliora ſint, quid inſiſtam? Caue autem tu aut alius aliò me traxeris: longiùs non ibo. *Si ſtimulos pugnis cædis, manibus plus dolet*, ait noſter: non alius hîc fructus. In Busbequij morte, & tali morte, in animo meo dolui. Seruatum hunc virum per tot diſcrimina, apud exteros, apud barbaros, vt in limine ferè patriæ latronum manibus (ita audimus) periret? Sed cùm recogito, quacumque viâ illa venerit, mors eſt: & paucis viris magnis contigit illa, quam Auguſtus optabat & habuit, *εὐθανασία. Sed loco eius *εὐφημία contigit, & ſuauem famam reliquit doctrinæ ſuæ, prudentiæ, probitatis. Nos quando ad hunc portum? Magis appetimus, cùm publica & priuata

* leuitas mortis.
* fama bonitas.

Hæc

Digitized by Google

hæc naufragia videmus amicorum. Sed fiat quod Deo, & cùm Deo, viſum : cui parêre, & velle quod ipſe vult, ſumma non ſapientia ſolùm eſt, ſed tranquillitas & quies. Vale mi Orteli. III. Idus Ianuar. ∞. IↃ. XCII.

EPISTOLA C.

ABRAHAMO ORTELIO S. D.

VIDI epiſtolam meam diuulgatam, & dolui, quocumque caſu aut culpâ id factum. Seriò loquor. Hócne oportuit me inconſulto? & an ſic oportuit ſolam? imò & corruptam? Nam immutata in eâ quædam aut omiſſa, quæ vel optimè à nobis dicta. Ego Monauio non quidem iraſcor (quî poſſim tam amico?) ſed tamen ſubiraſcor, quòd paſſus ſit exſcribi ab hominibus, vt res docet, parùm fidis. Atqui beniuoli illi mihi. Credo, ſed an quiſquam ſupra me? Vulnus ego meum optimè intelligo & ſentio, atque vnà medendi tempus. Sed enim edi merebatur. Quis præſumit ſibi hoc iudicium? mihi debebatur: nec feram in parente, ſi viuat, vt hac in re non dicam plus me, ſed aliquid ſine me poſſit. Tamen factum eſt: quid ergo faciam? niſi illud

* Τλήσομαι, ἐν στήθεσιν ἔχων ταλαπενθέα θυμόν.

*Perpetiar, tolerantem animũ iſto in pectore geſtans. Homer.

Vndique mihi materies ad Patientiam, & latus campus in quo exerceam hanc virtutem. Sed iterùm dico, Monauio non iraſcor: quem PECCASSE pronunciare non poſſum, ſed PARVM CAVISSE. Ego in poſterum: etſi quî poſſum, niſi vt planè ſtilum coërceam & hanc manum? Vnum eſt quod me lenit aliquid & mitigat, quòd epiſtolæ eius me non pudet, & recitetur vel in theatro Europæ. Tamen exempli improbi res eſt, nec probus aliquis neget. Vale mi Orteli. Leodici, VI. Kalend. Iul. ∞. IↃ. XCII.

FINIS.

Digitized by Google

L. APPVLEIVS

1. *Floridorum.*

Hoc quoque genus inuenitur, qui meliores obtrectare malint quàm imitari, & quorum ſimilitudinem deſperent, eorumdem adfectent ſimultatem: Scilicet vt qui ſuo nomine obſcuri ſunt, aliorum innoteſcant.

APPROBATIO.

Nihil continent hæ epiſtolæ fidei Catholicæ aduerſum, aut quod quemquam meritò offendat. Actum Bruxellæ, 4. *Auguſti.* 1592.

Cornelius Worzel. S. Th. Licentiatus, D. Gud. Plebanus.

Digitized by Google